

TÜRKİYE UYUŞTURUCU RAPORU

2019

T.C.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Emniyet Genel Müdürlüğü

Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

ANKARA – 2019

EGM Yayın Katalog No: 703

ÖNSÖZ	9
1.BÖLÜM	11
UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE POLİTİKASI, KOORDİNASYON VE YASAL ÇERÇEVE	11
1.1. Uyuşturucu Politikası	13
1.1.1. Ulusal Uyuşturucu Politika ve Stratejisi	13
1.1.2. Ulusal Uyuşturucu Stratejilerinin Değerlendirilmesi	16
1.2. Uyuşturucuyla Mücadele Bağlantılı Kamu Harcamaları	17
1.3. Yasal Çerçeve	17
1.4. Erken Uyarı Sistemi	20
1.5. Yeni Gelişmeler	20
1.5.1. Elektronik Renkli Reçete Sistemi.....	20
1.5.2 Uyuşturucu Karar Destek Sistemi (UKDS)	21
2. BÖLÜM	27
UYUŞTURUCU MÜCADELESİNİN ARZ BOYUTU	27
2.1. Uyuşturucu Mücadelesinde Kurumlar	29
2.2. Arz ile Mücadele	29
2.3. 2018 Yılı Arz ile Mücadele İstatistikleri	33
2.4. Arz ile Mücadele Projeleri	41
2.4.1. NARKOTİM Projesi.....	41
2.4.2. Alan Denetimi Projesi	41
2.4.3. UYUMA Projesi (Uyuşturucuyla Mücadele Uygulaması).....	42
2.5. Arz ile Mücadele Eğitimleri	42
2.5.1. NARKOREHBER Yetişkin Eğitim Modülü	42
2.5.2. NARKO-NOKTA Projesi	43
2.5.3. NARKO-TIR Projesi.....	43
2.5.4. Köpek Eğitim Merkezi (KEM) Narkotik Madde Arama Köpeği Eğitimleri.....	44
2.6. Yeni Gelişmeler	44
2.6.1. Narkotik Suçlarla Mücadele Eğitim Akademisi (NEA)	44
2.6.2. Suç Gelirleriyle Mücadele Şube Müdürlüğü	45
2.6.3. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı.....	45
2.6.4. Atık Sulardan Uyuşturucu ve Diğer Psikoaktif Maddelerin İzlenmesi Projesi	45
2.6.5. 2017-2018 İçişleri Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Uygulama Politikası	46
2.6.6. Güvenlik ve Uyuşturucu ile Mücadele Toplantıları	46
2.6.7. Açık Kapı Projesi	47
2.6.8. Bağımlılık Yapıcı Maddelerin Arzıyla Mücadelede Eğiticilerin Eğitimi Programı	48
3.BÖLÜM	49
ÖNLEME/EĞİTİM	49
3.1. Ulusal Profil	51
3.2. Önleme Müdahaleleri	51
3.2.1. Evrensel Önleme	54
3.2.2. Çevresel Önleme.....	57
3.2.3. Grup Odaklı Önleme.....	58
4.BÖLÜM	61

TEDAVİ VE REHABİLİTASYON	61
4.1. Tedavi ve Rehabilitasyon.....	63
4.1.1. Politika ve Koordinasyon	63
4.1.2. Uyuşturucu Tedavisinin Organizasyonu ve Sağlanması	63
4.1.3. Ayaktan Tedavi Ağı	63
4.1.4. Yatarak Tedavi Ağı	64
4.2. Rehabilitasyon ve Sosyal Uyum	68
4.2.1. Rehabilitasyon	68
4.2.2. Sosyal Uyum Birimleri	68
5.BÖLÜM	73
MADDE BAĞLANTILI ÖLÜMLER.....	73
6.BÖLÜM	79
CEZA, İNFAZ VE DENETİMLİ SERBESTLİK	79
6.1. Cezaevi	81
6.1.1. Uyuşturucu Kullanımına Bağlı Mahkûmlar Arası Problemler	81
6.1.2. Cezaevlerinde Uyuşturucu Bağlantılı Sağlık Müdahaleleri.....	85
6.2. Denetimli Serbestlik	85
7 .BÖLÜM	89
BAĞIMLILIK YAPICI MADDELERE İLİŞKİN KULLANIM YAYGINLIKLARI: ALAN ÇALIŞMALARI	89
7.1. Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımı Yaygınlığı.....	91
7.1.1. Tütün Kullanımına İlişkin Bulgular	91
7.1.2. Alkol Kullanımına İlişkin Bulgular	91
7.1.3. İlaç Kullanımına İlişkin Bulgular (Yatıştırıcı, sakinleştirici, uyku verici, vücut geliştirici, dikkati etkileyici veya arttırıcı vb.)	92
7.1.4. Madde Kullanımına İlişkin Bulgular	92
7.1.5. Algıya İlişkin Bulgular	93
7.2. Narkolog Projesi	94
8.BÖLÜM	99
NARKOTERÖR.....	99
8.1. Terörizme Finans Sağlanması.....	101
8.1.1. PKK/KCK/PYD Terör Örgütünün Uyuşturucu Faaliyetlerine Ayrıntılı Bakış	101
8.1.2. Uluslararası Alandaki Tespit ve Raporlar: PKK.....	102
8.1.3. PKK/KCK/PYD'nin Uyuşturucu Kaçakçılığındaki Rolü	106
8.1.4. Terör Örgütünün Uyuşturucu İmalat ve Ticaretindeki Rolü	108
8.1.5. Terör Örgütü PKK/KCK/PYD'nin Uyuşturucu Üretici ve Kaçakçılarından Komisyon ve Haraç Alması.....	109
8.1.6. PKK Terör Örgütünün Dünya'daki Narkoterör Faaliyetleri	109
8.1.7. PKK/KCK/PYD Terör Örgütünün Suriye'deki Uyuşturucu Faaliyetleri.....	111
8.2. Diğer Terör Örgütleri	111

Tablo 1.1 Lif ve Tohum Amaçlı Kenevir Ekimi 2014-2018 Yıllarına Göre Dağılımı	19
Tablo 2.1 2018 Yılı Toplam Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	33
Tablo 2.2 2018 Yılı Toplam Şüpheli Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	33
Tablo 2.3 Yıllara Göre Narkotimler Tarafından Müdahale Edilen Olay ve Şüpheli Sayısı	41
Tablo 2.4 Alan Denetimi Projesi	41
Tablo 2.5 2018 Yılında Verilen NARKOREHBER Eğitim Sayıları Dağılımı	43
Tablo 2.6 2017 ve 2018 Yıllarında Narkotik Madde Arama Köpeği Temel Eğitim Sayıları	44
Tablo 3.1 Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından 2018 yılı Faliyet ve Katılan Kişi Dağılımı	53
Tablo 4.1 2018 Yılında Yatarak Tedavi Gören Hastaların İkamet Ettikleri İlk On İle Göre Dağılımı	65
Tablo 4.2 2018 Yılında Tedavi Merkezlerinde Tedavi Gören Hastaların Madde Türlerine Göre Dağılımı	66
Tablo 4.3 2018 Yılı İçerisinde Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattından Alınan Hizmet Sayısı ve Konu Başlıkları	71
Tablo 4.4 Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından Yapılan 2018 Yılı Faaliyetleri ve Katılan Kişi Dağılımı	72
Tablo 4.5 YEDAM Merkezlerine Yapılan Başvuru Sayıları Dağılımı	72
Tablo 7.1 Genel Nüfusun Yaşam Boyu, Son 12 Ay Ve Son 1 Ay Tütün Ve Ürünlerini Kullanma Prevalansları	91
Tablo 7.2 Genel Nüfusun Yaşam Boyu, Son 12 Ay Ve Son 1 Ay Alkollü İçecekleri Kullanma Prevalansları	92
Tablo 7.3 İncelenenlerin Yaşam Boyu, Son 12 Ay Ve Son 1 Ay İlaç Kullanma Prevalansları	92
Tablo 7.4 Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	93
Tablo 7.5 Genel Nüfusun Madde Kullanma Konusundaki Suç Algısı Durumlarının Dağılımı	93
Tablo 7.6 Genel Nüfusun Madde Kullanma Konusundaki Hoşgörülerinin Dağılımı	93
Tablo 7.7 Genel Nüfusun Tütün, Alkol Ve Madde Kullanma Konusundaki Risk Algısının Dağılımı	94
Tablo 7.8 Öğrenim Durumu	95
Tablo 7.9 İlk Denenen Uyuşturucu Madde	96
Tablo 7.10 Uyuşturucuya Başlama Nedeni?	96
Tablo 7.11 Uyuşturucuyu İlk Temin Şekli	97
Tablo 7.12 Tedavi Olmak İstiyor mu?	98
Tablo 8.1. PKK/KCK/PYD Kapsamında Yapılan Yakalamalar	106
Tablo 8.2. DHKP/C, TİKKO vb. Kapsamında Yapılan Yakalamalar	112
Tablo 8.3. FETÖ Kapsamında Yapılan Yakalamalar	112

Grafik 1.1 Uyuşturucu ile Mücadele Alanında Yapılan Kamu Harcamalarının Yıllara Göre Dağılımı	17
Grafik 1.2 Türkiye’de Morfine Eşdeğer Opiyat Hammadde Üretim Miktarı ve Haşhaş Ekim Alanları	19
Grafik 1.3 Kanun Kapsamına Alınan Yeni Psikoaktif Maddeler	20
Grafik 2.1 Yıllara Göre Toplam Olay Sayısı	33
Grafik 2.2 Yıllara Göre Toplam Şüpheli Sayısı	33
Grafik 2.3 Yıllara Göre Eroin Yakalama Miktarları	34
Grafik 2.4 Yıllara Göre Eroin Olay Sayıları	34
Grafik 2.5 Yıllara Göre Eroin Şüpheli Sayıları	34
Grafik 2.6 2018 Yılı Eroin Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	35
Grafik 2.7 Yıllara Göre Esrar Yakalama Miktarları	35
Grafik 2.8 Yıllara Göre Esrar Olay Sayıları	35
Grafik 2.9 Yıllara Göre Esrar Şüpheli Sayıları	35
Grafik 2.10 2018 Yılı Esrar Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	35
Grafik 2.11 Yıllara Göre Kokain Yakalama Miktarları	36
Grafik 2.12 Yıllara Göre Kokain Olay Sayıları	36
Grafik 2.13 Yıllara Göre Kokain Şüpheli Sayıları	36
Grafik 2.14 2018 Yılı Kokain Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	36
Grafik 2.15 Yıllara Göre Ecstasy Yakalama Miktarları	37
Grafik 2.16 Yıllara Göre Ecstasy Olay Sayıları	37
Grafik 2.17 Yıllara Göre Ecstasy Şüpheli Sayıları	37
Grafik 2.18 2018 Yılı Ecstasy Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	37
Grafik 2.19 Yıllara Göre Captagon Yakalama Miktarları	38
Grafik 2.20 Yıllara Göre Captagon Olay Sayıları	38
Grafik 2.21 Yıllara Göre Captagon Şüpheli Sayıları	38
Grafik 2.22 2018 Yılı Captagon Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	38
Grafik 2.23 Yıllara Göre Metamfetamin Yakalama Miktarları	39
Grafik 2.24 Yıllara Göre Metamfetamin Olay Sayıları	39
Grafik 2.25 Yıllara Göre Metamfetamin Şüpheli Sayıları	39
Grafik 2.26 2018 Yılı Metamfetamin Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	39
Grafik 2.27 Yıllara Göre Sentetik Kannabinoidler Yakalama Miktarları	40
Grafik 2.28 Yıllara Göre Sentetik Kannabinoidler Olay Sayıları	40
Grafik 2.29 Yıllara Göre Sentetik Kannabinoidler Şüpheli Sayıları	40
Grafik 2.30 2018 Yılı Sentetik Kannabinoidler Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı	40
Grafik 4.1 Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri ve Bulunduğu İllerin Yıllara Göre Dağılımı	63

Grafik 4.2 Ayaktan Tedavi Gören Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı	64
Grafik 4.3 Yatarak Tedavi Gören Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı	65
Grafik 4.4 Yatarak Tedavi Gören Tekil Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı	65
Grafik 4.5 2018 Yılında Tedavi Merkezlerine Başvuran Hastaların Dağılımı	65
Grafik 4.6 Tedavi Gören Kişilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	66
Grafik 4.7 Tedavi Gören Kişilerin Yaşlarına Göre Dağılımı	66
Grafik 4.8 Tedavi Gören Kişilerin İlk Kullanım Yaşlarına Göre Dağılımı	66
Grafik 4.9 Tedavi Gören Kişilerin İlk Kullanım Yaş Ortalamalarına Göre Dağılımı	67
Grafik 4.10 Tedavi Gören Kişilerin Eğitim Durumlarının Dağılımı	67
Grafik 4.11 Tedavi Gören Kişilerin Çalışma Durumlarının Dağılımı	67
Grafik 4.12 Tedavi Gören Kişilerin Tedavi Oldukları Madde Türlerine Göre Dağılımı	67
Grafik 4.13 Tedavi Gören Kişilerden Damar Yoluyla Uyuşturucu Kullananlara Uygulanan Tarama Testi Sonuçlarının Dağılımı	68
Grafik 4.14 Proje Başlangıcından 2018 Yılı Sonuna Kadar Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattından Alınan Hizmet Sayısı	70
Grafik 5.1 Yıllara Göre Madde Bağlantılı Ölümünün Dağılımı	75
Grafik 5.2 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Cinsiyete Göre Dağılımı	76
Grafik 5.3 2017 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün En Yüksek ve En Düşük Yaş Dağılımı	76
Grafik 5.4 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	76
Grafik 5.5 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Sentetik Kannabinoid Sayısı Dağılımı	76
Grafik 5.6 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Tekil Maddelere Göre Dağılımı	77
Grafik 6.1 Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunanların Sayısının Yıllara Göre Dağılımı	81
Grafik 6.2 Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunanların Toplam Sayısı ile Uyuşturucu Madde Bağlantılı Suçlardan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunanların Sayısının Yıllara Göre Dağılımı	81
Grafik 7.1 Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	92
Grafik 7.2 Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	92
Grafik 7.3 Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	93
Grafik 7.4 Cinsiyet	95
Grafik 7.5 Uyuşturucu Madde Denedi mi?	95
Grafik 7.6 Uyuşturucu Maddeyi Kaç Yaşında Denedi?	95
Grafik 7.7 Uyuşturucu Öncesi Tütün Kullanımı Var mı?	96
Grafik 7.8 Uyuşturucu Öncesi Alkol Kullanımı Var mı?	96
Grafik 7.9 Uyuşturucuyu En Çok Nerede Kullandığı?	97
Grafik 7.10 Kendi İsteğiyle Bırakmayı Denedi mi?	97
Grafik 7.11 Bırakmak İstemesinin Nedeni	97

ÖNSÖZ

Tüm dünyada büyük bir problem haline gelen madde kullanımı ve bağımlılığı çok boyutlu bir sorundur. Böyle bir sorunla etkili ve başarılı mücadele ilgili tüm tarafların birlikteliği ve desteği ile yürütülmesi gereken bir süreci kapsar.

Bilindiği üzere ülkemiz uyuşturucu kaçakçılığında stratejik bir konuma sahiptir. Bu yöndeki mücadelemiz hem ulusal hem de uluslararası boyutta çok yönlü, bütüncül bir anlayışla sürdürülmektedir. Ülkemizin bu alanda gösterdiği gayret sadece vatandaşlarımızca değil uluslararası toplumca da takdirle karşılanmaktadır.

Sürdürülen kararlı mücadelenin daha da öteye götürülmesi kurumlarımızı bir yandan faaliyet alanları içerisinde bilimsel gerçekler üzerinde çalışmaya iterken, diğer yandan da edinilen bilgi ve tecrübenin paydaş kurumlara aktarılmasına yönlendirmektedir.

Dolayısıyla tüm kurumlarımızın katkısıyla hazırlanan bu raporun, alanda yürütülen faaliyetlere ilişkin bir değerlendirme ve gelecekte hayata geçirilebilecek projeler hakkında ise fikir uyandırabilecek önemli bir doküman niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Raporun hazırlık ve yayın sürecine katkı sağlayan tüm kişi ve kurumlara teşekkür eder, uyuşturucu ile mücadele faaliyetlerinde faydalı olmasını ümidiyle, sürdürülen çalışmalara yön vermesini dilerim.

İbrahim H. SEYDİOĞULLARI
Emniyet Genel Müdürlüğü
Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanı
1. Sınıf Emniyet Müdürü

1. BÖLÜM

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE POLİTİKASI, KOORDİNASYON VE YASAL ÇERÇEVE

1.1. Uyuşturucu Politikası

1.1.1. Ulusal Uyuşturucu Politika ve Stratejisi Tarihsel Süreç

Ülkemizde madde kullanımı ve bağımlılığı ile ilgili çalışan kurum ve kuruluşların arasındaki koordinasyonu sağlayan ilk kurumsal yapılanmaya 1997 yılında rastlanılmaktadır.

Milli Güvenlik Kurulu'nun 26.04.1996 tarihli ve 393 sayılı tavsiye ve Bakanlar Kurulu'nun 25.07.1997 tarihli ve 97/9700 sayılı kararları ile Aile Araştırma Kurumu bünyesinde **"Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Üst Kurulu"** ile **"Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt Kurulu"** oluşturulmuştur.

2000 yılında, bu kurumsal yapılanmanın Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik süreci doğrultusunda, AB boyutuna taşınması gündeme gelmiştir. Bu yönde, Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele, Takip ve Yönlendirme Alt Kurulu'nun 26.06.2001 tarihinde yapılan 50. Toplantısında Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi'ne (EMCDDA) Türkiye'nin de katılımına karar verilmiştir.

Aynı toplantıda EMCDDA ulusal temas noktasının Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı olması kararlaştırılmıştır. Ancak bu süreçte EMCDDA yetkilileri tarafından Türkiye'nin katılım kapasitesinin teknik açıdan değerlendirmesini yapmak üzere yapılan ziyarette Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın teknik ve idari açıdan güçlendirilmesi gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca anılan kurumun kuruluş yasasının olmadığı belirtilerek bu yasanın ivedilikle çıkarılmasının, mümkün olmaması

halinde daha uygun bir temas noktasının belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bu bağlamda, Dışişleri Bakanlığı tarafından bu görev için EGM KOM Daire Başkanlığı'nın uygun olacağı değerlendirilmiş ve EMCDDA Ulusal Temas Noktasının TADOC (Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi) Şube Müdürlüğü'nce yürütülmesinin ideal olacağı vurgulanmıştır. Dışişleri Bakanlığı'nın bu teklifi üzerine Başbakanlık Makamı'nın 16.05.2002 tarihli yazısıyla EMCDDA Ulusal Temas Noktası olarak EGM/KOM/TADOC'un AB'ye bildirilmesi uygun görülmüştür.

TADOC bünyesinde EMCDDA Ulusal Temas Noktası olarak bir büro tahsis edilmiş ve bu büronun tam anlamıyla işlevsel bir yapı haline getirilmesi amacıyla Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde, 2002-2006 yılları arasında Mali İşbirliği kapsamında **"Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi Kurulması ve Ulusal Uyuşturucu Stratejisinin Geliştirilerek Uygulanması"** kapsamında AB Twinning (Eşleştirme) Projesi yürütülmüştür.

Ülkemizde madde kullanımı ve bağımlılığı ile ilgili çalışan kurum ve kuruluşların arasındaki koordinasyonu sağlayan ilk kurumsal yapılanmaya 1997 yılında rastlanılmaktadır.

Bu projenin bir çıktısı olarak; uyuşturucu ve uyuşturucu bağımlılığı konularında, tek bir çatı altında daha uzun soluklu projelerin yapılabilmesi, diğer kurum/kuruluşlar

arasında koordinasyon ve bilgi paylaşımının sağlanması ve sürdürülmesi görevini yerine getirmek ve EMCDDA ile ikili ilişkileri kesintiye uğramadan sürdürmek üzere, 2004 yılında TADOC bünyesinde Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) kurularak faaliyetlerine başlamıştır. TUBİM, 8 Ekim 2008 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 2008/14163 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile KOM Daire Başkanlığı içerisinde TADOC’tan ayrı bir şube müdürlüğüne dönüştürülmüştür.¹

1997 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile oluşturulan yapılanma daha çok konunun bağımlılık boyutunu ele aldığından, daha geniş ve kapsamlı bir strateji belgesi hazırlanması ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda, 2006-2012 yıllarını kapsayan **“Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Bağımlılık ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi”** hazırlanmış ve 20 Kasım 2006 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

2006-2012 Ulusal Uyuşturucu Strateji Belgesinin uygulanması ve takibinden sorumlu kurum olarak, EMCDDA Türkiye Ulusal Temas Noktası olan TUBİM gösterilmiştir. Bu belgede yer alan hedefleri gerçekleştirmek amacıyla **“2007-2009 Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı ve 2010-2012 Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı”** olmak üzere iki ayrı eylem planı hazırlanarak yürürlüğe konmuştur.

Söz konusu belgelerdeki aktiviteler 01.01.2013 tarihi itibarıyla tamamlanmıştır. Bunun üzerine ilgili kurumlarımızın katkı ve mutabakatı ile ülkemizin uyuşturucunun arzi ve bağımlılığıyla mücadelesindeki politika ve

stratejilerini ortaya koyan **“2013-2018 Ulusal Uyuşturucu Politika ve Strateji Belgesi”** hazırlanmıştır. Aynı zamanda yeni strateji belgesinde belirlenen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla da **“2013-2015 Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı”** oluşturulmuştur.

2014 yılına gelindiğinde ülkemizde uyuşturucu ile mücadele alanında yeni bir süreç başlamıştır.

2014/19 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Başbakan Yardımcısı Başkanlığında 8 Bakandan oluşan Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulu ve buna bağlı Uyuşturucu ile Mücadele Kurulu ve Uyuşturucu ile Mücadele Teknik Kurulu oluşturularak daha güçlü bir koordinasyon yapısı amaçlanmıştır.²

**2006-2012 yıllarını kapsayan
Ulusal Uyuşturucu Strateji
Belgesinin uygulanması ve
takibinden sorumlu kurum
olarak “EMCDDA Türkiye
Ulusal Temas Noktası,
TUBİM” gösterilmiştir.**

Bu kurulların koordinasyon ve sekreteryaya görevi merkezde Sağlık Bakanlığı, illerde ise Sağlık Müdürlüklerine verilmiştir. 2015 yılında bir yıllığına hazırlanan **“Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi”** ve **“2015 Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı”** yürürlüğe girmiştir.

¹ Ek-1: 2008/14163 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

² Ek-2: 2014/19 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

2015 Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı’nda devam edecek faaliyetlere güncel ihtiyaçlar doğrultusunda yeni strateji ve faaliyetlerin de eklenmesi ile birlikte 16 Nisan 2016 tarihinde **“2016-2018 Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi”** ve **“2016-2018 Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Eylem Planı”** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2016-2018 Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Eylem Planı’nın yürürlükte olduğu dönem içerisinde **özellikle 2017 yılında**, bağımlılık yapıcı maddelerin (Tütün, alkol, uyuşturucu madde vs.) aralarındaki geçirgenliğe dikkat çekilerek kurulların kapsamının genişletilmesi, hatta toplumda hızla yayılma trendi görülen davranışsal bağımlılıklarla da (Kumar, teknoloji vb. davranışsal bağımlılıklar) mücadelenin sistematik/kurumsal bir düzleme alınması yönünde tartışmalar yaşanmıştır.

Diğer bir ifade ile uyuşturucu ile mücadele alanında kaydedilen sistematik ve planlı yaklaşımın, diğer bağımlılık alanlarında da tesis edilmesi fikri doğmuştur.

Bu düşünce doğrultusunda; 2017/23 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Başbakan Yardımcısı Başkanlığında 11 Bakanın katılımıyla **“Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu (BMYK)”** oluşturulmuştur.³

Yeni oluşturulan yapıyla; **Bağımlılıkla Mücadele Kurulu, Bağımlılıkla Mücadele Teknik Çalışma Grupları** [Uyuşturucu ile Mücadele Teknik Çalışma Grubu, Alkol Bağımlılığı ile Mücadele Teknik Çalışma Grubu, Tütün Bağımlılığı ile Mücadele Teknik Çalışma Grubu, Davranışsal Bağımlılıklar (Teknoloji ve Kumar Bağımlılığı) ile Mücadele Teknik

Çalışma Grubu, Bağımlılık ile Mücadele İletişim Teknik Çalışma Grubu] ve **Bağımlılıkla Mücadele İl/İlçe Koordinasyon Kurulları** oluşturulmuştur.

Bağımlılıkla Mücadele Teknik Çalışma Gruplarından olan **Uyuşturucu ile Mücadele Teknik Çalışma Grubu** ise Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı koordinasyonunda olmak üzere, BMK üyesi 20 kurum/kuruluşun en az daire başkanı seviyesinde temsilcisi olacak şekilde oluşturulmuştur. Anılan genelge ile kurulların sekretarya hizmetleri, koordinasyon ve uygulamalarının takibi, Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı tarafından Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü vasıtasıyla, illerde ise valilerinin riyasetinde İl Sağlık Müdürlüklerince yürütülmüştür (Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü).

2017/23 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Başbakan Yardımcısı Başkanlığında 11 Bakanın katılımıyla “Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu (BMYK)” oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, ülkemizin uyuşturucu mücadelesindeki yol haritası olan Strateji Belgesi ve Eylem Planları da 2018-2023 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmiştir. **2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı** 11 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe girmiş ve yayımlanan strateji belgesi ve eylem planı ile ülkemizin

³ Ek-3: 2017/23 sayılı Başbakanlık Genelgesi

uyuşturucu ile mücadele misyonu belirlenmiştir.

2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı, planlanan çalışma ve faaliyetlerin yürütülmesi ve bunların etkilerinin tanımlanan gösterge ve hedefler yoluyla sistematik bir şekilde sürekli takip edilerek değerlendirme yapılabilmesine olanak sağlayacak şekilde oluşturulmuştur. Eylem Planı aşağıda belirtilen 4 başlıkta ve detaylı faaliyetleri içerecek şekilde hazırlanmıştır.

1. Uyuşturucunun Arzının Önlenmesi
2. Uyuşturucuya Olan Talebin Önlenmesi
3. Uyuşturucu ile Mücadelede İletişim
4. Uyuşturucu ile Mücadele Sürecinin Koordinasyonu, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi.

Mevcut Durum

09.07.2018 tarihinde ülkemizde **Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sistemine** geçilmiştir. Bu gelişme ile birlikte ülkemizdeki kurumların yapılarında da bir takım değişiklikler söz konusu olmuştur. Dolayısıyla bağımlılıkla mücadele çalışmalarının kesintisiz sürdürülmesi amacıyla yeni bir mevzuat düzenlemesi yapılmıştır.

Bu bağlamda **2019/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle** Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu'nun **Cumhurbaşkanı Yardımcısı** başkanlığında toplanmasına karar verilmiştir.⁴

Yüksek Kurul; Adalet, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler, Çevre ve Şehircilik, Gençlik ve Spor, Hazine ve Maliye, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık,

Tarım ve Orman, Ticaret, Ulaştırma ve Altyapı Bakanları ile Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekilinin katılımıyla yeniden oluşturulmuştur.

Cumhurbaşkanı Yardımcısının katılamadığı hallerde Yüksek Kurula Sağlık Bakanının başkanlık etmesi ayrıca Sağlık Bakanlığı Bakan Yardımcısının başkanlığında kurul ve illerde de vali başkanlığında il koordinasyon kurullarının oluşturulabileceği, ayrıca Yüksek Kurul tarafından ihtiyaç halinde çalışma gruplarının oluşturulabileceği hükme bağlanmıştır (Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü).⁵

1.1.2. Ulusal Uyuşturucu Stratejilerinin Değerlendirilmesi

Ülkemizde 11 Mayıs 2018 tarihinde yayımlanan ve halen yürürlükte bulunan 2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planının değerlendirilmesi ilgili bakanlıkların katılımlarıyla yapılmakta ve gerek duyulduğunda akademisyenlerden görüş alınmaktadır.

6 aylık periyotlarla yapılan değerlendirmeler Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planında yer alan faaliyetler kapsamında yürütülmektedir ve 6 aylık eylem planı değerlendirme raporları yayımlanmaktadır.

Yöntem daha ziyade niceliksel olarak yürütülse de gerekli durumlarda niteliksel değerlendirmeler de yapılabilmektedir (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019).

⁴ Ek-4: 2019/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

⁵ Ek-5: Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu Yapısı

1.2. Uyuşturucuyla Mücadele Bağlantılı Kamu Harcamaları

Yapılan harcamaların ne kadarının uyuşturucu ile mücadele alanında yapıldığının belirlenmesi zor olmakla birlikte her yıl olduğu gibi 2018 yılında da kurumlarımızın uyuşturucu ile mücadele alanında yapmış oldukları harcama verileri TUBİM tarafından toplanmıştır. Ülkemizde bu alanda gerçekleştirilen kamu harcamaları kurumların genel bütçelerinden yapılmaktadır. Bu bölümde bahsedilen kamu harcamaları ile ilgili kurumlarımızdan yaklaşık harcama verileri alınmıştır.

Grafik 1.1 Uyuşturucu ile Mücadele Alanında Yapılan Kamu Harcamalarının Yıllara Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

Grafik 1.1'in de incelenmesinden görüleceği üzere, 2018 yılı kamu harcamaları 2017 yılına oranla yaklaşık %45,6 artış ile 1 milyar 362 milyon 728 bin Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir.

1.3. Yasal Çerçeve

Türkiye'de uyuşturucu ile mücadele alanında hazırlanan yasal düzenlemeler birçok farklı kanunda yer alsa da bu alanda hazırlanmış temel kanuni düzenlemeleri üç ana başlıkta incelemek mümkündür;

- 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu,
 - ➔ TCK Md. 188 Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,
 - ➔ TCK Md. 190 Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak,
 - ➔ TCK Md. 191 Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak.
- 03.06.1986 tarihli ve 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun,
- 12.06.1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun.

Türk Ceza Kanunu'nda gerek uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin imal ve ticareti veya temini, gerek kullanmak için satın alınması, kabul edilmesi veya bulundurulması, gerekse de kullanımının kolaylaştırılması veya özendirilmesi gibi eylemler ceza yaptırımına bağlanmıştır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri kullanmak ya da kullanmak için bulundurmak eylemleriyle ilgili olarak mevzuatımızda, cezalandırmaya alternatif olacak şekilde kişi hakkında erteleme kararı verilmesi, ayrıca erteleme süresi zarfında tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanması imkanı getirilmiştir. Kişi erteleme süresi içerisinde kendisine yüklenen yükümlülükleri ihlal ettiğinde ya da tekrar uyuşturucu kullandığında, bu kez iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası istemiyle hakkında kamu davası açılabilmektedir.

Bununla birlikte, uyuşturucu suçları için etkin pişmanlık müessesesine de 5237 sayılı Türk

Ceza Kanununun 192 nci maddesinde yer verilmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nda gerek uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin imal veya ticareti, gerek kullanmak için satın alınması, kabul edilmesi veya bulundurulması, gerekse de kullanımının kolaylaştırılması veya özendirilmesi gibi eylemler ceza yaptırımına bağlanmıştır.

3298 Sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun ve Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın Alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik kapsamında;

Birleşmiş Milletler denetiminde dünyada yasal ana üretici olarak ***Türkiye, Hindistan, Avustralya, Fransa, İspanya ve Macaristan'da*** tıbbi amaçlı haşhaş ekimi yapılmaktadır. Türkiye, dünyada geleneksel haşhaş üreticisi ve tıbbi amaçlı haşhaş kökenli alkaloid tedarikçisi ülke olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de haşhaş ekilecek yerler Bakanlar Kurulunca belirlenmektedir.

Bakanlar Kurulunca tespit edilen yörelerin dışında ne maksatla olursa olsun haşhaş ekilmesi yasaktır. Haşhaş ekimi, 3298 sayılı *"Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun"* ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan *"Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi,*

İmhası, Satın Alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre kontrol altına alınmakta ve denetimi Toprak Mahsulleri Ofisi ve kolluk kuvvetlerince yapılmaktadır.

Bakanlar Kurulu'nun 2015/7725 sayılı *"Haşhaş Kapsülü ve Tohumu Alımı ve Satımı Hakkında Kararı"*na göre; 2015 yılından itibaren ***Afyonkarahisar, Amasya, Burdur, Çorum, Denizli, Isparta, Kütahya, Tokat, Uşak illerinin tamamı ile Balıkesir ilinin Balya, Bigadiç, Dursunbey, İvrindi, Kepsut, Savaştepe ve Sındırgı ilçeleri, Eskişehir ilinin Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, Mahmudiye, Mihaliççik, Seyitgazi ve Sivrihisar ilçeleri, Konya ilinin Ahırılı, Akören, Akşehir, Beyşehir, Derbent, Doğanhisar, Hüyük, Ilgın, Kadınhanı, Seydişehir, Tuzlukçu, Yalılıyük ve Yunak ilçeleri, Manisa ilinin Şehzadeler, Yunusemre, Demirci, Gördes, Köprübaşı, Kula, Sarıgöl ve Selendi ilçelerinde*** izin belgesi karşılığında haşhaş ekimine müsaade edilmiştir. Haşhaş kapsüllerinin çizilmesi yasaktır.

Yasal ekim alanlarında üretilen haşhaş kapsülleri Toprak Mahsulleri Ofisi taşra teşkilatları vasıtasıyla üreticilerden satın alınarak işlenmek üzere Afyon Alkaloidleri Fabrikasına sevk edilmektedir. Afyon Alkaloidleri Fabrikasında üretilen morfin ve türevleriyle yurt içi ve yurt dışı ilaç fabrikalarının alkaloid hammadde ihtiyaçları karşılanmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, 2019).

Grafik 1.2 Türkiye’de Morfine Eşdeğer Opiyat Hammadde Üretim Miktarı ve Haşhaş Ekim Alanları (Tarım ve Orman Bakanlığı Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, 2019).

2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun

2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanununun 3 üncü maddesine göre **“Münhasıran esrar yapmak için kenevir ekilmesi ve her ne şekilde olursa olsun esrarın ihzar, ithal, ihraç ve satışı yasaktır”.**

Kenevir ekimi ve yetiştiriciliği izne tabidir. **“Kenevir Yetiştiriciliği Ve Kontrolü Hakkında Yönetmelik”** kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yetiştiricilik yapılmasına izin verilmektedir. Yönetmeliğin 5’inci maddesinde yetiştiricilik izni verilebilecek bölgeler tanımlanmaktadır. Bu yönde **Amasya, Antalya, Bartın, Burdur, Çorum, İzmir, Karabük, Kastamonu, Kayseri, Kütahya, Malatya, Ordu, Rize, Samsun, Sinop, Tokat, Uşak, Yozgat ve Zonguldak** olmak üzere 19 il ve ilçelerinde izinli kenevir yetiştiriciliği yapılabilmektedir.

Lif, tohum, sap ve benzeri amaçlara yönelik kenevir yetiştiriciliği yapmak isteyen çiftçilerin, 1 Ocak-1 Nisan tarihleri arasında yetiştiricilik yapacakları yerin en büyük mülki idare amirliğine izin almak için başvurmaları gerekmektedir.

Ayrıca izinli ekimde de hasat sonrasında esrar elde edilmesini önlemek için kenevir bitkisinin yan dal, yaprak ve çiçek gibi artıkları derhal imha ettirilmektedir. Kenevir yetiştiriciliği için izin verilen yerler, il veya ilçe müdürlüklerindeki teknik personel tarafından ekimden hasada kadar devamlı kontrol altında tutulur ve bu yerlerde amaca yönelik yetiştiricilik yapılıp yapılmadığı izlenir (Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, 2019).

Tablo 1.1 Lif ve Tohum Amaçlı Kenevir Ekimi 2014-2018 Yıllarına Göre Dağılımı (Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, 2019).

Yıl	İl Adı	Ürün Adı	Ekilen Alan (Da)	Üretim (Ton)
2016	Samsun	Kenevir (lif)	45	7
		Kenevir (Tohum)	25	1
2017	Samsun	Kenevir (lif)	46	7
		Kenevir (Tohum)	24	1
2018	Samsun ve Kastamonu	Kenevir (lif)	55	7
		Kenevir (Tohum)	59	3

5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

7148 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 23 üncü maddesinde yapılan değişiklikler, 26/10/2018 günü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunda yapılan değişikliklerle, sokak suçlarıyla mücadele eden personelin de ikramiye almasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

1.4. Erken Uyarı Sistemi

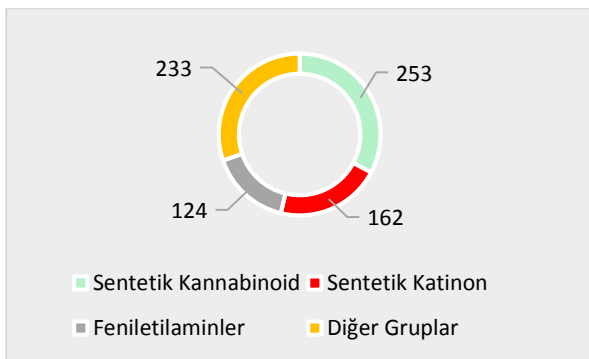
Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla yayılan yeni psikoaktif maddeler ile mücadele, 2006 yılında kuruluş çalışmalarına başlanan ve 2008 yılında tam anlamıyla hayata geçirilen **TUBİM Erken Uyarı Sistemi** (EWS: Early Warning System) Ulusal Çalışma Grubu aracılığıyla yapılmaktadır.

Yılda en az 2 defa düzenli olarak toplantılar yapılmak suretiyle faaliyetlerine devam eden Erken Uyarı Sistemi içerisinde birçok kurum temsilcisi yer almaktadır.

Düzenlenen toplantılarda gerek uluslararası kuruluşlar gerekse kurumlarımızca tespit edilen **yeni psikoaktif maddelerin** ülkemiz için oluşturacağı riskler değerlendirilmekte ve uygun görülen maddelerin **2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun** kapsamına alınması süreci başlatılmaktadır.

2015 yılında hayata geçirilen **Jenerik Sınıflandırma Sistemi** ile de yeni psikoaktif maddelerin birçoğunun daha ülkemize girmeden kanun kapsamına alınması sağlanmaktadır.

22'nci EWS Ulusal Çalışma Grubu toplantısı ile 2018 yılında toplam 27 yeni psikoaktif madde, kanun kapsamına alınmıştır.

Grafik 1.3 Kanun Kapsamına Alınan Yeni Psikoaktif Maddeler (2008-2018).

2008 yılından bugüne kadar Erken Uyarı Sistemi çerçevesinde toplam 772 yeni psikoaktif madde kanun kapsamına alınmıştır. Bu maddelerden 426 tanesi **tek tek sayma usulü** ile 346 tanesi ise **Jenerik Sınıflandırmayla** yasa kapsamına dahil edilmiştir. 2313 sayılı Kanun kapsamına alınan maddelerin dağılımına bakıldığında; 253 tanesinin sentetik kannabinoid, 162 tanesinin sentetik katinon, 124 tanesinin ise feniletilamin grubu maddeler olduğu görülmektedir.

Bu maddelerden 426 tanesi tek tek sayma usulü ile 346 tanesi ise Jenerik Sınıflandırmayla yasa kapsamına dahil edilmiştir.

1.5. Yeni Gelişmeler

1.5.1. Elektronik Renkli Reçete Sistemi

Ülkemizde Ulusal Uyuşturucuyla Mücadele Eylem Planı 2016-2018 kapsamında “Uyuşturucuya Ulaşılabilirliğin Önlenmesi” başlığında Elektronik Renkli Reçete Sistemi’nin kurulması hedefi doğrultusunda 17 Mart 2017 tarihinde elektronik renkli reçete sistemine geçilmiştir.

Söz konusu tarihten itibaren kırmızı ve yeşil reçeteli ilaçlar; **01 Şubat 2018 tarihinden itibaren ise normal reçete ile verilmesi gereken izlemeye tabi tüm ilaçlar Renkli Reçete Sistemi’ne alınmıştır.**

2017 yılı sonu itibariyle Elektronik Renkli Reçete Sistemi'nin hekimler tarafından kullanım oranı %77 olup, yaygınlaştıma çalışmaları sonucunda 2018 yılı sonu itibariyle %91'e yükselmiştir.

Elektronik Renkli Reçete Sistemi ile ilaç bazlı, il bazlı, cinsiyete göre vb. parametrelerle istatistiki veriler de elde edilebilmektedir. Bu istatistiki verilerle uyuşturucu ve psikotrop ilaçların gerek ulaşılabilirliği gerekse rasyonel kullanımlarına yönelik stratejiler belirlenmektedir.

Ayrıca daha önce basılı reçetelerden kaynaklanan sahte, kayıp ya da çalıntı reçete olayları ile hastaların elinde ilaç bulunmasına rağmen tekrar reçete ettirerek rasyonel olmayan ilaç kullanımının önüne geçilmesi sağlandığı gibi hekimlerin de uyuşturucu ve psikotrop ilaçları reçetelendirmesindeki bürokrasi azaltılarak hastanın ilaca ulaşılabilirliği kolaylaştırılmıştır (Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, 2019).

1.5.2 Uyuşturucu Karar Destek Sistemi (UKDS)

2014/19 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile yürürlüğe giren "2015 Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı" ve "2016-2018 Uyuşturucu ile Mücadele Eylem Planı" kapsamında Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı TUBİM Şube Müdürlüğüne ulusal verilerin anlık toplanması ile (Uyuşturucu Karar Destek Sistemi-UKDS) ilgili bir görev verilmiştir. Bu görevin hayata geçirilmesi amacıyla, Avrupa Birliği (AB) Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) fonlarından 3.000.000 Avro bütçeli "**TUBİM'in Veri Toplama Kapasitesinin Güçlendirilmesi**" isimli birbirinden bağımsız

yürütülecek olan Eşleştirme ve Tedarik (Twinning ve Supply) bileşenlerinden oluşan bir AB projesi hazırlanmıştır.

AB Bakanlığı ve Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB) koordinesinde, projede eş ülkenin Romanya olmasına karar verilmiştir.

2018 yılında projenin uygulama süreci başlamıştır. Uygulama süreci 08.08.2018 tarihinden itibaren 24 ay olup ihtiyaç duyulması halinde 3 ay daha uzatılacaktır.

Anılan projenin hayata geçmesi ile ilgili birlikte ülkemizde uyuşturucu ile mücadele alanında ulusal kurum ve kuruluşlarca yürütülen faaliyetlere ilişkin bilgi ve veriler en hızlı şekilde toplanarak hızlı ve etkin şekilde politika ve stratejiler oluşturulabilecektir.

Anılan projenin hayata geçmesi ile ilgili birlikte ülkemizde uyuşturucu ile mücadele alanında ulusal kurum ve kuruluşlarca yürütülen faaliyetlere ilişkin bilgi ve veriler en hızlı şekilde toplanarak bu kapsamda hızlı ve etkin uyuşturucu ile mücadele politika ve stratejileri oluşturulabilecektir.

BAKANLAR KURULU KARARI

Karar Sayısı : 2008/14163

Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez teşkilatında 1 adet şube müdürlüğü kurulması; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Devlet Personel Başkanlığının görüşlerine dayanan İçişleri Bakanlığının 3/9/2008 tarihli ve 150033 sayılı yazısı üzerine, 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (b) bendine göre, Bakanlar Kurulu'na 15/9/2008 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL

CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan

C. ÇİÇEK Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	H. YAZICI Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	N. EKREN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	M. AYDIN Devlet Bakanı
M. BAŞESGİOĞLU Devlet Bakanı	K. TÜZMEN Devlet Bakanı	N. ÇUBUKÇU Devlet Bakanı	M. ŞİMŞEK Devlet Bakanı
M. S. YAZICIOĞLU Devlet Bakanı	M. A. ŞAHİN Adalet Bakanı	M. V. GÖNÜL Millî Savunma Bakanı	B. ATALAY İçişleri Bakanı
A. BABACAN Dışişleri Bakanı	K. UNAKITAN Maliye Bakanı	H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	F. N. ÖZAK Bayındırlık ve İskân Bakanı
R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı	M. M. EKER Tarım ve Köyşleri Bakanı	F. ÇELİK Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı
M. Z. ÇAĞLAYAN Sanayi ve Ticaret Bakanı	M. H. GÜLER Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	E. GÜNAY Kültür ve Turizm Bakanı	V. EROĞLU Çevre ve Orman Bakanı

GENELGE

Başbakanlıktan:

Konu : Uyuşturucu ile Mücadele

GENELGE

2014/19

Uyuşturucu madde kullanımı, toplumun ve bireylerin sağlığını ve güvenliğini tehdit eden psikolojik, ekonomik, sosyal vb. çok boyutlu, önemli bir sorundur. Gerekli tedbirler alınmadığı takdirde hızlı bir şekilde yayılarak bireylerin ve toplumun geleceğini tehdit eden bu halk sağlığı problemi ile mücadelenin, ilgili tüm paydaşlarla işbirliği ve koordinasyon içerisinde sürdürülmesi zorunludur.

Toplumun huzur ve güvenliğini derinden sarsan, özellikle gençler arasında yayılma eğilimi gösteren uyuşturucu madde kullanımının önlenmesi için; ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak gerekli tedbirlerin alınması, özellikle gençlerin ve bütün vatandaşlarımızın farkındalıklarının artırılması, bu konuda eğitim ve önleme faaliyetlerine önem verilmesi gerekmektedir.

Uyuşturucu ile mücadelenin tüm boyutları ile yeniden ele alınarak bu konuda temel stratejilerin belirlenmesi ve eylem planlarının hazırlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu amaçla; ilgili bakanlıklar tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kuruluna sunulan “Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı Taslağı” kapsamında yürütülecek çalışmaların temel amacı; uyuşturucu maddelere erişimin engellenmesi, bu maddelerin arz ve talebinin ortadan kaldırılması, bağımlılara tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin kaliteli bir şekilde sunulması ve topluma yeniden kazandırılmaları olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, uyuşturucu ile mücadelede kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, temel stratejileri belirlemek ve eylem planlarını hazırlamak, onaylamak, gerektiğinde değiştirmek, güncellemek ve uygulanmasını takip edip değerlendirmek üzere; Başbakan tarafından görevlendirilecek bir Başbakan Yardımcısının başkanlığında, Adalet, Aile ve Sosyal Politikalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Gençlik ve Spor, Gümrük ve Ticaret, İçişleri, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanları ile Başkan tarafından uygun görülecek üst düzey kurum temsilcilerinin katılımıyla Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulu oluşturulmuştur.

Başbakanlıktan:

Konu : Bağımlılık ile Mücadele

GENELGE

2017/23

Bağımlılık ile mücadelede kurumlar arası işbirliğini sağlamak, temel stratejileri ve eylem planlarını hazırlamak, onaylamak, gerektiğinde güncellemek ve uygulanmasını takip edip değerlendirmek üzere; Başbakan tarafından görevlendirilen bir Başbakan Yardımcısının başkanlığında, Adalet, Aile ve Sosyal Politikalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Gençlik ve Spor, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Gümrük ve Ticaret, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlarının katılımı ile Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu (BMYK) oluşturulmuştur.

Yüksek Kurul Başkanı tarafından; kurul, alt kurul, teknik kurul, geçici ve kalıcı çalışma grupları ile il ve ilçe kurulları oluşturulabilecektir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, meslek birlikleri ve özel sektör temsilcileri oluşturulacak kurul ve çalışma grubu toplantılarına ihtiyaç halinde davet edilerek çalışmalarda yer almaları sağlanacaktır. Kurulların kimlerden oluşacağı, görevleri, çalışma usul ve esasları, Yüksek Kurul Başkanı tarafından belirlenecektir. Kurulların sekretarya hizmetleri, koordinasyon ve uygulamalarının takibi görevlendirilen bir Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı tarafından Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü vasıtasıyla, illerde ise İl Valilerinin riyasetinde İl Sağlık Müdürlüklerince yürütülecektir.

Bağımlılıkla mücadelede görev ve sorumlulukları olan bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ile Yüksek Kurul Başkanı tarafından belirlenecek diğer paydaşların katılımıyla uyuşturucu, alkol, tütün, kumar ve teknoloji bağımlılığıyla mücadeleye yönelik eylem planı hazırlanacak ve Yüksek Kurulun onayı ile uygulamaya konacaktır. Yeni eylem planları yayınlanıncaya kadar mevcut eylem planları yürürlükte kalacaktır.

Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarınca BMYK ve ilgili kurullar tarafından yürütülecek çalışmalarda ve alınan kararların uygulanmasında ihtiyaç duyulacak destek ve yardım titizlikle sağlanacak, görev ve sorumluluklar özenle yerine getirilecektir.

2014/19 sayılı ve 2015/1 sayılı Başbakanlık Genelgeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Binali YILDIRIM
Başbakan

GENELGE**Cumhurbaşkanlığından:****Konu: Bağımlılık ile Mücadele****GENELGE****2019/2**

Uyuşturucu, alkol, tütün gibi madde bağımlılıkları ile kumar, teknoloji bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılıklarla mücadele çalışmalarının kararlılıkla sürdürülmesi, bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması amacıyla Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurul (Yüksek Kurul)'u Cumhurbaşkanı Yardımcısının başkanlığında Adalet, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler, Çevre ve Şehircilik, Gençlik ve Spor, Hazine ve Maliye, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Tarım ve Orman, Ticaret, Ulaştırma ve Altyapı Bakanları ile Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekilinin katılımıyla yeniden oluşturulmuştur. Cumhurbaşkanı Yardımcısının katılamadığı hallerde Yüksek Kurula Sağlık Bakanı başkanlık edecektir.

Yüksek Kurulun oluşturacağı strateji ve eylem planları çerçevesinde görev icra etmek üzere Yüksek Kurul tarafından Sağlık Bakanının teklifi üzerine Sağlık Bakanlığı Bakan Yardımcısının başkanlığında kurul ve vali başkanlığında il koordinasyon kurulları oluşturulabilecektir. Ayrıca Yüksek Kurul tarafından ihtiyaç halinde çalışma grupları oluşturulabilecektir.

Yüksek Kurul, kurul ve çalışma gruplarının sekretarya hizmetleri ile alınan kararların takibi Sağlık Bakanlığınca yürütülecektir.

Sağlık Bakanlığınca altı aylık periyotlarla ilerleme raporları hazırlanarak Yüksek Kurulun değerlendirmesine sunulacaktır. Yapılan değerlendirmeler, yürütülen faaliyetler ve elde edilen sonuçlar Yüksek Kurul Başkanınca yıllık faaliyet raporu olarak kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Kurullar tarafından bağımlılık ile mücadele alanında yürütülecek çalışmalarda ihtiyaç duyulacak her türlü destek, yardım ve kolaylık ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca sağlanacak, alınan kararların uygulanmasında üstlenilen görev ve sorumluluklar özenle yerine getirilecektir.

2017/23 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

13 Şubat 2019

Recep Tayyip ERDOĞAN**CUMHURBAŞKANI**

Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile Oluşturulan Yeni Koordinasyon Yapısı

BAĞIMLILIK İLE MÜCADELE YÜKSEK KURULU

Cumhurbaşkanı Yardımcısı (Kurul Başkanı)

- Adalet Bakanı
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı
- Çevre ve Şehircilik Bakanı
- Gençlik ve Spor Bakanı
- Ticaret Bakanı
- Tarım ve Orman Bakanı
- İçişleri Bakanı
- Hazine ve Maliye Bakanı
- Milli Eğitim Bakanı
- **Sağlık Bakanı (Başkan Vekili)**
- Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkan Vekili
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanı

2. BÖLÜM

UYUŞTURUCU MÜCADELESİNİN ARZ BOYUTU

Türkiye coğrafi konumu ve genç nüfusu sebebiyle uyuşturucudan doğrudan etkilenen ülkeler arasındadır. Ülkemiz gerek Asya’da üretilen ve Avrupa’ya transfer edilen başta eroin olmak üzere afyon türevleri kaçakçılığında, gerekse Avrupa’da üretilen ve Asya’ya sevkiyatı yapılan sentetik uyuşturucu ve ara kimyasal kaçakçılığında **transit** ve **hedef** ülkedir.

2.1. Uyuşturucu Mücadelesinde Kurumlar

Türkiye’de uyuşturucu madde imal ve ticaretiyle mücadelede; Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü (GMGM) etkin olarak görev almaktadır. Bu kurumlar ile birlikte Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü (TMO), Adli Tıp Kurumu (ATK), Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) ve Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) gibi kurumlar da uyuşturucu maddelerin takibatında önemli görevler üstlenmektedir. Kurumların görev ve sorumluluk alanları yasalar ve kurumlar arası yapılan protokollerle belirlenmiştir.

Ülkemiz; insanlık suçu olan uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadeleyi “tüm dünya çocuklarını kendi çocukları olarak gören” bir anlayışla sürdürmektedir.

2.2. Arz ile Mücadele

Türkiye uyuşturucu kaçakçılığı bağlamında son derece önemli bir güzergah olan “*Balkan Rotası*” üzerinde yer almaktadır.

Bu coğrafyada görev yapan güvenlik güçlerimiz, insanlık suçu olan uyuşturucu suçları ile mücadeleyi, tüm dünya çocuklarını kendi çocukları olarak gören bir anlayışla sürdürmektedir.

Eroin

Afganistan bağlantılı opiyat kaçakçılığındaki bilinen üç ana rota;

- İran ve Türkiye üzerinden Balkan ülkeleri yoluyla Batı ve Orta Avrupa’ya ulaşan Balkan Rotası,
- Pakistan ve İran üzerinden Körfez bölgesi, Afrika, Güney Asya ve daha az kapsamlı Güney Doğu Asya, Okyanusya ve Kuzey Amerika’ya olan Güney Rotası,
- Orta Asya üzerinden Rusya’ya olan Kuzey Rotasıdır.

İran ve Türkiye üzerinden Balkan ülkelerine (Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan), Orta, Doğu ve Batı Avrupa’ya olan güzergah Balkan Rotası olup mevcut rotalar içerisinde önde gelenidir.

Ayrıca; İran, Irak, Suriye ve Akdeniz üzerinde bulunan ve yine Balkan Rotası olarak adlandırılan bir diğer rota da ortaya çıkmıştır. Son dönemlerde, deniz ya da hava yoluyla İran ve Pakistan’dan doğrudan ya da Afrika’nın transit olarak kullanıldığı Güney Rotası da önem kazanmıştır (Avrupa Uyuşturucu Raporu, 2019).

Küresel boyutta eroin yakalama miktarlarına bakıldığında; 2016 yılında 91 ton eroin yakalaması gerçekleşmiş, bu miktarın %6'lık kısmı Türk kolluk birimlerinin yürütmüş olduğu operasyonlar neticesinde ele geçirilmiştir. 2017 yılında ise Dünya genelinde yaklaşık 102 ton eroin yakalanmış ve bu miktarın %17'lik kısmı Türk kolluk birimlerinin yürütmüş olduğu operasyonlar neticesinde ele geçirilmiştir.

Avrupa Birliği'ne üye 28 ülkede ele geçirilen eroin miktarı son dönemde (2014-2016) yıllık ortalama 4,3 ton olarak kaydedilmiştir. Türkiye, bu dönemde tüm Avrupa ülkelerinden daha fazla miktarda eroin ele geçirmiştir. Türkiye'de 2014-2016 dönemleri arasında yakalama miktarında düşüş yaşanmıştır (12,8 tondan 5,6 tona).

2019 EMCDDA Avrupa Uyuşturucu Raporuna göre 2017 yılında 28 AB ülkesinin yakaladığı eroin miktarı 5,4 tondur. Aynı yıl ülkemiz kolluk birimleri tarafından yapılan yakalama miktarı 17,4 tondur. Ülkemiz kolluk birimleri bu miktarla tüm AB ülkelerinin 3 katından fazla yakalama yapmıştır. 2018 yılında ise Türkiye tarafından tamamı Afganistan kaynaklı 18,5 ton eroin ele geçirilmiştir.

Son iki yılın sayıları gözönüne alındığında, özellikle, yasadışı Avrupa pazarı hedefli Afganistan kaynaklı eroinin büyük bir kısmının bu pazara ulaşmadan ülkemiz tarafından yakalandığı söylenebilir.

Avrupa genelinde yakalanan eroin miktarındaki azlık ve bunun aksine ülkemizde her yıl yapılan eroin yakalama miktarında gözlenen artışlar, Türkiye'nin eroin kaçakçılığı ile mücadeledeki lokomotif konumunu kanıtlar niteliktedir.

2017 ve 2018 yıllarında Balkan Rotası üzerinde ülkemizce yapılan yüklü eroin yakalamalarının önümüzdeki dönemde Kuzey Rotası'nın önemini artıracak değerlendirilmektedir.

2018 yılında Orta ve Batı Avrupa kaynaklı ve eroin imalatının en önemli ara kimyasalı olan asetik anhidrit yakalamalarında da ciddi bir artış yaşanmıştır. Yaklaşık 20 ton eroin imal edilebilecek 38.303 litre asetik anhidrit ele geçirilmiştir. Ülkemizde yakalanan asetik anhidridin; genellikle **Hollanda, Almanya ve Çekya olmak üzere Orta ve Batı Avrupa** kaynaklı olduğu görülmüştür.

Son iki yılın sayıları gözönüne alındığında, özellikle, yasadışı Avrupa pazarı hedefli Afganistan kaynaklı eroinin büyük bir kısmının bu pazara ulaşmadan ülkemiz tarafından yakalandığı söylenebilir.

Asetik anhidrit maddesi ile birlikte diğer ara kimyasal kaçakçılığında Kuzey Irak ve İran'ın hedef olduğuna dair ülkemizce yapılan bildirimler 2018 Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu (INCB) Raporuna da yansımıştır. Asetik anhidrid maddesinin denetiminin artırılması ve kaçağa kaymasının önlenmesi amacıyla uluslararası kuruluşlar nezdinde çalışmalarımız sürmektedir.

Son dönemde Irak'ta kaçakçılık faaliyetlerinde artış olduğuna dair gözlemlerle birlikte, ülkede uyuşturucu imalatına yönelik bir trend olduğuna dair göstergeler de mevcuttur. Özellikle Irak'ın kuzeyinde yasadışı haşhaş ve kenevir ekimi yapıldığı yönünde bildirimler mevcuttur (INCB Raporu, 2018).

Irak merkez hükümetinin kontrolünün fazla olmadığı bu bölgede, eroinin yanısıra yasadışı sentetik uyuşturucu imalatının da yapıldığı değerlendirilmektedir.

Kokain

Kokain kaçakçılığında Türkiye yine hedef ve transit ülke konumundadır. Koka ve türevlerinin sevkiyatı genel olarak kurye ve gemi yoluyla gerçekleştirilmektedir. Deniz limanlarımız ve havalimanlarımız giriş yönünde riskli konumdadır. Özellikle Atatürk Havalimanı kurye yönteminde sıklıkla kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra 29 Ekim 2018 günü faaliyete geçen İstanbul Havalimanının da uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı yapan suç organizasyonları tarafından kullanılabileceği göz önüne alınarak gerekli tedbirler alınmıştır. Kurye yöntemi ile sevkiyatı gerçekleştirilen kokain maddesinin çıkış yeri genellikle Brezilya, Venezuela ve Kolombiya gibi Güney Amerika ülkeleri ile Güney Afrika ve Nijer gibi Afrika ülkeleridir.

Deniz hudut kapılarımızda da yüksek miktartlı kokain yakalamaları gerçekleştirilmektedir.

Ecstasy

Sentetik uyuşturucu pazarında en fazla görülen maddeler arasında yer alan ecstasy, genel olarak Hollanda ve Belçika'da imal edilmektedir. Söz konusu maddenin bu ülkeler ve diğer Avrupa ülkeleri arasında geniş bir kullanıcı kitlesi bulunmaktadır. Buna rağmen ülkemiz tarafından 2017 yılında tüm AB ülkelerinin ele geçirdiği miktardan daha fazla ecstasy tablet yakalaması gerçekleştirilmiştir⁶.

2018 yılında ise bir önceki yıldan daha fazla yakalamamız olmuştur⁷.

Bu tip yasadışı sentetik uyarıcıların gerek kaynağında gerekse de ülkemize ulaşmadan rota üzerinde yakalanması için diğer ülkelerle işbirliği sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2018 yılında ülkemiz hedeflenerek sevk edilen 500 bin adet ecstasy tablet, Bulgaristan kolluk birimleri ile yapılan işbirliği sonucunda Sırbistan-Bulgaristan Sınır Kapısında, görevlilerimizin de dahil olduğu aramada ele geçirilmiştir. Söz konusu operasyon, uyuşturucu ile mücadele kapsamında narkotik birimlerimizin katılımıyla yapılan ilk sınır ötesi operasyondur.

Captagon

Ülkemizin, geçmişte olduğu gibi bugün de Orta ve Batı Avrupa kaynaklı amfetamin tipi uyarıcılar ile bunların imalatında kullanılan yine aynı bölge kaynaklı ara kimyasalların kaçakçılığında hedef ve transit ülke konumu devam etmektedir.

Orta ve Batı Avrupa kaynaklı amfetamin maddesi kullanılarak üretilen captagon maddesi kaçakçılığında Orta Doğu ve Körfez Ülkelerinin halen ana hedef ülke konumu devam etmektedir.

2017 yılında, Türkiye'de Avrupa Birliği Ülkelerinin toplamından⁸ daha fazla amfetamin ele geçirilmiştir. Türkiye'de ele geçirilen amfetaminin neredeyse tümü, amfetamin içeren büyük miktarlardaki

⁶ AB 6,5 milyon, Türkiye tarafından 8,6 milyon adet

⁷ 8,9 milyon adet

⁸ 6,4 ton AB Ülkelerinin yakalaması, 6,6 ton Türkiye yakalaması

“captagon” tabletleridir⁹ (Avrupa Uyuşturucu Raporu, 2019).

İmal edilen captagon, karayoluyla Türkiye’ye sokularak buradan deniz yoluyla Orta Doğu ve Körfez ülkelerine sevk edilmeye çalışılmaktadır. 2018 yılı içinde captagon yakalamaları son yıllarda gerçekleştirilen yakalamalarda olduğu gibi yine yüksek düzeydedir ve 23 milyon adete ulaşmıştır.

13.12.2018 tarihinde Yunanistan kolluk birimleri tarafından, Girit Adası Heraklion Limanında Suriye’den hareket eden bir gemide yapılan aramada 6 ton esrar maddesi ile birlikte 3 milyon adet captagon maddesi ele geçirilmiştir. Bu yakalama Suriye üzerinden Avrupa’ya, Avrupa’dan da körfez ülkelerine giden yeni bir captagon rotasının oluştuğuna işaret olarak değerlendirilmektedir. Son yıllarda Bulgaristan ve Hırvatistan gibi ülkelerde yapılan captagon yakalamaları bu tespitimize dayanak olarak kabul edilebilir.

Esrar ve Skank

2009 yılından bu yana her yıl, Türkiye’de ele geçirilen kubar esrar miktarı herhangi bir AB ülkesinde ele geçirilen miktardan daha fazladır (Avrupa Uyuşturucu Raporu 2019).

Son yıllarda kolluk birimlerimizce gerçekleştirilen başarılı operasyonlar sonucunda ülke içinde ulaşılabilirliğinde ciddi bir düşüş sağlanan esrar maddesine yönelik iç talebin karşılanması amacıyla, uyuşturucu kaçakçıları tarafından ülkemize skank olarak bilinen hibrid esrar ithaline başlanmıştır.

2018 yılında narkotik birimleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda ele geçirilen skank maddesi artış göstermiş ve bir önceki yıla oranla %530 artışla yaklaşık 11 ton skank yakalaması gerçekleştirilmiştir. Suç organizasyonlarınca bu maddelerin ülkemize Balkanlar üzerinden karayolu ve özellikle deniz yolu kullanılarak getirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünce de İpsala Sınır Kapısında ele geçirilen 1.524 kg skank yakalaması gümrüklerde tek seferde ele geçirilen en yüksek miktar olarak kayda geçmiştir.

Doğu ve Güneydoğu illerimiz dahil yurdumuzun her bölgesinde skank yakalaması ile karşılaşmakta ve 2018 yılı itibariyle özel kurulmuş sera olarak kullanılan kapalı ortamlarda yetiştirildiği de görülmektedir.

Sentetik Ecza/Reçeteli İlaçlar

Ülkemizde; uyuşturucu ve psikotrop madde içeriği olan ve doktor kontrolünde kullanılması gereken kırmızı/yeşil reçeteye tabi ve sentetik ecza olarak tabir edilen ilaçların da amaç dışı kullanılarak suistimal edilmesinin arttığı söylenebilir. Son yıllarda yapılan yakalamalardaki artışlar, bu ilaçların suistimalinin hızlı bir şekilde yaygınlaştığını gösterir niteliktedir.

- 2014 yılında 30.539 tablet,
- 2015 yılında 368.754 tablet,
- 2016 yılında 292.565 tablet,
- 2017 yılında 539.602 tablet olan yakalama miktarları,

⁹ 26,3 milyon tablet captagon toplam ele geçirilen amfetamin miktarının %99,5’inden fazladır.

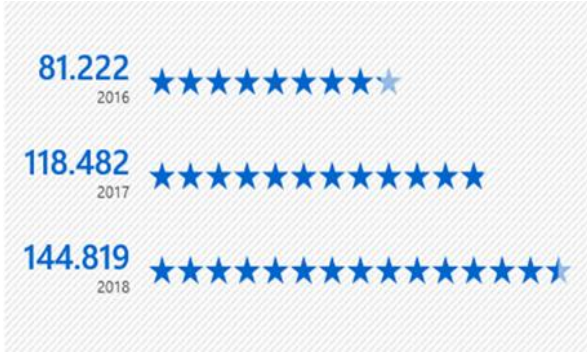
- 2018 yılında yaklaşık 4 kat artarak 1.973.636 tablete ulaşmıştır.

Sentetik ecza ile ilgili sokaklarımızda görülen talep artış sebeplerinden birinin, aradığı yasadışı maddeye ulaşamayan kullanıcıların rağbeti olduğu değerlendirilmektedir.

2.3. 2018 Yılı Arz ile Mücadele İstatistikleri

Türkiye genelinde 2017 yılında toplam 118.482 uyuşturucu olayı görülmüşken, 2018 yılında % 22,23 artış göstererek 144.819 olay meydana gelmiştir.

Bu olaylarda bir önceki yıla göre %21,13 artışla 206.134 şüpheli yakalanmıştır.

Grafik 2.1 Yıllara Göre Toplam Olay Sayısı (TUBİM, 2019).

Grafik 2.2¹⁰ Yıllara Göre Toplam Şüpheli Sayısı (TUBİM, 2019).

¹⁰ Şüpheli sayısı verilerinde mükerrer kayıtlar mevcuttur. 2018 yılında 27.277 şüpheliye birden fazla adli işlem yapılmıştır.

Tablo 2.1 2018 Yılı Toplam Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

	TCK m. 191	TCK m. 188	2313 SKM	TCK m. 190	3298 SKM	Toplam
Olay Sayısı	111.931	29.842	2.812	182	52	144.819
Yüzde	77,29	20,61	1,94	0,13	0,04	100

Türkiye’de 2018 yılında gerçekleşen toplam 144.819 uyuşturucu olayının suç türlerine göre dağılımı incelendiğinde;

- 111.931 olayın (%77,29) kullanma amaçlı uyuşturucu madde satın almak/kabul etmek/bulundurmak (TCK m.191),
- 29.842 olayın (%20,61) uyuşturucu madde imal ve ticareti (TCK m.188),
- 2.812 olayın (%1,94) 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanuna Muhalefet,
- 182 olayın (%0,13) uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma / özendirme (TCK m.190),
- 52 olayın (%0,04) ise 3298 sayılı Uyuşturucu Maddeler ile İlgili Kanuna Muhalefet kapsamında gerçekleştiği görülmektedir (Tablo 2.1).

Tablo 2.2 2018 Yılı Toplam Şüpheli Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

	TCK m.191	TCK m.188	2313 SKM	TCK m.190	3298 SKM	Toplam
Şüpheli Sayısı	150.586	52.125	3.142	229	52	206.134
Yüzde	73,05	25,29	1,52	0,11	0,03	100

Türkiye’de 2018 yılında yakalanan toplam 206.134 şüphelinin suç türlerine göre dağılımı incelendiğinde;

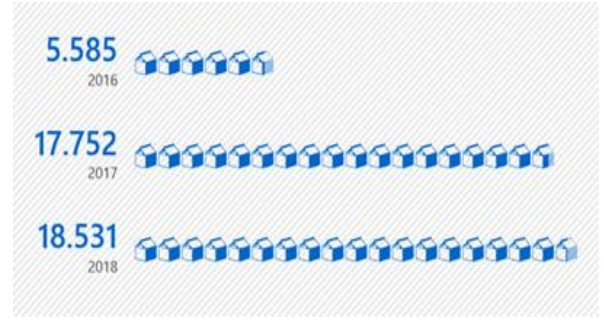
- 150.586 şüpheliye (%73,05) kullanma amaçlı uyuşturucu madde satın almak/kabul etmek/bulundurmak (TCK m.191),
- 52.125 şüpheliye (%25,29) uyuşturucu madde imal ve ticareti (TCK m.188),
- 3.142 şüpheliye (%1,52) 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanuna Muhalefet,
- 229 şüpheliye (%0,11) uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma/özendirme (TCK m.190),
- 52 şüpheliye (%0,03) 3298 sayılı Uyuşturucu Maddeler İle İlgili Kanuna Muhalefet kapsamında işlem yapıldığı görülmektedir (Tablo 2.2).

Genelde son yıllarda, özelde 2018 yılında operasyon ve şüpheli sayıları artmıştır. Bu sayılar üzerinden, ülkemizdeki uyuşturucu kullanımı ve bağımlılığının arttığını söyleyebilmek güçtür. Olay ve şüpheli sayısındaki yükseliş, kolluğun artırılan personel ve teknik kapasitesi sayesinde sokak baskısını kurması ve bundan kaynaklı olarak operasyon ve hedef sayılarındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Eroin

Türkiye’de 2018 yılında 18.298 eroin olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 28.233 şüpheli yakalanmış ve bir önceki yıla göre %4,4'lük artışla 18.531 kg eroin maddesi ele geçirilmiştir.

**2018 yılında ele geçirilen
eroin miktarı tüm
zamanların rekorudur.**

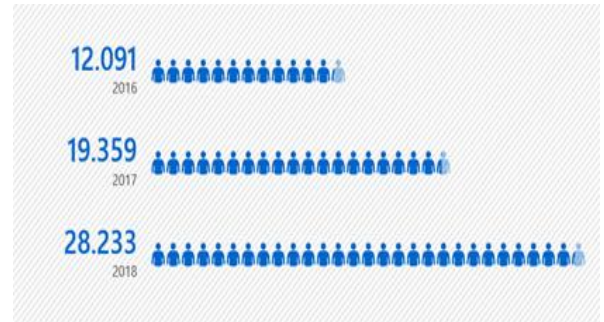

Grafik 2.3 Yıllara Göre Eroin Yakalama Miktarları -kg- (TUBİM, 2019).

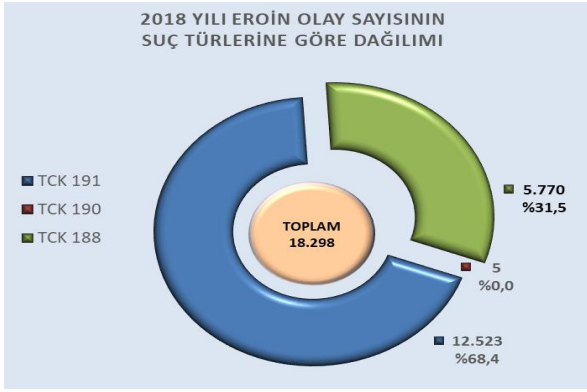
Grafik 2.4 Yıllara Göre Eroin Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

2018 yılı eroin olay sayısında, 2017 yılına göre %41,49 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.4).

Grafik 2.5 Yıllara Göre Eroin Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

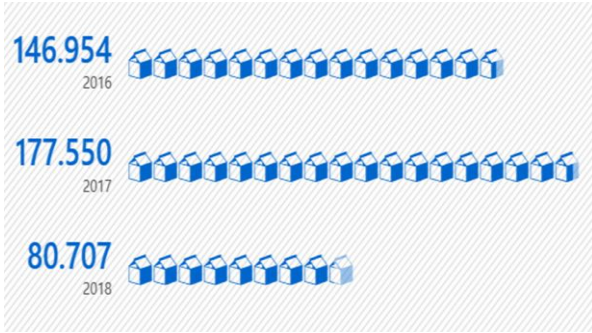
Eroin olay sayılarında 2018 yılında yaşanan artışla birlikte şüpheli sayılarında da bir önceki yıla göre %45,84 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.5).

Grafik 2.6 2018 Yılı Eroin Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

Esrar ve Skank

Türkiye’de 2018 yılında 65.172 esrar ve skank olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 91.871 şüpheli yakalanmış ve 80.707 kg esrar ve skank maddesi ele geçirilmiştir.

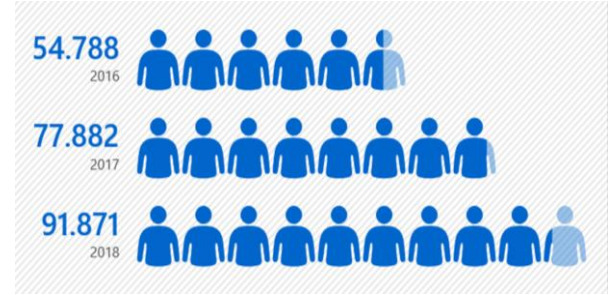
Grafik 2.7 Yıllara Göre Esrar Yakalama Miktarları -kg- (TUBİM, 2019).

2018 yılında esrar yakalama miktarında bir önceki yıla göre %54,54 oranında düşüş gerçekleşmiştir (Grafik 2.7).

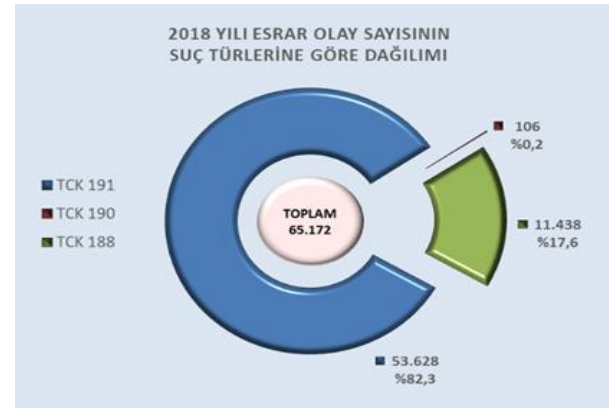
Grafik 2.8 Yıllara Göre Esrar Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

Türkiye’de gerçekleşen uyuşturucu olaylarının %45’i esrar olayıdır. 2018 yılında bir önceki yıla oranla %23,30’luk bir artış yaşanmıştır (Grafik 2.8).

Grafik 2.9 Yıllara Göre Esrar Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

Esrar olay sayısında 2018 yılında yaşanan artışla birlikte şüpheli sayısında da bir önceki yıla göre %17,96 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.9).

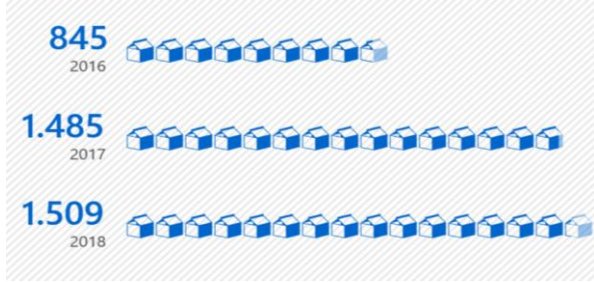
Grafik 2.10 2018 Yılı Esrar Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

Son 3 yıldır başta Jandarma olmak üzere kolluk kuvvetlerinin yurt içi esrar üretilen yerlere yönelik yoğun operasyonlar yürütmesi, ülke içi dağıtımına ve transferine yönelik güçlü soruşturmalar yapılması, yurt dışından skank şeklinde de tabir edilen hibrid esrar ithaline yol açmıştır. Ülke içi üretime dönük miktar bazlı yakalama düşerken, ithal esrar yakalamasında bir önceki yıla oranla %530’luk bir artış yaşanmıştır¹¹.

¹¹ 2017 yılında 1,7 tondan, 2018 yılında 11 tona.

Kokain

Türkiye’de 2018 yılında 3.516 kokain olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 4.976 şüpheli yakalanmış ve 1.509 kg kokain ele geçirilmiştir.

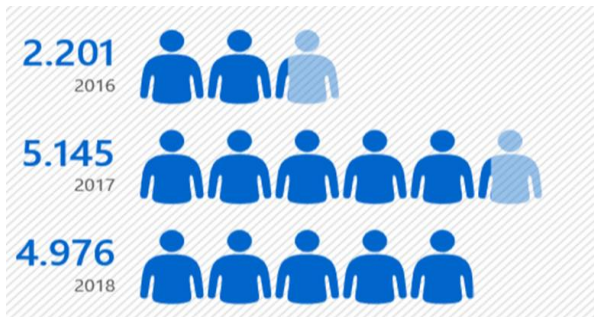
Grafik 2.11 Yıllara Göre Kokain Yakalama Miktarları -kg- (TUBİM, 2019).

2018 yılı olay ve şüpheli sayılarındaki düşüşün aksine yakalama miktarında artış yaşanmıştır. 2018 yılında ele geçirilen kokain miktarında bir önceki yıla göre %1,62 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.11).

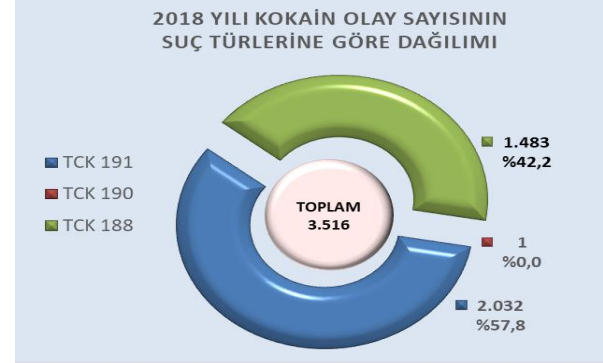
Grafik 2.12 Yıllara Göre Kokain Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

Türkiye’de 2018 yılında kokain olay sayılarında geçen yıla oranla %9,52’lik düşüş yaşanmıştır (Grafik 2.12).

Grafik 2.13 Yıllara Göre Kokain Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

Kokain olay sayısında olduğu gibi 2018 yılında şüpheli sayısında da düşüş yaşanmıştır. 2018 yılı şüpheli sayılarında bir önceki yıla göre %3,28 oranında bir düşüş meydana gelmiştir (Grafik 2.13).

Grafik 2.14 2018 Yılı Kokain Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

Ülkemiz kokain maddesinin hedefi olmasının yanında, Güney Amerika’dan gelen kokainin Avrupa’ya ve Asya’ya sevkinde transit/basamak konumdadır. Jandarma narkotik birimlerince 2018 yılında Kocaeli’de yapılan 800 kg’lık kokain yakalamasının, bu tespitimizi güçlendirir nitelikte olduğu düşünülmektedir. Belçika, İspanya, Fransa ve Hollanda gibi Avrupa ülkelerinde 2017 yılında yapılan yüklü kokain yakalamalarının,¹² suç organizasyonlarını kokainin Avrupa’ya transferinde Türkiye üzerinden yeni bir rotaya sevk ettiğini düşündürmektedir.

Belçika, İspanya, Fransa ve Hollanda gibi Avrupa ülkelerinde 2017 yılında yapılan yüklü kokain yakalamalarının, suç organizasyonlarını kokainin Avrupa’ya transferinde Türkiye üzerinden yeni bir rotaya sevk ettiğini düşündürmektedir.

¹² 2017 yılında Belçika 45 ton, İspanya 41 ton, Fransa 17,5 ton ve Hollanda 14,6 ton

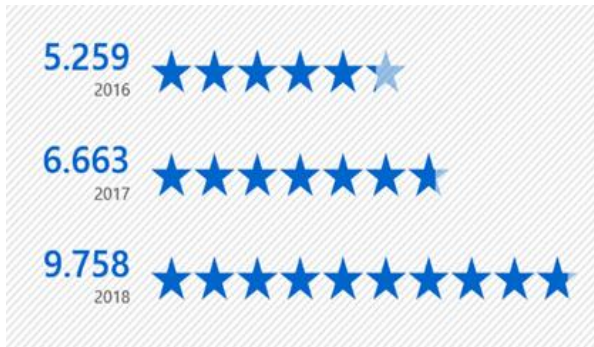
Ecstasy

Türkiye’de 2018 yılında 9.758 ecstasy olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 14.219 şüpheli yakalanmış ve **8.909.892** adet ecstasy ele geçirilmiştir.

Grafik 2.15 Yıllara Göre Ecstasy Yakalama Miktarları -adet-¹³ (TUBİM, 2019).

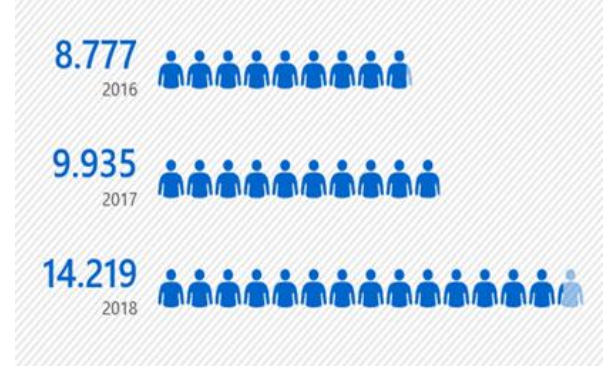
2018 yılında gerçekleşen olay ve şüpheli sayısındaki artış, yakalamalara da yansımıştır. 2018 yılında ele geçirilen ecstasy miktarında bir önceki yıla göre %3,52 oranında bir artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.15).

Grafik 2.16 Yıllara Göre Ecstasy Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

¹³ 2018 yılında ele geçirilen 500.000 tablet ecstasy; Türk Narkotik Polisinin katılımı ve öncülüğünde, Sırbistan-Bulgaristan sınırında Sırbistan ve Bulgaristan Polisinin de yer aldığı ortak operasyonda ele geçirilmiştir.

2018 yılı ecstasy olay sayısında bir önceki yıla göre %46,45 oranında artış yaşanmıştır (Grafik 2.16).

Grafik 2.17 Yıllara Göre Ecstasy Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

Ecstasy olay sayısında 2018 yılında gerçekleşen artışla birlikte şüpheli sayısında da bir önceki yıla göre %43,12 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.17).

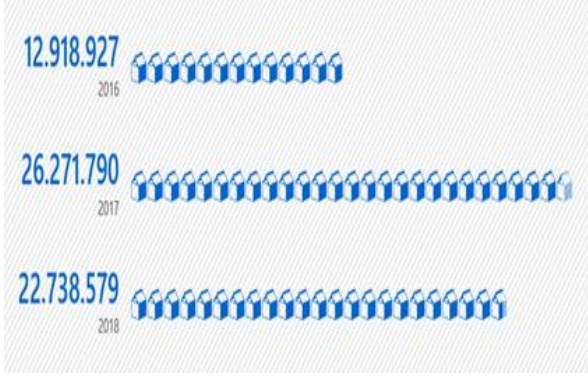

Grafik 2.18 2018 Yılı Ecstasy Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

**2018 yılında ele geçirilen
ecstasy miktarı tüm
zamanların rekorudur.**

Captagon

2018 yılında 1.574 captagon olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 2.367 şüpheli yakalanmış ve 22.738.579 adet captagon ele geçirilmiştir.

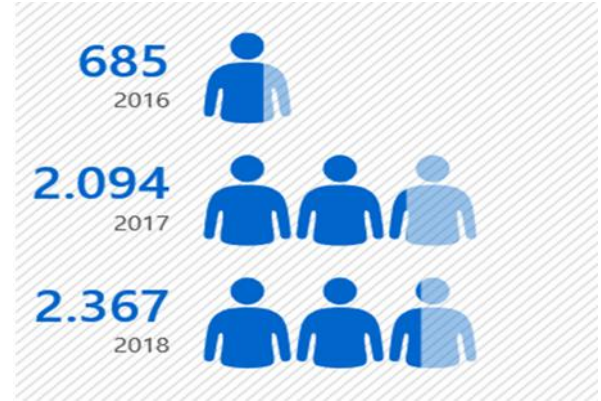
Grafik 2.19 Yıllara Göre Captagon Yakalama Miktarları -adet- (TUBİM, 2019).

2018 yılında captagon yakalama miktarında bir önceki yıla göre %13,45 oranında düşüş gerçekleşmiştir (Grafik 2.19).

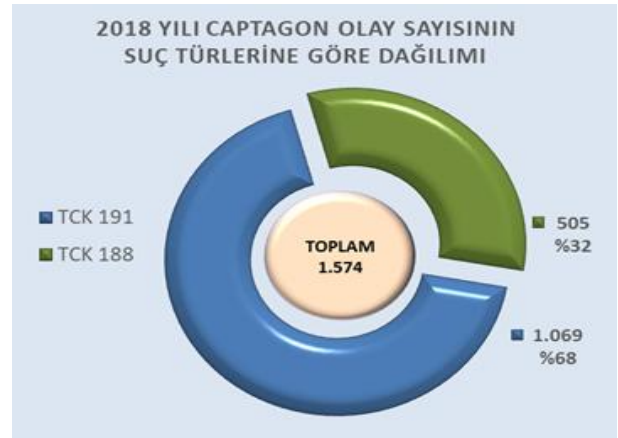
Grafik 2.20 Yıllara Göre Captagon Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

2018 yılında captagon olay sayısındaki artış bir önceki yıla göre %1,03 oranındadır (Grafik 2.20).

Grafik 2.21 Yıllara Göre Captagon Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

2018 yılında gerçekleşen olay sayısındaki artış şüpheli sayısına da yansımış ve bir önceki yıla göre %13,04 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.21).

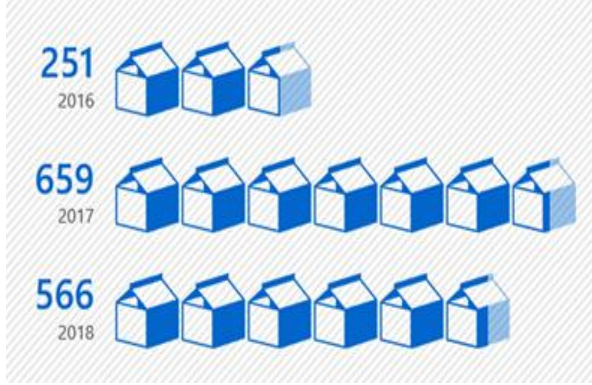

Grafik 2.22 2018 Yılı Captagon Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

2017 yılında olduğu gibi 2018 yılında da Türkiye’de yapılan captagon yakalamaları, körfez ülkelerine yapılmak istenen transfere dönük operasyonlar sonucu gerçekleşmiştir. Amfetamin tipi bir uyarıcı olan captagon maddesi, Suriye savaş bölgesinde üretilmekte ve ülkemiz üzerinden Körfez ülkelerine gönderilmeye çalışılmaktadır. Sokaklarımızda kullanım sıklığı oldukça düşük orandadır.

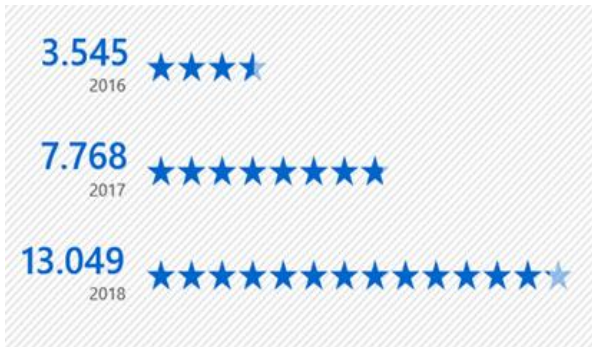
Metamfetamin

2018 yılında Türkiye’de 13.049 metamfetamin olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 19.201 şüpheli yakalanmış ve 566 kg metamfetamin ele geçirilmiştir.

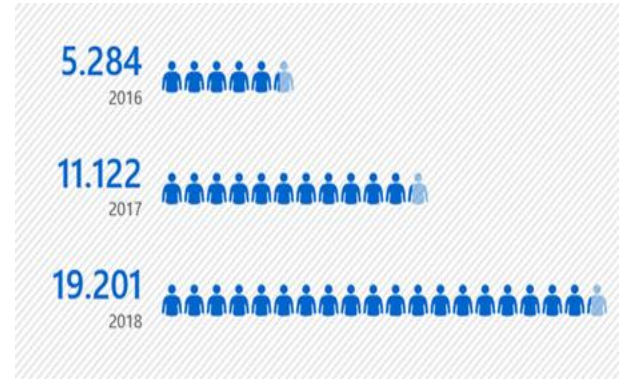
Grafik 2.23 Yıllara Göre Metamfetamin Yakalama Miktarları -kg- (TUBİM, 2019).

2018 yılında ele geçirilen metamfetamin yakalama miktarlarında bir önceki yıla göre %14,11 oranında düşüş gerçekleşmiştir (Grafik 2.23).

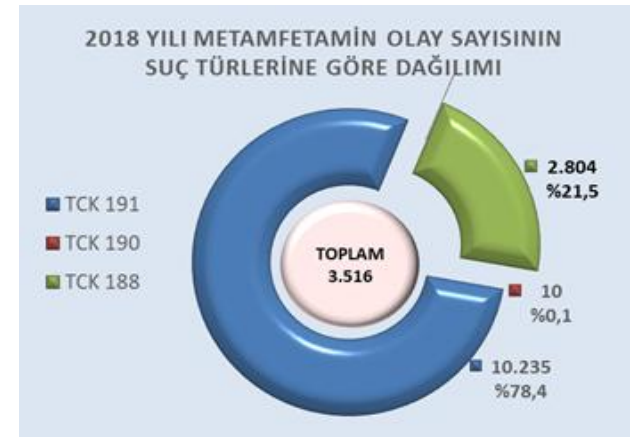
Grafik 2.24 Yıllara Göre Metamfetamin Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

Türkiye’de metamfetamin maddesi 2009 yılından itibaren görülmeye başlanmıştır ve bu yıldan itibaren olay sayısı artış göstermiştir. 2018 yılında metamfetamin olay sayısı, bir önceki yıla oranla %67,98 artış göstermiştir (Grafik 2.24).

Grafik 2.25 Yıllara Göre Metamfetamin Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

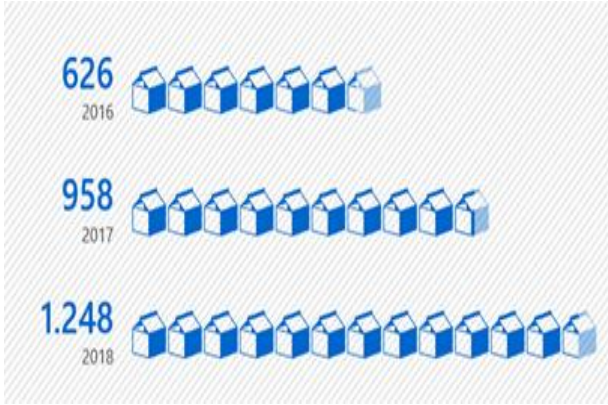
2018 yılı metamfetamin olaylarında yakalanan şüpheli sayısında da bir önceki yıla göre %72,64 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 2.25).

Grafik 2.26 2018 Yılı Metamfetamin Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

Sentetik Kannabinoidler (Bonzai)

Türkiye’de 2018 yılında 24.320 sentetik kannabinoid olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 32.911 şüpheli yakalanmış ve sokaklarda bonzai adıyla bilinen 1.248 kg sentetik kannabinoid ele geçirilmiştir.

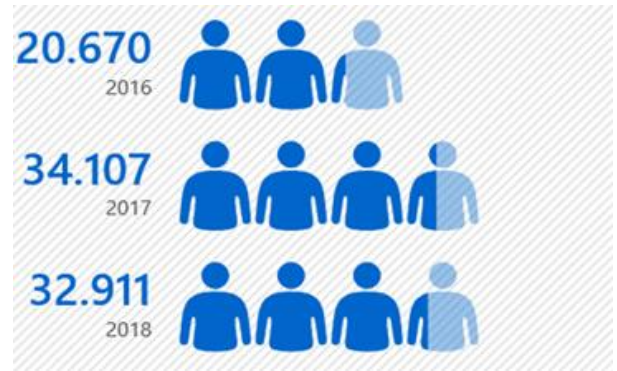
Grafik 2.27 Yıllara Göre Sentetik Kannabinoidler Yakalama Miktarları -kg- (TUBİM, 2019).

2018 yılında olay ve şüpheli sayılarındaki az miktardaki düşüşün aksine ele geçirilen sentetik kannabinoid yakalama miktarlarında bir önceki yıla göre %30,27 oranında artış gerçekleşmiştir. Yakalanan 377 kg sentetik kannabinoid hammadde olarak yakalanmıştır (Grafik 2.27).

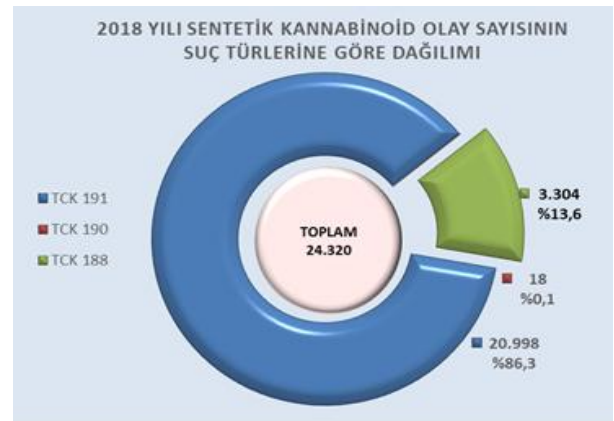
Grafik 2.28 Yıllara Göre Sentetik Kannabinoidler Olay Sayıları (TUBİM, 2019).

2018 yılı olay sayısında bir önceki yıla göre %0,21 oranında düşüş gerçekleşmiştir (Grafik 2.28).

Grafik 2.29 Yıllara Göre Sentetik Kannabinoidler Şüpheli Sayıları (TUBİM, 2019).

2018 yılında sentetik kannabinoidlerin şüpheli sayısında, bir önceki yıla göre %3,51 oranında düşüş gerçekleşmiştir (Grafik 2.29).

Grafik 2.30 2018 Yılı Sentetik Kannabinoidler Olay Sayısının Suç Türlerine Göre Dağılımı (TUBİM, 2019).

Literatürde yapılan taramalardan da anlaşılacağı üzere sentetik kannabinoidler genellikle bitki görünümlü (damiyana çayı, yavşan otu, tütün vb.) ürünler üzerine püskürtülerek sunulmaktadır. Bitki görünümlü ürünlerde kullanılan sentetik kannabinoid dozu çeşitli araştırmalara göre farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda 2018 yılında yapılan 377 kilogramlık hammadde yakalaması ile tonlarca bonzai üretiminin önüne geçildiği söylenebilir.

2.4. Arz ile Mücadele Projeleri

2.4.1. NARKOTİM Projesi

Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından halihazırda yürütülen istihbari ve operasyonel çalışmalara ilave olarak, özellikle suçun oluşmasının önlenmesi ve uyuşturucunun sokak düzeyli ulaşılabilirliğinin engellenmesi amacıyla 2014 yılında NARKOTİM isimli proje uygulamaya konulmuştur. 2018 yılında 81 il narkotik birimlerinde Narkotimler oluşturularak, projenin kurumsal hale gelmesi sağlanmıştır (EGM - Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

Tablo 2.3 Yıllara Göre Narkotimler Tarafından Müdahale Edilen Olay ve Şüpheli Sayısı (EGM, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

Yıl	Olay Sayısı	Şüpheli Sayısı
2015	12.877	22.019
2016	12.123	19.164
2017	26.004	51.381
2018	37.092	66.535

2.4.2. Alan Denetimi Projesi

Narkotik suçlarla mücadele politikalarından en önemlisi hiç şüphesiz sokak satıcıları ile etkin mücadeledir. Suçun yaşam alanı olan sokaklarda yeterince önleyici tedbir almadan sokak satıcılarıyla mücadelede başarı sağlanamaz. Bu projede önemli olan, önleyici tedbir ile operasyonel çalışmalar arasındaki bütünlüğü sağlamak ve farklı polis birimlerinin narkotik suçlarla yapılan mücadeleye katkısını sağlamaktır. Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından yürütülen proje ile;

- Suçun önleyici boyutunu esas alan ve sokak satıcılarıyla madde bağımlılarına yönelik caydırıcı çalışmaları da ifade

etmesi, mahallinde yapılacak tespitler doğrultusunda uyuşturucu sorununun en seri şekilde lokal düzeyde çözülmesi ve çözüm metotlarının üretilmesi,

- Suçun odağı haline gelen ve polisiye tedbirlerin uygulanmasının zor olduğu bölgelerin giriş-çıkışlarında alınacak tedbirlerle arz ve talep unsurlarının baskılanması ve polisin tüm birimleriyle sokaktaki varlığını hissettirmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaçla 18 büyükşehirde 2018 yılında Alan Denetimi Projesi kapsamında yapılan faaliyetler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2.4 Alan Denetimi Projesi, 2018 (EGM, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

İl sayısı	18
İlçe sayısı	651
Uygulama yapılan mahalle sayısı	2.405
Uygulama yapılan nokta(cadde-sokak) sayısı	7.597
Görevlendirilen personel sayısı	71.316
Trafik denetlemesi yapılan araç sayısı	326.901
Trafik idari para cezası uygulanan araç sayısı	52.190
Trafikten men edilen araç sayısı	12.220
Kesilen trafik ceza miktarı (TL)	28.334.679
Olay sayısı	14.913
Şüpheli	7.485
TCK-191 kapsamında yakalanan şüpheli sayısı	5.012
TCK-188 kapsamında yakalanan şüpheli sayısı	1.475
Tutuklu sayısı	1.042

Projenin yürütüldüğü 18 ilimiz arasında en iyi uygulama örneği İzmir ilimizde gerçekleşmektedir. İzmir’de 17 mahalle ve 81 noktada, 1041 personel ve 45 devriye ekibiyle Alan Denetimi Projesi kesintisiz olarak sürdürülmektedir.

2.4.3. UYUMA Projesi (Uyuşturucuyla Mücadele Uygulaması)

Uyuşturucuya karşı verilen mücadelenin etkinleştirilmesi; teknolojik imkanlar aracılığıyla vatandaşlarımızın duyarlılığının ve toplumsal gözetimin artırılmasına ve toplumsal sorumluluk bilincine uygun şekilde kalıcı ve güçlü bir ortamın oluşturulmasına bağlıdır.

Bu yönde; uyuşturucu suçlarının önüne geçmek, suçu tüm delilleri ile ortaya çıkarmak, suçluları adalete teslim etmek, vatandaşların elektronik ortamda seri bir şekilde bildirimde bulunmasını sağlamak amacıyla, tamamen yerli bir yazılım geliştirilmesi düşünülmüştür.

Emniyet Genel Müdürlüğü Bilgi Teknolojileri Daire Başkanlığı tarafından 24 Eylül 2018 tarihinde hayata geçirilen UYUMA projesi sayesinde, bildirim yapan kişinin konum bilgisinin alınması ile 112 Acil Çağrı birimleri koordinesinde en yakın kolluk birimine aktarılması sağlanarak, olaylara daha hızlı müdahale edilmektedir. Bildirim yapan kişilerin kimlikleri kesinlikle **gizli** tutulmaktadır.

UYUMA Uygulaması, Google Play ve Apple Store mağazalarından kısa sürede indirilmektedir. Kolayca kayıt işlemi yapıldıktan sonra kullanıcılara “SMS Doğrulama Kodu” gönderilmekte, doğrulama kodu uygulamaya girilerek kayıt işlemi tamamlanmakta ve uygulama bildirimde hazır hale gelmektedir.

2.5. Arz ile Mücadele Eğitimleri

2.5.1. NARKOREHBER Yetişkin Eğitim Modülü

2017 yılında İçişleri Bakanlığı’na bağlı birimlerin birlikte hareket etmeleri ve

mücadeledeki önceliklerin belirlenerek yol haritasının oluşturulması amacıyla, bu birimlerinin görüş ve önerileri doğrultusunda Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde “İçişleri Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Uygulama Politikası” hazırlanmış ve 2017/02 sayılı Bakanlık Genelgesi ile yürürlüğe girmiştir.

İçişleri Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Uygulama Politikası Belgesi çerçevesinde “Yerel Yönetimlerin Uyuşturucu ile Mücadelede Etkin Kullanımının Sağlanması” faaliyeti kapsamında; zabıta teşkilatı, temizlik görevlileri, özel güvenlik teşkilatı gibi gruplara, narkotik birimlerince eğitim verilmesi amacıyla EGM Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından “**NARKOREHBER EĞİTİM MODÜLÜ**” hazırlanmıştır.

Projenin uygulamasında yer alacak Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı merkez ve il birimlerinde görevli 184 personele 24 – 25 Ekim 2017 tarihlerinde NARKOREHBER eğitimi verilmiştir.

25 yaş ve üzerindeki tüm yetişkinlerin farkındalığının arttırılmasını amaçlayan NARKOREHBER modülü çerçevesinde;

- Madde bağımlılığı, kullanımı, faktörleri ve etkileri,
- Narkotik maddelerin sınıflandırılması,
- Narkotik madde çeşitleri,
- Sokak satıcıları kimlerdir? Ticaret ve tüketimde kullanılan jargon, uyuşturucu satılan yerler ile kullanılan mekanlar ve sentetik eczalar,
- Uyuşturucu suçlarında yasal durum,
- Narkomobil ve Uyuma Projeleri ve

- Madde Bağımlılığı ile Mücadele Çözüm Merkezleri konularına yer verilmektedir.

NARKOREHBER modülü 01.11.2017 tarihinden itibaren tüm ülkemizde başarı ile uygulanmaktadır. NARKOREHBER eğitim modülünde yer alan jargon anlatılırken, eğitim yapılan ildeki uyuşturucu tüketimi ve ticaretinde kullanılan dil ve kelimelerden bahsedilmektedir.

Tablo 2.5 2018 Yılında Verilen NARKOREHBER Eğitim Sayıları Dağılımı (EGM - Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

Faaliyet Grubu	Faaliyet Sayısı	Ulaşılan Kişi Sayısı
Askeri Personel	16	1.745
Belediye Temizlikçisi	101	6.443
Belediye Zabıta	99	5.328
Emniyet	316	36.270
Esnaf	12	530
Kamu Görevlisi	423	45.605
Karma Gruplar	2	596
Üniversite Öğrenci ve Öğretmen	9	2.033
Lise Öğretmenleri	181	18.133
Özel Güvenlik	281	47.158
Servis Şoförü	25	2.550
Sivil Toplum Kuruluşları	12	641
Vatandaş	119	7.482
Veli	198	10.720
Toplam	1.794	185.234

2.5.2. NARKO-NOKTA Projesi

Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından Şanlıurfa ilindeki uygulama model alınarak;

- Vatandaşlarımızın uyuşturucu ile mücadelede duyarlılıklarını arttırarak satıcı ve kullanıcıların belirlenmesi ve suç işlenen yerlerin tespiti sağlamak,
- Uyuşturucu ile mücadele çalışmalarının emniyet birimlerince nasıl yapıldığını anlatmak ve

- Uyuşturucu maddeler hakkında aileleri bilgilendirmek amaçları ile 01.06.2017 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır.

2018 yılında NARKO-NOKTA faaliyetleri kapsamında; Şanlıurfa, Bursa, Mersin, Bolu, Çorum, Yalova, Diyarbakır, Adıyaman, Bingöl, Manisa, Zonguldak ve İstanbul olmak üzere toplam 12 ilde gerçekleştirilen faaliyetler kapsamında 167.482 kişiye ulaşılmış ve 394.993 materyal dağıtılarak bilgilendirme yapılmıştır (EGM - Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

2.5.3. NARKO-TIR Projesi

Kalkınma Bakanlığı ve İstanbul Kalkınma Ajansı'nın desteğiyle hayata geçirilen proje kapsamında hazırlanan ve alanında dünyada bir ilk olma özelliği taşıyan **NARKOTİK EĞİTİM TIRI** ile 2015 yılında İstanbul ilinde faaliyetlere başlanmıştır.

Bu kapsamda; NARKOTIR Aracı 13 m. uzunluğunda ve 2,55 m. genişliğinde özel olarak üretilmiştir. Aerodinamik yapıyı bozmayacak şekilde 8 m. genişleyen hareketli bir bölüm eğitim aracına entegre edilerek araç içerisinde 40 m²'lik modern bir eğitim salonu oluşturulmuştur. İç mekanda 12 adet dokunmatik ekran ve ekranlarda 54 farklı konuda hazırlanmış madde kullanımı ve zararlarını anlatan animasyonlar ile eğitim programları 9'uncu sınıf üstü katılımcılara sunulmaktadır.

NARKO-TIR faaliyetleri sonucunda;

- 2015 yılında Narkotik Eğitim Tır'ı ile İstanbul'un en kalabalık 8 meydanında (Bakırköy, Beşiktaş, Beyoğlu, Fatih, Kadıköy, Şişli ve Üsküdar) 48 etkinlik ile fiziki olarak 111.700 kişiye,
- 2016 yılında Yalova ilinde 5 gün yapılan etkinlikler ile 6.050 kişiye,

- 2017 yılında İstanbul, Sivas, Kırşehir, Kırıkkale, Kırklareli, Yalova, Nevşehir, Niğde ve Aksaray illerinde yapılan faaliyetler sonucunda 48.165 kişiye,
- 2018 yılında İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Rize, Denizli, Antalya, Isparta, Afyonkarahisar, Zonguldak, Manisa, İzmir, Muğla, Düzce, Bilecik ve Bolu illerinde yapılan faaliyetler sonucunda 87.903 kişiye ulaşılmıştır.

2015 – 2018 yılları arasında 23 ilde gerçekleştirilen faaliyetlerden **254.268** vatandaşımız faydalanmıştır. Talepler İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne karşılanmaktadır (EGM - Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

2.5.4. Köpek Eğitim Merkezi (KEM) Narkotik Madde Arama Köpeği Eğitimleri

Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Köpek Eğitim Merkezi (KEM) tarafından 2018 yılı içerisinde 4 **“Narkotik Madde Arama Köpeği ve İdarecisi Temel Eğitim Programı”** gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimlerden 53 personel faydalanmış ve 53 Narkotik Madde Arama Köpeği göreve çıkarılmıştır.

Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü tarafından 2018 yılında; 20 personele **“Narkotik Dedektör Köpek İdarecisi ve Narkotik Dedektör Köpeği Temel Kursu”** verilmiş ve söz konusu personel taşra idarelerinde görevlendirilmiştir. Ayrıca; 2018 yılında taşra idarelerinde görevli 40 dedektör köpek idarecisine hatırlatma ve yenileme eğitimi verilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı JAKEM (Jandarma Köpek Eğitim Merkezi) tarafından 2018 yılı içerisinde ise 29 **“Uyuşturucu Madde**

Arama Köpeği Kullanıcı/Eğitici Kursu” verilmiştir. Ayrıca mevcut 5 köpek ise tazeleme eğitimine tabi tutulmuştur.

Tablo 2.6 2017 ve 2018 Yıllarında Narkotik Madde Arama Köpeği Temel Eğitim Sayıları

Kurum	Düzenlenen Eğitimin Adı	2017	2018
EGM	Narkotik Madde Arama Köpeği ve İdarecisi Temel Eğitim Programı	5	4
	Eğitimlerden faydalanan personel sayısı	44	53
	Eğitimler sonunda yetiştirilen narkotik madde arama köpeği sayısı	44	53
GMGM	Narkotik Dedektör Köpek İdarecisi ve Narkotik Dedektör Köpeği Temel Kursu	2	3
	Eğitimlerden faydalanan personel sayısı	21	20
	Eğitimler sonunda yetiştirilen narkotik madde arama köpeği sayısı	21	20
JGK	Uyuşturucu Madde Arama Köpeği Kullanıcı/Eğitici Kursu	1	1
	Eğitimlerden faydalanan personel sayısı	26	29
	Eğitimler sonunda yetiştirilen narkotik madde arama köpeği sayısı	26	29

2.6. Yeni Gelişmeler

2.6.1. Narkotik Suçlarla Mücadele Eğitim Akademisi (NEA)

Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı bünyesinde yeni bir vizyon ve eğitim anlayışı sağlamak amacıyla 3 Mayıs 2018 tarihli Bakanlık Makam onayı ile Narkotik Suçlarla Mücadele Eğitim Akademisi Şube Müdürlüğü (NEA) kurulmuştur.

NEA sadece Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı personelinin değil, aynı zamanda bu alanda

mücadele veren diğer ulusal kanun uygulayıcı birim personelinin eğitimlerine de katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

NEA ulusal eğitim programlarının yanında bölgesel düzeyde, Balkan ülkeleri, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) üye ülkeleri ile, uluslararası boyutta European Police College (CEPOL), İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (AİGK/CICA) üye ülkeleriyle, ayrıca 106 ülke ile karşılıklı güvenlik işbirliği anlaşmaları çerçevesinde eğitim programları düzenlemekte ve koordine etmektedir.

NEA gerek teknik ve teorik, gerek uygulamalı, gerekse operasyonel alanda ulusal düzeyde 28, uluslararası düzeyde ise 8 farklı branşta eğitim faaliyeti düzenlemektedir.

Bu çerçevede; 2018 yılında NEA eğitim programları bağlamında, ulusal düzeyde 83 eğitim faaliyeti düzenlenmiş ve 2.871 personel eğitimlerden faydalanmıştır.

Uluslararası düzeyde ise 9 eğitim programına 134 yabancı kanun uygulayıcı personel katılmıştır.

2.6.2. Suç Gelirleriyle Mücadele Şube Müdürlüğü

EGM Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı bünyesinde ve 2018 yılında Suç Gelirleriyle Mücadele birimi oluşturulmuştur. Bu birimin uyuşturucu ile mücadele faaliyetine ivme kazandıracağı düşünülmektedir.

2.6.3. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı

2018 yılında Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü bünyesinde

Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı ihdas edilmiş, 32 taşra idaresinde, Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüklerine bağlı olarak görev yapacak alanında uzman ve eğitilmiş personelden müteşekkil Narkotik Suçlarla Mücadele Amirlikleri kurulmuştur.

2.6.4. Atık Sulardan Uyuşturucu ve Diğer Psikoaktif Maddelerin İzlenmesi Projesi

Atık su analizinden elde edilen veriler kullanılarak, çalışma bölgelerindeki toplumsal uyuşturucu kullanım oranlarının mekânsal ve zamansal değişimi tespit edilmeye çalışılmaktadır.

Bu alanda; Yeşilay Cemiyeti tarafından, 2017 yılında İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü ile işbirliği ile İstanbul'da yapılan çalışma ve Çukurova Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından Ekim 2016- Ağustos 2017 tarihleri arasında Adana'da yapılan çalışmalar pilot faaliyetlerdir. Bu çalışmalar temel alınarak; 15 Şubat 2018 tarihli Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu Kararı projenin, Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı işbirliğinde yürütülmesine karar verilmiştir.

Projenin; İstanbul, Ankara, İzmir, Aydın, Denizli, Bursa, Antalya, Samsun Adana, Konya, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mersin, Kayseri, Gaziantep, Van, Trabzon ve Erzurum olmak üzere 18 ilde uygulanmasına karar verilmiştir. Çalışmayı, İstanbul Adli Tıp Enstitüsü ve Çukurova Üniversitesi gerçekleştirecektir. Toplam 49 atık su arıtma tesisinden veriler toplanacaktır. İstanbul Adli Tıp Enstitüsü ve

Çukuroca Üniversitesi belirlenen illerden¹⁴ gelen numunelerden sorumlu olacaktır.

Elde edilecek veriler, Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezine (EMCDDA) raporlanmak üzere Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) ile paylaşılacak ve raporlanacaktır. İlk raporlamanın 2020 yılının ilk çeyreğinde yapılması öngörülmektedir.

2.6.5. 2017-2018 İçişleri Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Uygulama Politikası

Uyuşturucu ile mücadelede Bakanlığımız birimlerinin birlikte hareket etmeleri ve mücadeledeki önceliklerin belirlenerek yol haritasının oluşturulması amacı ile Bakanlığımız ilgili birimlerinin görüş ve önerileri doğrultusunda Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde **“2017-2018 İçişleri Bakanlığı Uyuşturucu ile Mücadele Uygulama Politikası”** hazırlanmıştır.

Hazırlanan belge 04/07/2017 tarih ve 2017/02 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi ile 81 il Valiliği ile uyuşturucu ile mücadele alanında çalışan İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra birimlerine gönderilmiştir.

2017-2018 yıllarında Bakanlığımıza bağlı birimlerce toplam 25 proje altındaki faaliyetler başarı ile yürütülmüştür.

2018 yılında tamamlanan belgenin günün ihtiyaçları çerçevesinde her yıl güncellenerek uygulanması planlanmaktadır.

2.6.6. Güvenlik ve Uyuşturucu ile Mücadele Toplantıları

Sayın Bakanımızın 06.11.2016 tarihli ve 8154 sayılı talimatları çerçevesinde vatandaşla buluşma toplantıları tüm il valilerimizce ve ilçe kaymakamlarımızca her ay düzenli olarak yapılmakta; muhtar toplantıları, halk toplantıları ve güvenlik toplantılarında özellikle eğitim öğretim, okul güvenliği, uyuşturucu ile mücadele konularına yer verilmektedir.

Bugüne kadar;

- Valiler Başkanlığında; 2.640 Muhtar Toplantısı, 5.236 Halk Toplantısı, 12.969 Şehit ve Gazi Ailesi Ziyareti, 1.736 Güvenlik Toplantısı, 1.801 Eğitim Toplantısı 1.535 Ekonomik Toplantısı olmak üzere 25.917 toplantı ve ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- Kaymakamlar Başkanlığında; 15.695 Muhtar Toplantısı, 25.595 Halk Toplantısı, 25.089 Şehit ve Gazi Ailesi Ziyareti, 19.778 Güvenlik Toplantısı, 10.377 Eğitim Toplantısı, 1.229 Ekonomik Toplantısı olmak üzere 97.763 toplantı ve ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- Valilerimiz ve kaymakamlarımız başkanlığında 01.07.2019 tarihi itibarıyla 123.680 toplantı ve ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Mülki amirlerce düzenlenen faaliyetlerin ötesinde; Bakanımız Sayın Süleyman SOYLU Başkanlığında 03.01.2018 tarihinde

¹⁴ İstanbul, İzmir, Aydın, Denizli, Bursa, Antalya, Samsun, Adana, Konya, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mersin, Kayseri, Gaziantep, Erzurum, Trabzon, Ankara ve Van

Ankara’da, 05.01.2018 tarihinde İzmir’de, 09.01.2018 tarihinde İstanbul’da, 19.01.2018 tarihinde Eskişehir’de ve 18.04.2018 tarihinde ise Tekirdağ ilinde Genel Güvenlik ve Uyuşturucu ile Mücadele Toplantıları düzenlenmiştir.

Ayrıca, ülke genelinde illerde vali, ilçelerde kaymakam başkanlığında uyuşturucu ile mücadelenin ülkenin tamamına yönelik olarak ele alındığı algısını güçlendirmek amacıyla; 08.11.2018 tarihinde Uyuşturucu ile Mücadele Toplantısı yapılması talimatı verilmiş olup uyuşturucu ile mücadeleyi terörle mücadelenin olmazsa olmazı olarak gören Bakanlığımızın konuya gösterdiği öneme binaen Bakanımız Sayın Süleyman SOYLU Adana ilinde, Bakan Yardımcılarımız Kocaeli, Balıkesir, Eskişehir ve Ardahan illerinde yapılan toplantılara bizzat katılmışlardır.

Söz konusu toplantıların yanında, 26.12.2018 tarihinde Türkiye Yeşilay Cemiyeti Genel Merkezi'nde düzenlenen *“Uyuşturucu ile Mücadele 2018 Değerlendirme ve 2019 İstişare Toplantısı”*na İçişleri Bakanımız Sayın Süleyman SOYLU, İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İNCE, İstanbul Valisi Ali YERLİKAYA, Yeşilay Genel Başkanı Prof.Dr. Mücahit ÖZTÜRK, Yeşilay Genel Müdürü Sultan IŞIK ve Yeşilay Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Esra ALBAYRAK ve Bakanlığımızın ilgili ve uyuşturucu ile mücadelede aktif olarak görev yapan birim amirleri (JGK, EGM) katılmıştır. Toplantı sırasında Sayın Bakanımızca *“2019 yılında İçişleri Bakanlığı ve Yeşilay işbirliğiyle yerel yönetimlerin de dahil olduğu farkındalık yaratan çalışmalara hız kazandırılması”* yönünde vurgu yapılmıştır.

2.6.7. Açık Kapı Projesi

Bakanlığımızca kamu hizmetlerine kolay erişimin sağlanması, vatandaş başvurularının hiçbir boşluğa mahal vermeden hızlı bir şekilde sonuçlandırılması, kamu hizmetlerinin sunumunda memnuniyetin artırılması maksadıyla **15 Aralık 2017** tarihinde **Açık Kapı Projesi** hayata geçirilmiştir. **81 il valiliğinde** ve **104 ilçe kaymakamlığında** hizmet verilmekte olup, planlaması yapılan **56 ilçe kaymakamlığında** ise **15 Temmuz 2019** tarihinde faaliyete geçirilecektir.

Açık Kapı Bürolarına **yüz yüze**, www.acikkapi.gov.tr **web sitesi** ile iOS ve Android telefonlardan indirilen **Açık Kapı Mobil uygulaması** üzerinden başvuru yapılabilmektedir. Başvurular; elektronik sisteme kaydedilmekte, ilgili birimlere yönlendirilmekte, 7 gün içerisinde talep sonuçlandırılmaktadır.

Açık Kapı Bürolarına uyuşturucu konusunda başvuru yapılabilmektedir. Uyuşturucu kapsamındaki vatandaş başvuruları haftalık olarak raporlanarak mülki idare amirine sunulmaktadır. Başvurunun içeriğine göre; Emniyet ve Jandarma İl/ilçe Müdürlüklerine, İl/ilçe Sağlık Müdürlüklerine, Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığına, AMATEM ve ÇAMATEM’e yönlendirilmektedir. Uyuşturucu ile Mücadele İl Koordinasyon Kurulu toplantılarında gündeme getirilmektedir.

Uyuşturucu Madde Bağımlılığı kapsamında;

15 Aralık 2017-1 Temmuz 2019 tarih aralığında; Açık Kapı Bürolarına **1.881** başvuru yapılmış olup, bu başvuruların **1.822’si** sonuçlandırılmıştır.

✓ **Emniyet ve Güvenlik Hizmetleri kategorisi, Uyuşturucu Madde Kullanımı ve Satışı alt kategorisinde: 15 Aralık 2017-1 Temmuz 2019** tarih aralığında; Açık Kapı Bürolarına **375** başvuru yapılmış olup, bu başvuruların **365’i** sonuçlandırılmıştır.

- ✓ **Sağlık kategorisi, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavisi alt kategorisinde: 15 Aralık 2017-1 Temmuz 2019** tarih aralığında; Açık Kapı Bürolarına **1.110** başvuru yapılmış olup, bu başvuruların **1.079**'u sonuçlandırılmıştır.

Açık Kapı yazılım sistemi günün koşulları ve hissedilen ihtiyaçlar temelinde eklenecek yeni modüllerle zenginleştirilebilmektedir. Bu kapsamda il bazında uyuşturucu ile mücadele çalışmaları çerçevesinde yapılan işlemlere ilişkin veriler de Açık Kapı raporlama sistemine girilerek analiz edilebilir hale getirilmiştir.

Kolluk Birimlerinden alınan ve Açık Kapı sistemine günlük olarak kaydedilen veriler;

15 Aralık 2017 – 1 Temmuz 2019 tarihleri arasında; Emniyet, Jandarma ve Sahil Güvenlikten gelen bilgilere göre işlem yapılan kişi sayısı;

- **Emniyet:** 77.461 T.C. Vatandaşı, 1.886 yabancı uyruklu olmak üzere toplam 79.347,
- **Jandarma:** 8.636 T.C. Vatandaşı, 139 yabancı uyruklu olmak üzere toplam 8.775,
- **Sahil Güvenlik:** 77 T.C. Vatandaşı, 10 yabancı uyruklu olmak üzere toplam 87,

Toplam 86.174 T.C. Vatandaşı ve 2035 yabancı uyruklu olmak üzere toplam 88.209 kayıt sayısı bulunmaktadır.

Ayrıca, Uyuşturucu ile mücadele kapsamında Açık Kapı Bürolarında görev yapan 129 personele 2018 yılında, 336 personele 2019 yılında eğitim verilmiştir.

2.6.8. Bağımlılık Yapıcı Maddelerin Arzıyla Mücadelede Eğitimcilerin Eğitimi Programı

Uyuşturucu ve uyarıcı maddelerle mücadele kapsamında İç Güvenlik Stratejileri Dairesi tarafından *“Bağımlılık Yapıcı Maddelerin Arzıyla Mücadelede Eğitimcilerin Eğitimi”* programı 24-28 Eylül, 1-5 Ekim ve 8-12 Ekim tarihli haftalarda düzenlenmiştir. Program kapsamında Jandarma Genel

Komutanlığından 106, Emniyet Genel Müdürlüğünden 120, Sahil Güvenlik Komutanlığından 10 ve İç Güvenlik Stratejileri Dairesinden 6 olmak üzere toplam 242 kişiye eğitim verilmiş olup katılımcılara derslere ilişkin materyal desteği sağlanmıştır. Sonraki süreçte görev alacak eğitici personelin yetkinliğinin geliştirilmesi amacıyla adı geçen eğitimi alan personelden 39 ilden 59 kişi tespit edilerek 10-14 Aralık 2018 tarihleri arasında *“Eğiticilerin Eğitimi Alan Uygulaması”* eğitim programına tabi tutulmuştur. Konuya verilen önem neticesinde anılan eğitimler *“Bağımlılık Yapan Maddelerin Arzıyla Mücadelede Farkındalık Eğitimi”* adıyla Cumhurbaşkanlığı’nın ikinci 100 Günlük Eylem Planı’na da dâhil edilmiştir. Bu doğrultuda, Bakan Yardımcımız Sayın Tayyip Sabri Erdil’in olurlarıyla, 21.12.2018 tarihi itibarıyla 39 ilde bağımlılık yapıcı maddelerin arzıyla mücadele saha uygulaması eğitimine ilişkin çalışmalar başlatılmış olup, 2019 yılı Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarında, 01 Temmuz 2019 tarihi itibarıyla, toplamda, 59 personelle 39 ilde 45.470 kamu personeline *“Bağımlılık Yapan Maddelerin Arzıyla Mücadelede Farkındalık Eğitimi”* eğitimi verilmiştir.

3. BÖLÜM

ÖNLEME/EĞİTİM

3.1. Ulusal Profil

Politika ve Organizasyon

Ülkemizde uyuşturucu ile mücadele, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 58 inci maddesinde yer alan **“Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”** hükmüne dayanarak yapılmaktadır.

Uyuşturucular; sakinleştirici, hayal gösterici ve/veya uyarıcı etkileri olan, kişide kullanıma bağlı olarak ve zamanla daha fazla kullanma isteği uyandıran, fiziksel ve psikolojik bağımlılık geliştiren, alınmadığında ise yoksunluk belirtilerine neden olan maddelerdir. Uyuşturucu bağımlılığı ise yasal veya yasadışı bir maddenin tüm olumsuzluklarına rağmen kullanılmaya devam edilmesidir. Uyuşturucu kullanımı, dünyada olduğu gibi ülkemizde de önlenabilir ve öncelikli halk sağlığı sorunlarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Uyuşturucu kullanımına bağlı ortaya çıkan zararlar, sadece kullanıcı ile sınırlı sağlık sorunlarından ibaret değildir. Sağlığa verdiği zararların yanı sıra çoğu zaman kişinin ailesine, içinde bulunduğu çevreye ve toplumun tamamına yansıyan hukuki, sosyal, ekonomik sorunları da beraberinde getirmektedir. Uyuşturucu sorunu, özellikle genç nesilleri tehdit ederek toplumların geleceğine de zarar vermektedir. Tüm bu riskler gözönünde bulundurulduğunda uyuşturucu ile mücadele çalışmalarının temelini önleme/egitim çalışmaları oluşturmaktadır. Çünkü uyuşturucu mücadelenin diğer ayakları olan **“arzla mücadele”** ve **“tedavi/rehabilitasyon”** oldukça pahalı ve maliyeti yüksek alanlardır.

Önleme/egitim çalışmalarıyla uyuşturucu maddeyle hiç karşılaşmamış kişilerin bilinçlendirilmesi ve korunması amaçlanır. Bunun da maliyeti oldukça düşüktür.

2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı kapsamında, uyuşturucu kullanımının önlenmesine yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının öncelikli sorumlusu **Milli Eğitim Bakanlığı** olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte multidisipliner bir yaklaşımla eşgüdüm içerisinde yürütülen önleme çalışmalarında; Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Türkiye Yeşilay Cemiyetinin faaliyetleri bulunmaktadır (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019).

3.2. Önleme Müdahaleleri

Önleme müdahaleleri, bağımlılık yapıcı yasal veya yasa dışı maddelerin kullanımının kişinin fizyolojik, psikolojik ve sosyal yaşantısına vereceği zararlar ile toplum üzerindeki olumsuz etkilerini engelleme yönünde yapılan bilgilendirme ve farkındalık yaratma faaliyetlerini içermektedir.

Sağlık Bakanlığı

Psikiyatri kliniklerinin kapasitesinin güçlendirilerek uyuşturucu tedavisinde bağımlıların tedavi sürecinde daha etkin rol almalarının sağlanması amacıyla erişkin ve çocuk-ergen psikiyatri uzmanlarına yönelik hizmet içi eğitimler verilmektedir. Bu kapsamda 2018 yılında 81 ilden 793 psikiyatri uzmanına eğitim verilmiştir. Böylece ülke genelinde 192 hastanenin psikiyatri kliniklerinde ve özellikle tedavi merkezleri dışında bağımlılık tedavisi sunulması sağlanırken, bağımlı ve ailesinin tedavi sistemine erişimi kolaylaştırılmıştır.

Ayrıca madde bağımlılığı tedavi merkezlerinde çalışan 270 sağlık personeline, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında **“Madde Bağımlılığı Tedavisinde Görev Alacak Personelin Sertifikalı Eğitim Programı”** kapsamında SAMBA (Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı) Eğitimi verilmiştir. SAMBA çerçevesinde 2018 yılında herhangi bir eğitim düzenlenmemiştir (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Koruma ve bakım altındaki çocukların psikososyal, bilişsel ve duygusal yönden sağlıklı gelişimlerini sağlamak ve hayata hazırlamak amacıyla 2018 yılı Kasım ayında Çocuk Destek Gelişim ve Eğitim Programı hazırlanmıştır. Bu çocukların hayata her yönden güçlü bireyler olarak hazırlanmaları ve zamanlarını nitelikli olarak yapılandırmayı amaçlayan program 2018 yılı Aralık ayı itibariyle 12 pilot ilde uygulanmaya başlanmış olup yaygınlaştırma çalışmaları devam etmektedir.

Çocuklara yönelik risklerin erken dönemde tespit edilerek önleyici müdahalelerde bulunulmasında, çocuk hizmetleri alanında çalışan personelin ve hizmet sunulan ailelerin desteklenmesi amacıyla 2018 yılı Ekim ayı itibari ile **“mahremiyet eğitimleri”** uygulanmaktadır. 2018 yılında; İl Müdürlüklerimiz çocuk hizmet birimlerinde görevli personel, Bakanlıktan açılış izni alarak faaliyet gösteren özel kreş ve gündüz bakımevi ile çocuk kulüplerinde görev yapan personel, koruyucu aileler, çocukları kreş gündüz bakımevi ve çocuk kulüplerinden hizmet alan aileler ve Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) hizmetinden yararlanan aileleri kapsayan 28.621 kişiye mahremiyet eğitimi verilmiştir.

2018 yılı Şubat ayı itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı

yatılı kuruluşlarda görev yapan personele yönelik; çocuğa yaklaşım, iletişimi başlatma, kriz ve krize müdahale, çocukta mahremiyet, riskli davranışlar, sınır ve sorumluluklarımız, olumlu davranış kazandırma konularında eğitim verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda 6.739 personele ulaşılmıştır.

Sosyal hizmet müdahalesine ihtiyaç duyan, uyuşturucu riski altında olan sokakta çalışan/çalıştırılan çocukların tespit edilmesi amacıyla sosyal çalışma görevlilerinin yer aldığı mobil sosyal hizmet birimleri oluşturulmuştur. Bu kapsamda 2018 yılı Kasım ayı itibari ile 30 pilot ilde 62 mobil sosyal hizmet birimi hayata geçirilmiştir. Bunlar İl/ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile koordineli olarak şehrin dezavantajlı bölgelerinde bulunan okullar ile eşleştirilmiştir. Bu okullarda; okul devamsızlığı olan, ihmal, istismar, suça sürüklenen, madde bağımlılığı olan vb. riskleri altındaki çocuklara yönelik tespit ve müdahale çalışmaları yürütülmektedir.

Sokakta çalışan/çalıştırılan çocukların tespit edilerek uygun hizmet modellerine yönlendirilmelerinin sağlanması amacıyla 2017’de Türkiye genelinde oluşturulan 134 mobil ekip ile 5.670, 2018 yılında ise 6.487 çocuğa ulaşılmıştır. Mobil ekipler tarafından yapılan alan taraması ile tespit edilen çocukların sokakta yaşama/çalıştırılma veya dilendirilme nedenlerinin araştırılması, yapılan inceleme neticesinde çocuk ve ailenin uygun bulunan sosyal hizmet ve yardımlara yönlendirilmesi sağlanmaktadır.

Yine Çocuk Destek Merkezlerinde koruma ve bakım altında bulunan çocuklar için Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak eğitim sürecine katılmaları sağlanmaktadır. Örgün eğitim dışında kalan çocuklar ise İş-Kur ile işbirliği yapılarak mesleki eğitime

yönlendirilmektedir. Çocuk Destek Merkezlerinden hizmet alan çocukların sosyal uyumunu güçlendirecek çeşitli sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler/atölye çalışmaları yapılmaktadır. 2018 yılında 13 spor branşında toplam 132 çocuğa lisans verilmiştir (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2009 yılında hayata geçen **Aile Eğitim Programı** (AEP) çerçevesinde ebeveynlere ve ergenlere yönelik yeni bir modül olarak konuya ilişkin uzmanlar ve akademisyenlerce 2014 yılında **“Madde Kullanım Riski ve Madde Bağımlılığından Korunma”** kitabı hazırlanmıştır. 81 ilden Bakanlığa bağlı kuruluşlarda çalışan, AEP formatörleri ve eğiticiler aracılığıyla **“Madde Kullanım Riski ve Madde Bağımlılığından Korunma”** konusunda 2018 yılında 90.000 kişiye eğitim verilmiştir.

2017 yılında Yeşilay ile imzalanan protokol kapsamında 81 ilden 145 kişinin katıldığı **“Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Formatör Eğitimi”** gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimi alan personel kendi illerindeki meslektaşlarından yeni uygulayıcılar yetiştirmeye başlamışlardır.

Bu eğitimler ile hedef grupların; uyuşturucu maddelerin neler olduğuna, maddelerin zararlarına, madde kullandıklarında nerelerde tedavi olabileceklerine ve bu maddeleri kullanmış kişilerle nasıl iletişim kuracaklarına ilişkin bilgi düzeylerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Bakanlık bünyesinde verilen bu eğitimlerle 2017 yılı Haziran ayından itibaren 31 Aralık 2018’e kadar 338.739 kişiye ulaşılmıştır (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

Diyanet İşleri Başkanlığı

Diyanet İşleri Başkanlığı, önleme/eğitim hizmetlerini 81 ilde bir kadın ve bir erkek olmak üzere belirlenen bağımlılıkla mücadele koordinatörleri eliyle yürütmektedir.

Bu koordinatörlere yönelik, ilk defa 23-26 Kasım 2015 tarihinde 86 personelin katılımıyla Kocaeli Darıca’da, 13-17 Mayıs 2017 tarihinde 116 personelin katılımıyla Afyonkarahisar’da, 11-14 Aralık 2018 tarihinde 108 personelin katılımıyla Antalya Manavgat’ta eğitimler gerçekleştirilmiştir.

Koordinatörler önleyici faaliyet kapsamında; camii, Kur’an kursları, aile ve dini rehberlik büroları, gençlik merkezleri, öğrenci yurtları gibi mekânlarda yetişkinlere, öğrencilere, farklı gençlik gruplarına ve tüm vatandaşlarımıza yönelik farkındalık programları düzenlemektedirler.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın önleme/eğitim faaliyetlere dair 2018 yılı sayısal verileri aşağıdaki tabloda sunulmuştur (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2019).

Tablo 3.1 Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından 2018 Yılı Faaliyet ve Katılan Kişi Dağılımı

Faaliyet Türü/ Katılan Kişi	Sayısı
Vaaz	2.341
Konferans, seminer, panel vb.	920
Radyo-TV programı	103
Ücretsiz dağıtılan yayın	79.768
Gençlere yönelik faaliyet	1.056
Din görevlilerine yönelik eğitim-seminer vb.	379
Konuyla ilgili Cami derslerine katılan kişi	33.600
Kur’an kursları, öğrenci yurtları ve okullarda yapılan faaliyet	1.832

Radyo Ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)

2018 yılında yayın hizmetlerinde uyuşturucu madde kullanımını özendiren yayınların önlemesine yönelik denetim faaliyetlerine devam edilmiştir. Bu çerçevede, 6112 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde belirtilen **“Yayın hizmetleri; alkol, tütün ürünleri ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde kullanımını ve kumar oynamayı özendirir nitelikte olamaz”** hükmünün ihlali nedeniyle 2018 yılı içinde RTÜK tarafından 6 kez idari para cezası müeyyidesi ve 5 kez de program durdurma müeyyidesi uygulanmıştır.

Bağımlılıkla mücadele faaliyetleri kapsamında 2018 yılında pasif içicilik ve tütün bağımlılığı konularında Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan 8 adet televizyon ve 6 adet radyo spotuna zorunlu yayın olarak, Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından hazırlanan 1 adet televizyon spotuna kamu spotu olarak tavsiye kararı verilmiştir. Ayrıca RTÜK tarafından 11 Ekim 2018 tarihinde Uyuma Projesi tanıtımının kamu spotu olarak kullanılabileceği kararına varılmış ve bu tarihten itibaren 6 ay süreyle www.rtuk.gov.tr sitesinde yayınlanmıştır (RTÜK, 2019).

3.2.1. Evrensel Önleme

Bilindiği üzere uyuşturucu kullanımı ve buna bağlı yaşananlar evrensel bir sorun olarak güncelliğini korumaktadır. İlgili otoriteler kısa ve uzun vadede yol haritaları belirlemekte ve uygulanması noktasında ülkeler kendi tarih ve kültürel faktörleri çerçevesinde politikalarını hazırlamaktadırlar.

Yeşilay

Kamp Faaliyetleri

Yeşilay’ın gençleri uyarmak ve onları da bu mücadeleye dâhil etmek amacıyla kurduğu Genç Yeşilay Topluluğu, farkındalığın toplum katmanlarında yaygınlaştırılması amacıyla üniversite, lise, ilk ve ortaokul seviyelerine uygun olarak 2014 Ağustos ayından itibaren kamp aktiviteleri, eğitim faaliyetleri ve görünürlük çalışmaları gerçekleştirmektedir. Genç Yeşilay, 2018 yılında 100 gönüllüsü ile yaz boyunca düzenlenen kamplar vasıtasıyla 16 bin çocuk ve gence ulaşmıştır.

Bağımlılıkla mücadele ile ilgili farkındalığın artırılmasına yönelik çocuklar ve gençler arasında aktiviteler gerçekleştiren Yeşilay, en etkili dönüşleri Genç Yeşilay kamplarından almaktadır. Kamp etkinlikleri Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye İzcilik Federasyonu, Türkiye Kızılay Cemiyeti ve Beyoğlu Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Yeşilay bu etkinliklerle mücadelesine çocukları ve gençleri de dâhil etmiş bulunmaktadır.

2018 yılı yaz kampları faaliyetlerinde Genç Yeşilay Üniversite Kulüplerinde aktif gönüllü gençlerden oluşan ve Türkiye Bağımlılıkla Mücadele (TBM) Akran Eğitimi ve Kamp Liderliği Eğitimi almış 100 gönüllü genç görev almıştır. Genç Yeşilay, üniversite gençlerine yönelik düzenlediği kamplar dışında var olan izcilik kamplarına da katılım sağlamış, akran eğitimiyle çocuk ve gençlere yaş gruplarına göre bağımlılık eğitimleri vermiş, yaşam becerilerini geliştirmelerine yönelik spor ve hobi aktiviteleri düzenlemiştir. Kamp aktiviteleri kapsamında gençlere rol model olabilecek ünlülerin katıldığı Yeşil Sahne Söyleşileri gerçekleştirilmiştir.

2018 yılında Aytepe kamp alanında 3, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sarıyer Marmaracık kamp alanında 2 ve Kahramanmaraş Gazi Genç Yeşilay kamp alanında 1 olmak üzere toplamda 6 adet kamp faaliyeti düzenlenmiş ve 830 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır.

Eğitim Kurumlarına Yönelik Tedbirler

Uyuşturucu ile mücadele kapsamında topluma yönelik verilecek olan eğitimler sadece **“TBM”** (Türkiye Bağımlılıkla Mücadele) kapsamında verilmektedir. 2013 yılında MEB ve Yeşilay Cemiyeti arasında imzalanıp 2014 yılında yürürlüğe giren TBM Programı, hem ulaşılan kişi sayısı hem de içeriklerin kapsamı bakımından dünyanın en büyük önleme programı olarak kabul edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, UNODC ve EMCDDA gibi uluslararası kuruluşlar tarafından beğeni ile karşılanmakta ve birçok platformda *“iyi uygulama örneği”* olarak sunulmaktadır. TBM Programı Uyuşturucuyla Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planlarında da yer alan akredite bir eğitim programıdır.

TBM; bilimsel olarak hazırlanması, aynı standartta anlatılması ve ulaşılabilirliğin kolay olması bakımından, ülkemizde uygulanan önleme çalışmaları adına önemli bir adımdır. TBM Türkiye Yeşilay Cemiyeti ve Milli Eğitim Bakanlığı protokolüne bağlı olarak hazırlanmakta ve hizmete sunulmaktadır. Bu kapsamda 2017-2018 eğitim ve öğretim yılı sonu itibarıyla ulaşılan öğrenci sayısı **9.541.911**, veli sayısı **2.338.221**, öğretmen sayısı ise **708.804**'tür.

Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı kapsamında ihtiyaca göre (sağlıklı yaşam, tütün, alkol, madde ve teknoloji bağımlılığı) eğitici ve uygulayıcı eğitimleri devam ettirilmekte olup 2018 yılı içerisinde 100

formatöre daha eğitim verilir toplam sayı 712'den 812'ye ulaşmıştır. Bu formatörler tarafından 2018 yılında 4.872 rehber öğretmene daha uygulayıcı eğitimi verilmiş ve sayı 28.000'den 32.872'ye ulaşmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Ve Yeşilay

Okulda Bağımlılığa Müdahale (OBM) Programı

Bağımlılık, zararlı madde kullanımının devam etmesiyle gelişen bir süreçtir. Kişi önce sigara, alkol veya maddeyi dener; daha sonra bunları daha sık ve riskli bir şekilde kullanmaya başlar ve sonrasında bağımlılık gelişir. Dolayısıyla bağımlı olmadan önce kişi için bir 'kullanıcı olma' ve/veya 'alışma' süreci vardır. 2017 yılı Ocak ayı itibarıyla **Okulda Bağımlılığa Müdahale Programı (OBM) oluşturulmuştur.** OBM çocuğu ve ergeni henüz 'kullanıcı' ya da 'maddeye alışma' düzeyindeyken zararlı maddeden vazgeçirmeye yönelik olarak geliştirilmiş okul temelli önleyici müdahaleler bütünüdür. Program sigara, alkol ya da madde gibi zararlı maddelerle bir şekilde tanışmış çocuk ve ergenleri eğitim sistemi dışına itmeden kazanmayı, onlarla doğru iletişim kurmayı ve onları bağımlılığın geliştiği durum ve ortamlardan uzaklaştırarak doğru şekilde yönlendirmeyi hedeflemektedir.

OBM'nin Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile işbirliğinde ülke genelinde sistematik bir şekilde yaygınlaştırılabilmesi için 2018 yılında bir protokol imzalanmış ve protokol sonrası ülke genelinde yaygınlaştırma çalışmaları başlamıştır (MEB, YEŞİLAY, 2019).

Sağlıklı Nesil Sağlıklı Gelecek Projesi

Türkiye Yeşilay Cemiyeti ile MEB arasında 2017 yılında imzalanan protokol kapsamında; öğrencilerin zararlı alışkanlıklara karşı bilinçli

bir şekilde yetişmelerini, sigara, alkol, uyuşturucu, kumar ve internet bağımlılığının olumsuz ve yıkıcı etkilerini kavramalarını sağılamak ve yeni neslin bağımlılıklarla ilgili bilinç düzeylerini arttırmak amacıyla **“Sağılıklı Nesil Sağılıklı Gelecek Projesi”** başlatılmıştır. Protokol kapsamında ülke genelinde ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin katıldığı ‘bağımlılık’ konulu ‘Sağılıklı Nesil Sağılıklı Gelecek Yarışması’ düzenlenmektedir.

Yeşilay Genel Merkezine gelen eserler 16.04.2018 tarihinde Yeşilay ve MEB yetkililerinden oluşan bir alt komisyonca ön değıerlendirmeden geçmiş ve 17.04.2018 tarihinde aralarında ressam ve yazarların da yer aldığı komisyonca edebi ve görsel kategoride ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde Türkiye birinci, ikinci ve üçüncülerinin seçimi gerçekleştirilmiştir.

Ülke genelinde dereceye giren öğrencilerin velileri ve öğretmenlerinin katılımıyla 4 Mayıs 2018 tarihinde Yeşilay Genel Merkezinde büyük ödöl töreni gerçekleştirilmiştir.

Yarışmanın ödülleri çocuk/ergen hedef kitlenin farklı yaşam tecrübeleri kazanmalarını sağılayacak şekilde kurgulanmış olup bu doğrultuda ülke genelinde dereceye giren öğrenciler Yeşilay tarafından ayrıca **“Gelişim Kampı”** ve yurtdışı gezisi ile ödüllendirilmektedir (MEB, Yeşilay, 2019).

Yaşam Becerileri Eğitim Programı (YYB)

TBM’nin bilgi, bilinç ve farkındalık oluşturan eğitim içeriklerinin yanı sıra çocuklarda ve gençlerde zararlı alışkanlıklara karşı **“hayır deme becerisi”** geliştiren, bilgilendirmenin yanı sıra davranış değıışikliğı kazandıran bir eğitim programına ihtiyaç duyulmuştur. Türkiye Yeşilay Cemiyeti bu ihtiyaca cevap verebilmek adına birincil önleme kapsamında

bir eğitim programı geliştirmiştir. 2018 yılında çalışmalarına başlanan **“Yeşilay Yaşam Becerileri Eğitim Programı”**; öğrencilerin bağımlılık riskinden uzak bir yaşam sürmesini, olumlu davranış değıışiklikleri ve alışkanlıklar kazanmasını ve kendini riskli ortam ve durumlardan korumasını sağılayacak etkinliklerden oluşan, okul temelli, koruyucu ve güçlendirici bir eğitim programıdır.

Program sağılıklı yaşam, sağılıklı birey, sağılıklı toplum perspektifiyle öğrencinin çok yönlü gelişimini sağılamayı hedeflemektedir. Programın diğeri önleme programlarından en önemli farkı sadece riskli öğrenciyi değıil, sağılıklı öğrenciyi de odağına alıp risklere karşı güçlendirmeye çalışmasıdır. Programın hedef kitlesi sigara, alkol ya da diğeri maddeleri denememiş veya denemiş ancak kullanıcı olmayan 7. sınıf öğrencileridir.

Önümüzdeki 5 yılda Yaşam Becerileri Eğitim Programlarının yine rehber öğretmenler üzerinden okul temelli olarak uygulanması ve TBM eksenli önleme çalışmalarına devam edilmesi beklenmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliğı içinde okul temelli olarak uygulanan Türkiye Bağımlılıkla Mücadele, Okulda Bağımlılığa Müdahale ve Yaşam Becerileri Eğitim Programları, önleme alanında önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir. Yeşilay tarafından hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliğı içinde okul temelli olarak uygulanmaya başlanan bu önleyici programların daha yaygın ve etkin hale getirilmesi önem taşımakta olup, ülke genelinde hızlı bir şekilde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir (MEB, Yeşilay, 2019).

İçişleri Bakanlığı

EGM Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı-Narko Yarışma

2018 yılı içinde toplumun uyuşturucu ile mücadele alanında bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve farkındalığının artırılması amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde “Uyuşturucu Madde Kullanımını Önleme Slogan Yarışması” ve “Uyuşturucu Madde Kullanımını Önleme Afiş Yarışması” düzenlenmiştir.

Narko yarışmaya ülke genelinde 705 liseden olmak üzere slogan yarışmasına 3618, afiş yarışmasına ise 942 eserle katılım sağlanmıştır. Her iki yarışma için akademisyenlerce yapılan değerlendirmeler sonucunda; Slogan Yarışmasında toplam (19), Afiş Yarışmasında ise toplam (13) eser ödüle layık görülmüştür.

Uyuşturucu madde kullanımını önleme slogan ve afiş yarışmasında ilk üç dereceye giren öğrencilere hediyelerinin takdim edilmesi için 09 Mart 2018 tarihinde düzenlenen ödül töreni İçişleri Bakanı Sayın Süleyman SOYLU’nun katılımları ile gerçekleştirilmiştir.

3.2.2. Çevresel Önleme

Çevresel önleme stratejileri, insanları uyuşturucu kullanımına teşvik eden kültürel, sosyal, fiziksel ve ekonomik çevrelerini değiştirmeyi amaçlar. 2018 yılında çevresel önleme faaliyetleri kapsamında;

Türkiye Radyo Ve Televizyon Kurumu (TRT) Etkinlikleri

1983 tarih ve 2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanununun Temel İlkeler ve Yayın Esasları ile ilgili kısımda “**Toplumun beden ve**

ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek” hükmü bulunmaktadır. Bu hükme uygun olarak TRT, kamu yayıncılığının gereği olarak aşağıda sayılan, Genel Yayın Planında da yer alan hususlara uygun bir şekilde yayıncılık faaliyetlerini sürdürmektedir.

Gençlere yönelik planlanan programlarda; gençlerin içinde bulundukları fiziksel ve duygusal gelişim dönemlerini sağlıklı bir biçimde geçirme, olumlu yeni tutum ve davranışlar kazanımı, kişilik geliştirilmesi, aile, çevre, arkadaşlık ve toplum ilişkileri, uyumu, sosyal ve psikolojik problemler, ailelerini terk eden ve suça itilen gençlerin karşılaşılabileceği durumlar, çocuk mahkemeleri ile infaz kurumlarından tahliye olan gençlerle ilgili çalışmalar, karşılaştıkları problemler ve çözüm yolları, gençlerin ergenlik dönemi sorunları ve çözüm yolları, kahvehane, alkol, sigara, uyuşturucu gibi alışkanlıkların gençler üzerindeki olumsuz etkilerine yer verilmektedir.

Çocuklara yönelik planlanan programlarda; evlerini terk eden çocukları bekleyen tehlikeler, hırsızlık, gasp, kapkaç vb. olaylara karışan çocuklarla ilgili örnek olayların yer aldığı içeriklere yer verilmektedir.

Sağlık programlarında; topluma sağlıklı yaşama bilinç, istek ve davranışının kazandırılmasına, sağlık hizmetleri, hastalıklar ve tedavi imkânları, sağlık hizmeti veren kurum ve kuruluşlar ile bu kuruluşların imkânlarına, bilim adamları ve uzman kişilerin görüşlerine, sağlığı koruma ve geliştirme konularına öncelik verilir. Sağlıkla ilgili uygulama konuları, vatandaşın görüşünü de yansıtır biçimde haberlerde, çeşitli kuşak ve programlarda değerlendirilerek; röportaj, forum, panel ve açık oturum gibi uygulamalarla yayınlarda yer almaktadır. Sağlık programları içerisinde; sigara, alkol ve

uyuşturucu kullanımı ile ilgili çalışmalar yapan kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine yer verilmektedir.

Reklamlarda yaşlıları istismar eden, çocukları ve gençleri olumsuz yönde etkileyen, kötü alışkanlıklara yönlendiren tema ve mesajlardan kaçınılmaktadır.

TRT radyo ve televizyon kanallarında yayınlanan belgesel, drama, eğitim-kültür, sağlık ve haber türündeki 2017 yılında 35, 2018 yılında ise 15 adet yayında; Dünya Sigarasız Günü, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü, gebelerde sigaranın zararları, madde bağımlılığı, alkol-sigara kullanımının zararları, madde bağımlılığı nedeniyle ölüm olayları, gençlerin ve çocukların etkilendikleri çevresel faktörler, uzmanların ve narkotik suçlarla mücadelede görevli polislerin görüşlerine yer verilmiştir.

Ayrıca alkol, tütün mamulleri ve madde bağımlılığı karşıtı; 2017 yılında 7, 2018 yılında ise 3 farklı kamu spotu yayınlanarak toplumda farkındalık sağlanmaya çalışılmıştır (TRT Genel Müdürlüğü, 2019).

3.2.3. Grup Odaklı Önleme

Gençlik ve Spor Bakanlığı

Bakanlık bünyesinde gerçekleştirilen Spor ile Hayata Gülümse projesine (Sevgi Evlerinde kalan çocuklara yönelik) 2018 yılında 58 ilde 810 gencin aktif olarak katılımı gerçekleşmiştir.

2018 yılında örgün eğitimde yer alan riskli ve dezavantajlı grupta olan 2.486.133 gencimiz, okul spor faaliyetlerine katılmıştır.

Başta riskli gruptaki gençler olmak üzere okullardaki lisanslı sporcu sayısının artırılmasına yönelik yapılan çalışmalar

kapsamında lisanslı sporcu sayısı 244.876 kişi artırılmıştır.

Farkındalık Eğitimleri

Formatör eğitimi almış personel tarafından 2018 yılında;

- Gençlik Merkezlerine üye olan 30.171 gence,
- Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında kalan 31.833 öğrenciye,
- Sporcu Eğitim Merkezi'nde (SEM) bulunan 1.000 sporcu öğrenciye,
- Federasyonların faaliyetlerinde görev alan 800 antrenöre,
- 81 erkek gençlik liderine,
- 80 kamp liderine,
- Şube müdürleri ve tesis amirlerinden oluşan 1.000 kişiye,
- Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda çalışan il müdürleri, yurt müdürleri ve diğer personelden oluşan 2.360 kişiye yönelik bağımlılıkla mücadele farkındalık eğitimi verilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2019).

Yeşilay

Benim Kulübüm Yeşilay Projesi

Yeşilay tarafından Ekim 2017'de geliştirilen ve 2018 yılında yaygınlaştırılması hedeflenen okul temelli önleyici projelerin en önemlilerinden biri **"Benim Kulübüm Yeşilay"**dır. Bu projenin temel amacı okullardaki Yeşilay Kulüplerini etkin ve işler hale getirmek ve öğrencilerdeki Yeşilay ve Yeşilaycılık algısını yükseltmektir. Bununla birlikte proje Yeşilay bünyesindeki genç gönüllüleri mobilize etmek ve öğrencileri doğru rol modellerle tanıştırmak gibi faydaları beraberinde getirmektedir.

Proje, bir grup genç gönüllünün önceden belirlenmiş okullara giderek Yeşilay Kulübü üyesi 80-100 kadar öğrenciyle gün boyu kazanım odaklı yapılandırılmış etkinlikler gerçekleştirmesi şeklinde uygulanmaktadır.

İlkokul düzeyinde Yeşilay algısını yükseltmek daha öne çıkarken, ortaokul düzeyinde TBM kazanımlarını içselleştiren etkinlikler bulunmaktadır. Proje sayesinde çocuklar Yeşilay Kulübü üyesi olmanın bir ayrıcalık olduğunu hissederek, yıl boyu kulüp etkinlikleri gerçekleştirmektedir. Öğrenciler bağımlılık türlerine karşı farkındalık ve duyarlılık sahibi olmakla birlikte bu duyarlılığı sınıflarındaki diğer arkadaşlarına aşılayacak çalışmalar yapmaya özendirilmektedir.

Proje; önleme çalışmalarında akran eğitim metodunu işlevsel bir araç haline getirerek çok önemli bir boşluğu doldurmakta ve öğrencilere doğru rol modeller sunmaktadır. Öğrencilerde özgüven ve sorumluluk duygusu geliştirmek ve yeni ilgi alanları oluşturmak projenin önemli kazanımlarından biri olarak öne çıkmıştır.

“Benim Kulübüm Yeşilay” projesi 2018 yılında 25 il başta olmak üzere 42 şubede uygulanarak 6.400 öğrenciye ulaşılmıştır (MEB, Yeşilay, 2019).

Sağlık Elçisi Projesi

Yeşilay, bağımlılıklarla mücadelede toplumun tüm kesimleriyle el ele verdiği Sağlık Elçisi Projesini 2016 yılında hayata geçirmiştir. Proje, bağımlılıkla mücadelede toplumun yerel dinamiklerini, mahalle esnafını harekete geçirerek toplumun mücadele bilincinin arttırılmasını ve bu yolla bağımlılıkları önlemeyi hedeflemektedir. İlk adımda İstanbul Bağcılar ve Başakşehir’de

daha sonra Sancaktepe, Beşiktaş, Tuzla, Güngören, Beyoğlu ve Maltepe’de hayata geçirilen proje için çocuk ve gençlerin çoğunlukla ilişkide olduğu meslek grupları belirlenmiştir. Bu meslek grupları üzerinden toplumsal duyarlılığın sokaktan mahalleye, mahalleden ilçe ve il merkezlerine kadar gönüllü esnaf üzerinden yaygınlaşması amaçlanmıştır.

2016 yılında başlatılan proje kapsamında Bağcılar’da 22, Başakşehir’de 8 muhtara sağlık elçileri projesi kapsamında bilgi verilmiştir. Proje kapsamında bugüne kadar toplam 510 esnaf ziyareti yapılmıştır. Söz konusu 30 mahallede hedef grup olan gençlerin yoğun olarak alışveriş yaptıkları esnaf ziyaret edilerek sağlık elçileri belirlenmiştir. Hiçbir bağımlılığı olmayan, Yeşilay’ın hedeflerine yönelik duyarlılığa sahip ve sağlık elçisi olma kriterlerini yerine getiren 220 esnaf projeye dahil edilmiştir.

Yeşilay’ın Sağlık Elçileri Projesine dahil olan esnafın bilgi düzeyinin arttırılması amacıyla eğitimler verilmiş ve bu konuda ortak söylem geliştirmeleri sağlanmıştır.

Proje kapsamında kuaför, güzellik salonu, kafeterya, internet kafe, büfe, kahvehane, giyim mağazası, kırtasiye, eczane olmak üzere 9 meslek dalı seçilmiştir. Bu mesleklerden projeye gönüllü olarak katılan esnafın, bulundukları bölgedeki metruk binaları, alkol kullanılan izbe yerleri ve atıl halde bulunan parkları 153 Beyaz Masa’ya bildirilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca Yeşilay Sağlık Elçilerinin mahallelerinde alkol ve uyuşturucu kullanan birey veya yakınlarını destek almak üzere muhtarlıklara, tedavi görmek isteyenleri de YEDAM’a yönlendirmeleri istenmiştir.

Projeye katılan gönüllü esnaf, dükkânının girişine herkesin göreceği şekilde Yeşilay

Sağlık Elçisi etiketi asmış ve Yeşilay tarafından verilen bilgi kitapçıklarını halka dağıtmaya başlamıştır.

Proje 2018 yılında Yeşilay şubeleri aracılığıyla ülke genelinde yaygınlaştırılmaya başlanmış, 2018 yılında 32 ilde daha uygulanmaya başlanmış ve toplamda 32.000 esnafa ulaşılmıştır. (Yeşilay, 2019)

Akran Eğitimi Projesi

2016 yılı sonlarına doğru Yeşilay'ın gerçekleştirdiği Akran Eğitimi Projesi'yle lise, üniversite, gençlik platformları, gençlikle ilgili faaliyet gösteren kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarındaki gençlere bağımlılıklarla ilgili eğitimler verilmekte ve eğitim alan gençlerin de kendi akranlarına bu eğitimleri ulaştırması sağlanmaktadır. Akran eğitimleri yoluyla Üniversitelerde Genç Yeşilay kulüpleri kurulmuştur.

2018 yılında 104 kişi uygulayıcı eğitimi almış, 9600 öğrenciye ise akran eğitimi verilmiştir (MEB, Yeşilay, 2019).

4. BÖLÜM

TEDAVİ VE REHABİLİTASYON

4.1. Tedavi ve Rehabilitasyon

4.1.1. Politika ve Koordinasyon

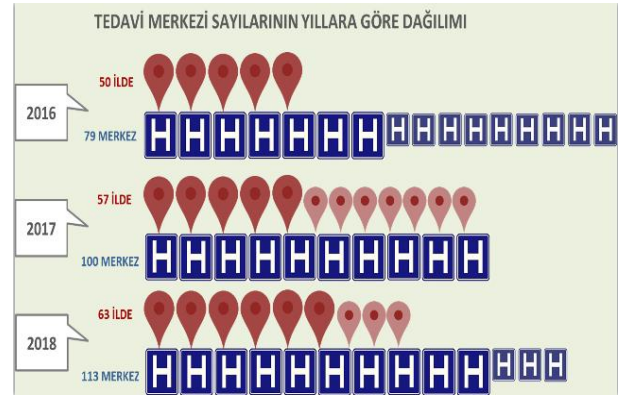
Türkiye’de uyuşturucu madde bağımlılığı tedavisine ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığı tarafından “2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı”na uyumlu olarak diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yürütülmektedir (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019).

4.1.2. Uyuşturucu Tedavisinin Organizasyonu ve Sağlanması

Türkiye’de uyuşturucu bağımlılığı tedavisi gerçekleştiren kurumlar;

- Sağlık Bakanlığı’na bağlı devlet hastaneleri,
- Üniversitelere bağlı tıp fakültesi psikiyatri klinikleri,
- Sağlık Bakanlığı hastaneleri ile irtibatlı üniversite hastaneleri ve bazı özel hastanelerdir.

Türkiye’de uyuşturucu madde bağımlılığı tedavisi ayakta ve yatarak tedavi olarak sunulmakta olup, 2018 yılı sonu itibariyle 113 uyuşturucu madde bağımlılığı tedavi merkezi bulunmaktadır. 48 merkezde hem ayakta hem yatarak, 65 merkezde ise sadece ayakta tedavi yürütülmektedir. 2018 yılı sonu itibariyle tedavi merkezlerinin toplam yatak kapasitesi 1.082’dir. 81 ilimizden 63’ünde en az bir bağımlılık tedavi merkezi bulunmaktadır (Grafik 4.1).

Grafik 4.1 Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri ve Bulunduğu İllerin Yıllara Göre Dağılımı (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

4.1.3. Ayaktan Tedavi Ağı

Dünya genelinde uyuşturucu bağımlılığının tedavisinin ayakta sürdürüldüğü programlar giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak ülkemizde özellikle hasta yakınları arasında, bağımlılık tedavisinin sadece yatarak sürdürülebileceği yönünde güçlü bir kanı vardır. Halbuki hekimin düzenleyeceği tedavi planı doğrultusunda hastanın kendi hayatını ve çevresini düzenleyerek ayakta bağımlılık tedavisini sürdürmesi mümkündür.

Tedavi merkezlerine bağımlılık tedavisi için başvuran hasta hekim tarafından değerlendirilir. Yapılan değerlendirmede; kullanılan uyuşturucu, kullanım şekli, hastanın tedaviye uyumu, aile ilişkileri ve sosyal yaşamı gibi tedaviyi etkileyecek faktörler göz önünde bulundurularak hastanın ayakta ya da yatarak tedavisi konusunda karar verilir.

Ayaktan tedavisi başlatılan hastalara ilaç tedavisi düzenlenir ve ayakta bireysel ve grup terapilerine katılmaları sağlanır, kontrol randevuları planlanır. Hem yatarak hem de

ayakta tedavileri yapılan hastaların aileleriyle de görüşmeler yapılır.

2015 Acil Eylem Planı'nın yayımlanmasından önce ülke genelinde 3 ayaktan tedavi merkezi bulunurken tedavi sistemine erişimi kolaylaştırmak için hızla ayaktan tedavi merkezleri hizmete açılmaya başlanmıştır. Bugün itibarıyla ülke genelinde 65 ayaktan tedavi merkezi hizmet sunmaktadır.

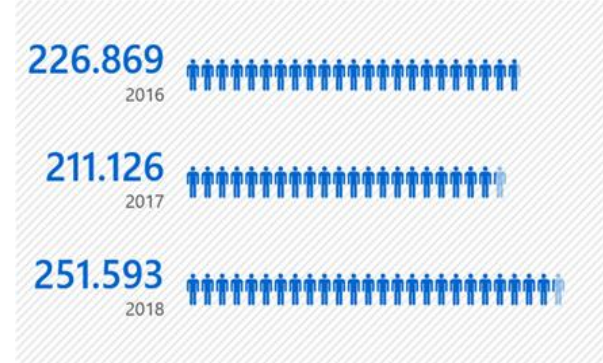
Diğer taraftan, ilk olarak İstanbul'da 2016 yılında kurulan DAN-TE (Bağımlılık Yapıcı Madde Danışma ve Ayakta Tedavi Merkezi) gibi yeni tedavi modellerini içeren birimlerin hayata geçirilmesi sağlanmıştır. DAN-TE, madde ve alkol kullanımıyla ilgili sorunların çözümüne yönelik danışma, ayaktan tedavi ve eğitim hizmetlerini içeren bir merkezdir. DAN-TE kapsamında İstanbul ve Antalya'da 3 merkez hizmet vermektedir.

DAN-TE, madde ve alkol kullanımıyla ilgili sorun yaşayan ya da risk altında bulunan bireylere erken müdahalede bulunmak, daha önce tedavi görmüş ya da görmekte olan bireylerin ayakta tedavi takibini yapmak üzere bireysel danışmanlık, tedavi ve eğitim hizmetleri sunmaktadır.

Türkiye'de bulunan tedavi merkezlerinin tamamında ayaktan tedavi hizmeti gerçekleştirilmektedir. Ayaktan tedaviye başvuran kişiler, doğrudan kendi talepleriyle başvuranlar ve denetimli serbestlik tedbiri kapsamında Adalet Bakanlığı'nca yönlendirilenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde aktarılan veriler; Sağlık Bakanlığı'nın, bağımlılık tedavi merkezlerine ayaktan tedavi için başvuranlar, denetimli serbestlik

dolayısıyla başvuran kişiler ve tanı kodları esas alınarak edindiklerinden derlenmiştir.

Tanı kodlarına göre alkol ve nikotin kullanım bozuklukları dışlandığında, 2018 yılında sadece tedavi merkezlerine yapılan toplam ayaktan tedavi başvuru sayısı 251.593'tür. Bunların 65.896'sı denetimli serbestlik kapsamında yönlendirilenlerdir.

Grafik 4.2 Ayaktan Tedavi Gören Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı¹⁵ (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

4.1.4. Yatarak Tedavi Ağı

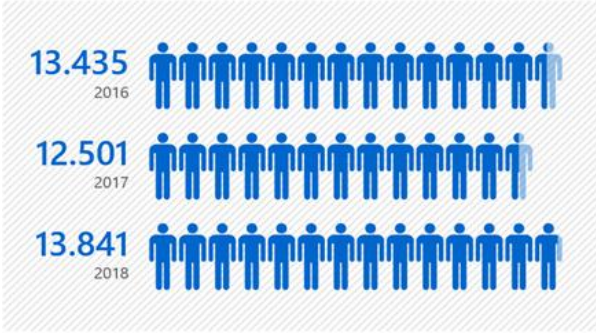
Türkiye'de bulunan tedavi merkezlerinin 48'inde yatarak tedavi hizmeti gerçekleştirilmektedir. 2018 yılında tedavi merkezlerine yapılan yatarak tedavi başvuru sayısı 13.841'dir.

2018 yılında tedavi merkezlerine başvuran hasta istatistikleri incelendiğinde; 13.841 başvurudan manuel olarak doldurulan form sayısı 12.603 olup, mükerrer vakalar çıkarıldığında elde edilen toplam kişi sayısı 11.329'dur.

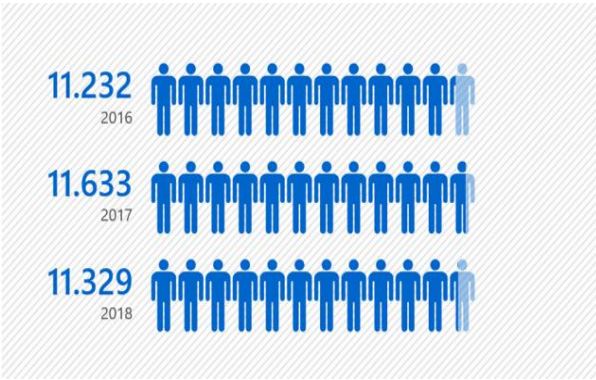
Yatarak tedavi başvuruları incelendiğinde bir önceki seneye oranla %10,7'lik bir artış izlenmektedir (Grafik 4.3).

¹⁵ Verilerde mükerrer kayıtlar mevcuttur.

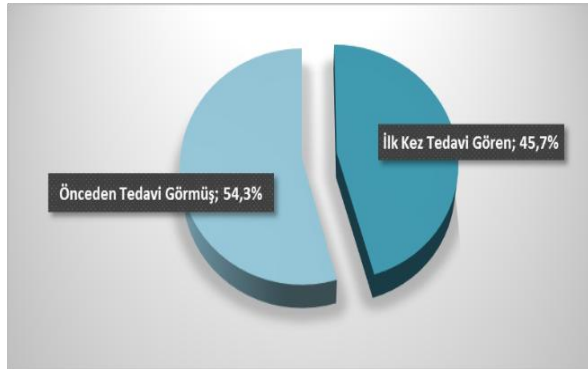
Yatan hastalara ilişkin profil, bu formlar aracılığıyla toplanan veriyle oluşturulmuştur.

Grafik 4.3 Yatarak Tedavi Gören Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı¹⁶ (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

Grafik 4.4 Yatarak Tedavi Gören Tekil Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

Grafik 4.5 2018 Yılında Tedavi Merkezlerine Başvuran Hastaların Dağılımı %- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2018 yılında tedaviye başvuranların %45,7'i (5.179) ilk kez tedavi gördüğünü belirtirken, %54,3'ü (6.150) daha önce tedavi gördüğünü belirtmiştir. İlk kez tedaviye başvuranlarla daha önce tedavi gördüğünü söyleyenlerin oranı yıllar içinde benzerlik göstermektedir (Grafik 4.5).

Tablo 4.1 2018 Yılında Yatarak Tedavi Gören Hastaların İkamet Ettikleri İlk On İle Göre Dağılımı (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

İller	Sayı	Yüzde
İstanbul	3.024	26,69
Adana	827	7,30
Antalya	726	6,41
Gaziantep	590	5,21
Bursa	576	5,08
Ankara	523	4,62
Konya	398	3,51
İzmir	369	3,26
İçel	341	3,01
Diyarbakır	283	2,50

Yatarak tedavi gören hastaların ikamet ettikleri iller incelendiğinde; nicelikli olarak en yüksek vaka sayısının İstanbul iline ait olduğu görülmektedir. Tedaviye başvuran kişilerin %26,7'si İstanbul ilinde ikamet etmektedir.

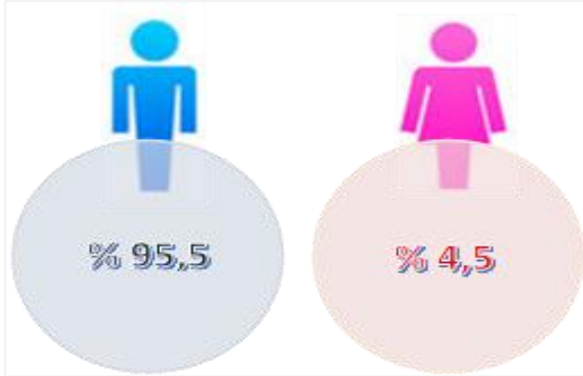
Bu duruma İstanbul iline iç göçün fazla olması ve nüfus yoğunluğunun etkisinin yanı sıra

¹⁶ Verilerde mükerrer kayıtlar mevcuttur.

yatak kapasitesinin görece yüksekliğinin de neden olabileceği değerlendirilmektedir.

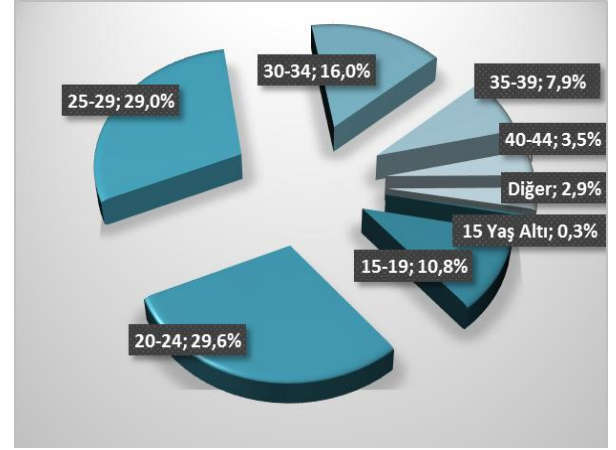
Tablo 4.2 2018 Yılında Tedavi Merkezlerinde Tedavi Gören Hastaların Madde Türlerine Göre Dağılımı¹⁷ (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

ICD Kodları	01.01.2018-31.12.2018 Polikliniklere Başvuru Sayısı (ICD F10-F19 Arası)	01.01.2018-31.12.2018 Yatan Hasta Sayısı (ICD F10-F19 Arası)
F11 (Opioid Bağımlılığı)	137.826	8.555
F12 (Kannabinoid Bağımlılığı)	52.052	1.515
F13 (Sedatif ve Hipnotik Madde Bağımlılığı)	1.154	92
F14 (Kokain Bağımlılığı)	2.220	195
F15 (Kafein ve Diğer Stimulanlar Bağımlılığı)	5.413	208
F16 (Halüsinojenler Bağımlılığı)	261	33
F18 (İnhale (Uçucu ve Çözücü) Bağımlılığı)	7.822	276
F19 (Birden Fazla İlaç ve Diğer Psikoaktif Madde Bağımlılığı)	1.103	226
Toplam	251.593 ¹¹	13.841 ¹¹

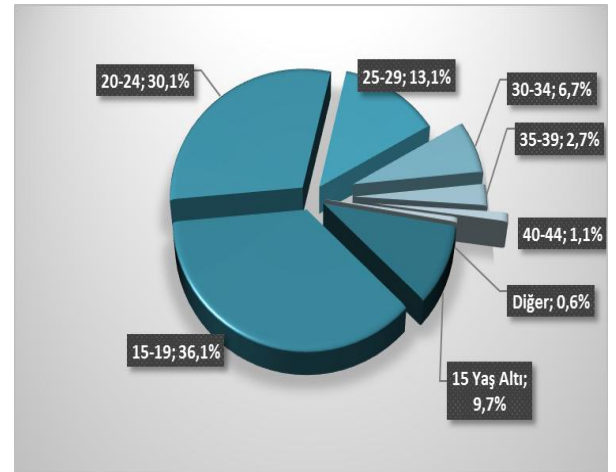
Grafik 4.6 Tedavi Gören Kişilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı -%- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2018 yılında yatarak tedavi görenlerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde, %95,5'inin (10.815) erkek, %4,5'inin (514) kadın olduğu anlaşılmaktadır (Grafik 4.6). Bu dağılım geçtiğimiz yıllara benzer şekildedir. Cinsiyete özgü resmi bir tedavi kurumu bulunmamaktadır.

Grafik 4.7 Tedavi Gören Kişilerin Yaşlarına Göre Dağılımı -%- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

Tedaviye başvuran hastaların yaş ortalaması 27,2 olarak bulunmuştur. Tedavi olanların yaş grubuna göre dağılımı incelendiğinde; tedaviye başvuran hastaların 20-29 yaş grubu arasında yoğunlaştığı görülmektedir (6.638). 20-29 yaş grubundaki hastaların toplam hastalara oranı %58,6'dır (Grafik 4.7).

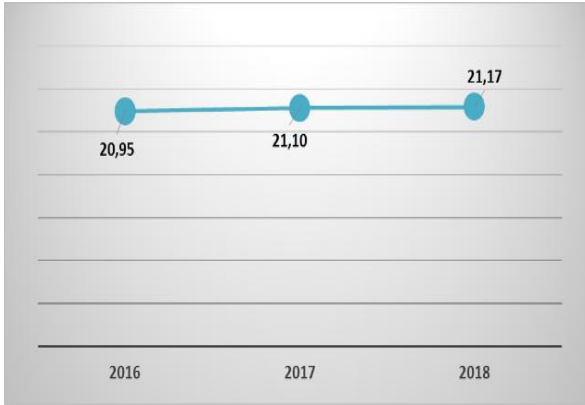

Grafik 4.8 Tedavi Gören Kişilerin İlk Kullanım Yaşlarına Göre Dağılımı -%- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2018 yılında yatarak tedavi gören hastaların maddeyi ilk kullanım yaşı bakımından incelenmesinde, 15-24 yaş arasında

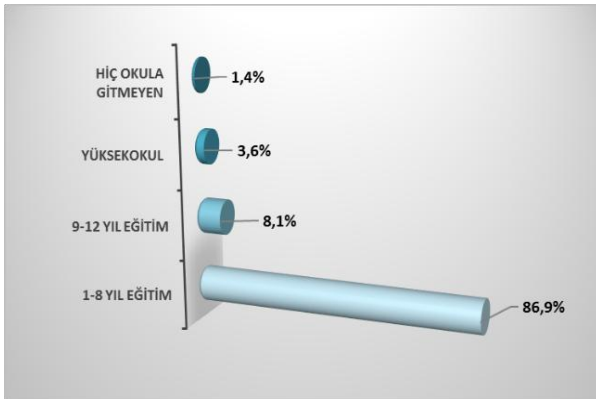
¹⁷ Denetimli Serbestlik verileri dahildir.

kullanımın yoğunlaştığı görülmüştür. (Grafik 4.8).

Grafik 4.9 Tedavi Gören Kişilerin İlk Kullanım Yaş Ortalamalarına Göre Dağılımı -%- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

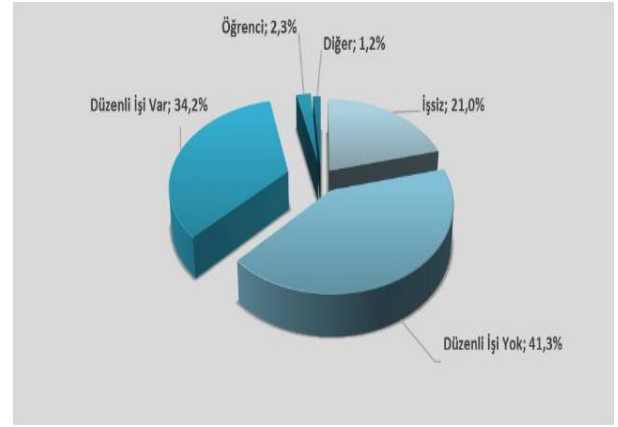
2018 yılında yatarak tedavi gören hastaların maddeyi ilk kullanım yaşı ortalamasının 21,17 olduğu görülmüştür (Grafik 4.9).

Grafik 4.10 Tedavi Gören Kişilerin Eğitim Durumlarının Dağılımı -%- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2018 yılında tedavi gören hastaların eğitim durumları incelendiğinde;

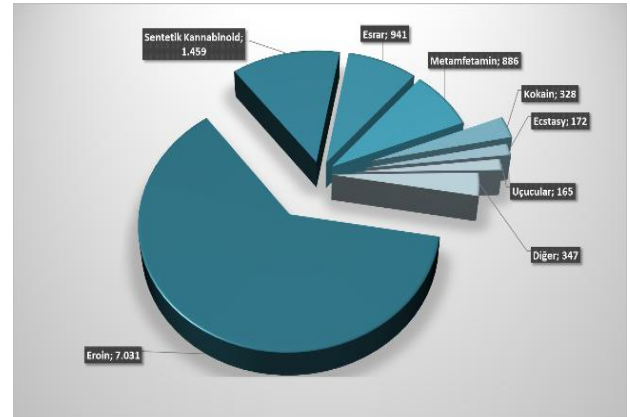
- %1,4'ünün (162) hiç okula gitmemiş,
- %86,9'unun (9.842) 1-8 yıl eğitim aldığı,
- %8,1'inin (915) 9-12 yıl eğitim aldığı,
- %3,6'sının (410) yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir (Grafik 4.10).

Grafik 4.11 Tedavi Gören Kişilerin Çalışma Durumlarının Dağılımı -%- (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2018 yılında tedavi gören kişilerin iş durumlarına göre incelenmesinde;

- %21'inin (2.376) işsiz olduğu,
- %41,3'ünün (4.678) düzenli bir işinin olmadığı,
- %34,2'sinin (3.876) düzenli bir iş olduğu,
- %2,3'ünün (255) öğrenci olduğu,
- %1,2'sinin (144) ekonomik olarak aktif olmadığı görülmüştür (Grafik 4.11).

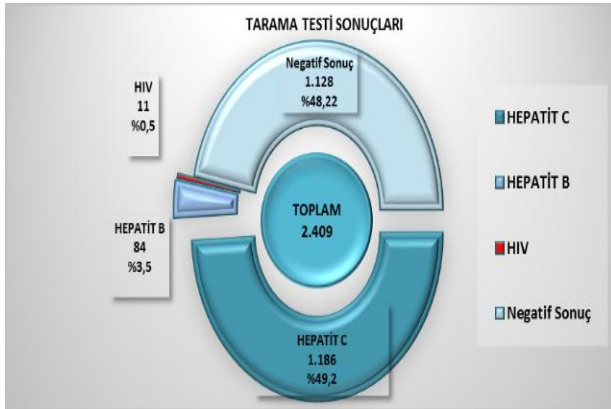

Grafik 4.12 Tedavi Gören Kişilerin Tedavi Oldukları Madde Türlerine Göre Dağılımı (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

2018 yılında tedavi gören hastaların tedavi gördükleri madde türlerine göre dağılımları incelendiğinde;

- %62,1'inin (7.031) eroin,
- %12,9'unun (1.459) sentetik kannabinoid,
- %8,3'ünün (941) esrar,
- %7,8'inin (886) metamfetamin,
- %2,9'unun (328) kokain,
- %1,5'inin (172) ecstasy,
- %1,5'inin (165) uçuşucu madde ve
- %3,1'inin (347) diğer maddelerden tedavi olduğu görülmüştür (Grafik 4.12).

2018 yılında bağımlılık tedavi merkezlerinde yatarak tedavi gören 11.329 hasta üzerinden yapılan analizlerde damar yoluyla uyuşturucu madde kullanan 2.409 kişinin tamamına HIV ve viral hepatitler için tarama testi uygulanmıştır.

Grafik 4.13 Tedavi Gören Kişilerden Damar Yoluyla Uyuşturucu Kullananlara Uygulanan Tarama Testi Sonuçlarının Dağılımı (Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019).

Damariçi madde kullanan 2.409 kişinin yapılan tarama testi sonuçları incelendiğinde;

- Hepatit B için test edilen 2.409 kişiden 84'ünde (%3,5) pozitif sonuç,
- Hepatit C için test edilen 2.409 kişiden 1.186'ünde (%49,2) pozitif sonuç tespit edilmiştir.

- HIV için test edilen 2.409 kişiden 11'inde (%0,5) pozitif sonuç tespit edilmiştir (Grafik 4.13).

4.2. Rehabilitasyon ve Sosyal Uyum

4.2.1. Rehabilitasyon

Rehabilitasyon, maddenin vücuttan arındırma sonrası ayakta ve/veya yatarak, farmakolojik ve/veya psikososyal tedavileri içeren, maddeden uzak kalmaya devam etmenin yanı sıra kişinin işlevselliğini yeniden kazanmasını hedefleyen ve sosyal uyumu da içine alan bir süreçtir.

4.2.2. Sosyal Uyum Birimleri

Uyuşturucu maddeleri denemiş veya uyuşturucu bağımlısı olan kişilere danışmanlık/tedavi desteği sağlanmasına ve tedavi görmüş kişilerin de rehabilitasyon, eğitim, iş, barınma, sosyal ilişkiler ve çevre aracılığıyla sosyal işlevselliğinin, refah düzeyinin ve mevcut iyilik halinin artırılmasına yönelik uygulanan sosyal uyum programları; hedef kitlenin topluma yeniden kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Sağlık Bakanlığı

Tıbbi tedavisi ve tıbbi rehabilitasyonu tamamlanan madde bağımlısı çocuklardan, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği hakkında bakım tedbir kararı verilenlerin sosyal uyumlarının sağlanması amacıyla Çocuk Destek Merkezlerine kabulleri sağlanmaktadır. Bu desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenlerin, bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süre ile bakım ve korunmaları sağlanmakta, bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. 2014 yılında planlanan ve ihtiyaçlar doğrultusunda

2017 yılında revize edilen Çocuk Destek Merkezlerinde kalan çocuklara ve ailelerine yönelik, psikososyal destek ve müdahaleyi içeren **Anka Çocuk Destek Programı** geliştirilmiştir. Program içeriğinde; kişilik gelişiminin sağlanması, madde bağımlılığı ile ilgili davranış değişikliğinin oluşturulması ve kurallı yaşam becerisinin kazandırılması ile ilgili modüller bulunmakta ve bu modüller bağımlı çocuklara uygulanmaktadır. Ayrıca program kapsamında Çocuk Destek Merkezlerinde görevli tüm personele **“Temel Personel Eğitimi”** verilmektedir. 2018 yılında 45 ilde 7.369 personele bu eğitim verilmiştir.

Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Çalışanlara Yönelik Eğitimler

Sağlık sistemiyle ilk temas noktası olan aile hekimlerinin uyuşturucu ile mücadele çalışmalarında aktif görev alması sağlanarak mücadele süreci güçlendirilmiştir. Uyuşturucu ile mücadele çalışmaları kapsamında birinci basamakta sunulan hizmetlerin etkinliğinin artırılması, aile hekimlerinin uyuşturucu kullanımı ya da bağımlılığı olan bireyler ve yakınlarına gerekli müdahaleleri yapabilecek donanımına sahip olmalarını sağlamak amacıyla ilk olarak 2015 yılında oluşturulan ve 2018 yılında güncellenen **“Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı”** hazırlanmıştır.

Bu eğitim programı çerçevesinde, akademisyenler ve alanında çalışan uzmanlardan oluşan eğitimciler tarafından 81 ilin eğitimcilerine eğitim verilmiştir. 2018 yılında 25.039 aile hekimine ve 8.478 aile sağlığı elemanına bağımlılık eğitimi verilerek sorumlu olduğu nüfusta uyuşturucu kullanan birey ya da ailesine erken tanı ve danışmanlık hizmeti sunması ve uygun hastaların (yüksek

bağımlı olmayan) ayakta tedavilerini desteklemesi sağlanmıştır.

2018 yılı Kasım ayında aile hekimlerinin faydalanmaları için tanı, danışmanlık, tedavi ve yönlendirme süreçlerine yönelik bilgilerin yer aldığı **“Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Kısa Müdahale Rehberi”** hazırlanarak kullanıma sunulmuştur (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019).

Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı (Alo 191)

Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı, 8 Temmuz 2015 tarihinde hizmete açılmıştır. 7 gün 24 saat esasına göre hizmet veren danışma hattında (2015 Temmuz-2018 yılı sonuna kadar) 184.513 çağrı karşılanmıştır.

ALO 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı, uyuşturucu ile ilgili danışma ve destek hizmetlerinin doğrudan verildiği, arayan kişinin ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirmelerin yapıldığı 7/24 esasına göre canlı hizmet veren bir çözüm merkezidir. Danışma hattı, özel eğitimden geçen çoğunluğu psikolog ve sosyologlardan oluşan 112 personel ile hizmet sunmaktadır. Danışma hattında kendisi ya da yakını için arayan kişilerin isim, TC kimlik numarası gibi hiçbir bilgisi alınmadan hizmet sunulmaktadır. Ancak hastane randevusu alınacak kişiler için kabul etmesi halinde bu bilgilerin alınması gerekmektedir.

Uyuşturucu kullandığını beyan eden kişilere bağımlılık risk değerlendirmesi yapılmakta, düşük ve yüksek riskli bireyler belirlenmektedir. Düşük riskli bireyler

motivasyonel görüşme yapılarak aile hekimlerine veya psikiyatri servislerine; öğrenciler ise okulundaki rehberlik servislerine yönlendirilmektedir. Yüksek riskli bireyler ise kullandığı uyuşturucu madde hakkında bilgi verilip tedavi için motivasyonel görüşme yapılarak psikiyatri servisine veya AMATEM'e yönlendirilmektedir.

Uyuşturucu kullandığını beyan eden kişinin talep etmesi halinde, kendisi için en uygun tedavi merkezinden randevusu da alınmaktadır. Ayrıca tedavisi süren kişi kabul etmesi halinde; 1 hafta, 15 gün, 1 ay, 3 ay, 6 ay ve 1 yılın sonunda olmak üzere yılda en az 6 defa aranarak tedavi süreci takip edilmekte ve tedavi birimleri ile irtibatta kalmaları sağlanmaktadır.

Danışma hattında sunulan ;

- Tedavi talebi,
- AMATEM/ÇAMATEM,
- Denetimli serbestlik,
- Eğitim talebi,
- Destek talebi,
- İhbar,
- Madde hakkında bilgi alma,
- Sağlık ile ilgili acil durum yetersizliği,
- Şikayet,
- Zorunlu tedavi,
- 18 yaş altı bireylere yönelik danışmanlık ve
- Diğer hizmetlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesine ihtiyaç duyulan alanlara yönelik müdahale programlarının geliştirilmesi amacıyla 14 Kasım 2018 ve 3-4 Aralık 2018 tarihlerinde **"Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı Hizmetlerini Değerlendirme Çalıştayı"** yapılmıştır.

Çalıştaya; akademisyenler, UMTK üyesi kurumların temsilcileri, sahada çalışan uzmanlar, danışma hattı çalışanları ve STK temsilcileri katılım sağlamıştır. Çalıştay kararları doğrultusunda akademisyenler ve alanda çalışan uzmanlar tarafından Danışma Hattında görev yapan operatörlere hattı arayan bireylerin vaka örnekleri üzerinden hizmet içi eğitimler verilmeye başlanmıştır.

Uyuşturucu ile mücadele çalışmaları kapsamında uyuşturucu kullanan bireyler ve ailelerin doğru bilgilennemelerini sağlamak ve sunulan hizmetlere erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla oluşturulan

www.alo191uyusturucuilemucadele.saglik.gov.tr internet sitesi 2017 yılında hizmete açılmıştır (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019).

Grafik 4.14 Proje Başlangıcından 2018 Yılı Sonuna Kadar Alo 191 Uyuşturucu İle Mücadele Danışma Ve Destek Hattından Alınan Hizmet Sayısı

Tablo 4.3 2018 Yılı içerisinde Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattından Alınan Hizmet Sayısı ve Konu Başlıkları

Konu Başlıkları	Arama Sayısı
Tedavi talebi	25.331
Destek talep etme (iletişim, motivasyonel görüşme ve aşırma, aile/bağımlı tarafından)	8.094
Zorunlu tedavi hakkında bilgi talebi	2.073
AMATEM/ÇEMATEM hakkında bilgi talebi	789
18 yaş altı madde kullanımıyla ilgili şüphe duyulması, konuya ilişkin bilgi alma ve tedavi talebi	1.320
Sosyal Güvence/SGK/Maddi durum yetersizliği hakkında bilgi talebi	929
Sağlık ile ilgili acil durumun yönlendirilmesi	928
Maddeler hakkında bilgi alma	199
Alkol bağımlılığı hakkında bilgi alma	7.329
İhbar madde kaçakçılığı satışı veya kullanımı hakkında bilgi alma ve yönlendirme	373
Denetimli serbestlik hakkında bilgi talebi	168
Şikâyet	233
Teşekkür	88
Madde bağımlılığı tedavisi sonrası talep (iş vs.)	130
Şiddet durumu	76
Eğitim talebi (Uyuşturucu kullanımını önlemeye yönelik okul, kurum eğitimleri vb.)	127
Araç Kullanımı (Uyuşturucu etkisinde araç kullanımına ilişkin yasal süreçler)	17
Geri Dönüş aramalı Hakkında Bilgi	212
TOPLAM	48.416

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Uyuşturucu tedavisi sonrası kişinin sosyal olarak dışlanmasını önlemek, toplumsal yaşama yeniden uyumunu sağlamak ve yeniden uyuşturucuya başlamasını engellemek üzere, 2017 yılında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde Sosyal Hizmet Merkezlerine bağlı faaliyet gösteren Sosyal Uyum Birimleri açılmıştır. Sosyal Uyum Birimleri gündüzlü hizmet

birimleri olmakla birlikte; 18 yaşından büyük, kısa ve uzun süreli tedavilerini tamamlamış ve gönüllü olan kişilere hizmet vermektedir.

2017 yılında pilot uygulama olarak açılan 4 Sosyal Uyum Biriminin yaygınlaştırılması kararı çerçevesinde 2018 yılında 17 yeni birim daha eklenmiştir. Böylelikle Sosyal Uyum Birimleri 19 ilde¹⁸ 21 birimle faaliyet göstermektedir. Birimlerde, faydalanıcının bireysel özellikleri ve durumu dikkate alınarak risk ve ihtiyaçları saptanır. İlgili kurumların temsilcilerinin yer aldığı Sosyal Uyum Birimi Koordinasyon Kurulu aracılığıyla risk ve ihtiyaçlarına yönelik psikososyal destek programını da içeren bir uygulama planı hazırlanır. Uygulama planında bireyin risk ve ihtiyaçlarına uygun olarak haftalık ve aylık hedefler konulur ve izlenir. Uygulama planı uyarınca faydalanıcıya yönelik yürütülen çalışmalar, elde edilen sonuçlar, ulaşılamayan hedefler ile hedefe ulaşamama nedenleri üçer aylık dönemlerle değerlendirilir ve raporlanır.

Sosyal destek kapsamında sosyal uyum birimlerinde ilk aşamada bireysel görüşmeler haftada 1 kez yapılmakta, sonraki süreçte görüşme sıklığı tekrar belirlenmektedir. Vaka yöneticisi ve beraberinde bir personel tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır. Faydalanıcının yönlendirildiği işe veya hâlihazırda çalıştığı işyerine ziyaretler de sosyal destek kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerdir.

Bu birimlerde faydalanıcının boş vakitlerini geçirebilecekleri iş ve uğraş terapilerinin yapılacağı çok amaçlı salona yer verilmektedir. Ayrıca faydalanıcıların kişisel gelişimine

¹⁸ İstanbul:3, Ankara, İzmir, Antalya, Diyarbakır, Van, Sakarya, Manisa, Erzurum, Eskişehir, Konya, Denizli,

Samsun, Trabzon, Adana, Bursa, Elazığ, Mersin ve Tekirdağ

katkıda bulunacak seminerler verilmesi planlanmaktadır. Diğer sosyal destekler bakımından koordinasyon kurulunda da yer alan İŞKUR, MEB, Diyanet, GSB, SYDV gibi kurumlara gerekli yönlendirme ve takip yapılmaktadır (Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü).

2018 yılında Mesleki Eğitim Kursu kapsamında 270, İşbaşı Eğitim Programı kapsamında 28, Girişimcilik Eğitim Programı kapsamında 32 personele uyuşturucu bağımlılığı ile mücadele konusunda faaliyetler yapılmıştır (İŞKUR, 2019).

Diyanet İşleri Başkanlığı

Başkanlık'ta görevli bağımlılıkla mücadele koordinatörleri, kendilerine doğrudan ulaşan bağımlıları tedaviye yönlendirmekte, tedavi sürecinde ilgili merkezle işbirliği halinde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde bulunmaktadırlar. Sosyal uyum ve tedavi/rehabilitasyon faaliyetlerine dair 2018 yılı sayısal verileri aşağıdaki tabloda sunulmuştur (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2019).

Tablo 4.4 Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından Yapılan 2018 Yılı Faaliyetleri ve Katılan Kişi Dağılımı

Faaliyet Türü/ Katılan Kişi	Sayısı
Cezaevi ve denetimli serbestlik müdürlüklerindeki faaliyet	449
AMATEM faaliyet	1.398
AMATEM'e yönlendirilen kişi	741
Görüşülen bağımlı ailesi	3.959
İlgililere yönelik sosyal-kültürel gezi, ziyaret vb. faaliyet	146

23 adet AMATEM'de manevi danışmanlık ve rehberlik eğitimi almış Diyanet personeli görev yapmakta, tedavi sonrasında ise geri dönüş yaşanmaması adına rehabilitasyon ve sosyal uyum sürecinde görev almaktadırlar.

Rehabilitasyon ve sosyal uyum bağlamında Müftülük-AMATEM işbirliğiyle bağımlılıktan kurtulan gençlere yönelik Umre programı düzenlenmiş, 2015 yılında 30 genç, 2018 yılında 31 genç Umreye gönderilmiştir.

Yeşilay

Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM)

Yeşilay, 05.10.2016 tarihinde Türkiye'de bağımlılıkla rehabilitasyon alanında faaliyetler vermeye başlamış ve psiko-sosyal müdahale hizmetlerinde Türkiye'ye özgü bir model geliştirilmesi amaçlanan YEDAM (Yeşilay Danışmanlık Merkezi) modelini kurgulamıştır.

Bağımlılığın profilinin çıkarılmasına yönelik kapsamlı yazılım sisteminin geliştirilmesi ve bununla Türkiye'de YEDAM'ların yaygınlaştırılmasına yönelik bir sistem oluşturulması planlanmaktadır. Bu sistem Türkiye'de yaygınlaştırıldığında Bağımlılık Profiline çıkarılmasına olanak sağlanacaktır.

2016 yılında ilk hizmetini vermeye başlayan YEDAM'ların ülke genelinde yaygınlaştırılması kapsamında 2018 yılında İstanbul-Unkapanı, İstanbul-Ümraniye ve Antalya'da üç YEDAM daha açılmıştır.

Tablo 4.5 YEDAM Merkezlerine Yapılan Başvuru Sayıları Dağılımı, 2018

	Sayı
İlk başvuru sayısı	796
Devam görüşme sayısı (psikoterapi)	2.717
Aile görüşmesi sayısı	787
Aylık ortalama psikoterapilere takip danışan sayısı	141
Sosyal hizmet görüşme sayısı	1.628
İŞKUR görüşme sayısı	85
İşe yerleştirme sayısı	11
Atölyelere katılan danışan sayısı	30
Mobil ekip ev ziyareti sayısı	87

5. BÖLÜM

MADDE BAĞLANTILI ÖLÜMLER

Doğrudan madde bağlantılı ölüm verileri (MBÖ) Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu (ATK) Başkanlığı tarafından, otopsi kayıtlarından toplanarak raporlanmaktadır. ATK Türkiye'nin tamamında örgütlü olup, otopsi kayıtlarını arşivlemektedir.

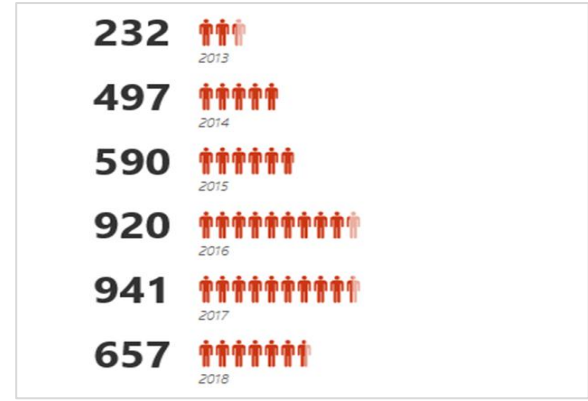
Doğrudan MBÖ'ler illegal maddelerin (afyon ve türevleri, kokain, esrar, amfetamin ve türevleri, halüsinojenler ve yeni nesil sentetik maddeler) bir ya da bir kaçının, bazılarında alkol ve/veya psikoaktif ilaçlarla birlikte alınmasından hemen sonra gerçekleşen ölümler ve bu madde veya maddelerin alınmasını takiben gelişen koma durumu sonrası hastanede gerçekleşen ölümler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Tüm doğrudan madde bağlantılı ölümler kolluk soruşturma kayıtları, olay yeri incelemesi ve otopsi bulgularıyla birlikte değerlendirilmektedir.

İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından çalışılan 2018 yılına ait MBÖ sayıları Temmuz 2019 tarihinde tamamlanarak Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığına iletilmiştir. Gelen sonuçlara göre, 2018 yılında 657 doğrudan narkotik madde bağlantılı ölüm meydana gelmiştir.

2018 yılında;

- Ölenlerin 15 farklı ülke uyruğunda olduğu görülmektedir.
- Ölenlerin 612'si (%93,2) TC vatandaşıdır.

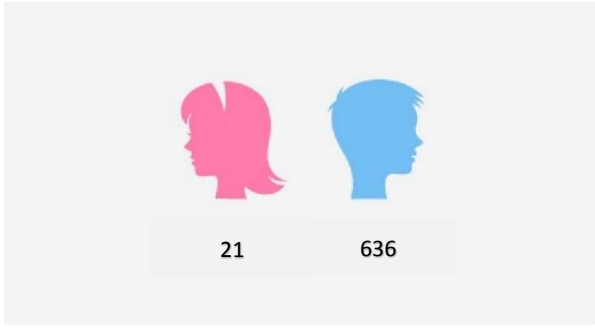

Grafik 5.1 Yıllara Göre Madde Bağlantılı Ölümlerin Dağılımı (Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2019).

2013 yılında 232 olan doğrudan MBÖ; 2014 yılında %114 artışla 497, 2015 yılında %19 artışla 590, 2016 yılında %56 artışla 920, 2017 yılında %2,3'lük artışla 941 olmuştur.

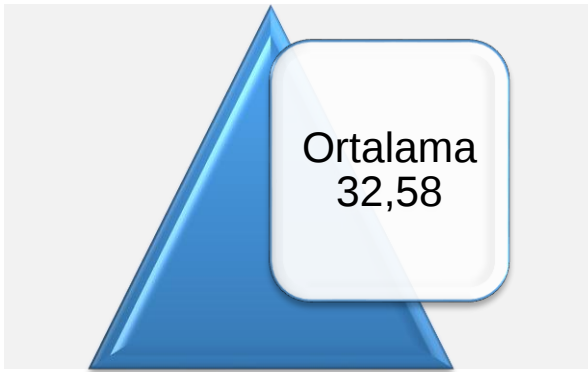
Son 3 yılın en düşük ölüm sayısı 2018 yılında gerçekleşmiştir. MBÖ bir önceki yıla göre %30,2'lik oranla 657 sayısına düşmüştür.

2018 yılında gerçekleştirilen ve önceki yıllara göre daha yoğun sokak operasyonları ile yakalanan şüpheliler, başta sokaklarımızda olmak üzere ele geçirilen uyuşturucu ve uyarıcı madde miktarındaki artış, mücadele alanındaki tüm bakanlık ve kurumlar arasındaki koordinasyonun etkinliği, mücadeleciler personele yönelik eğitimlerin artırılması, mücadeleciler kurumlarının teknik kapasitelerinin genişlemesiyle olayların analizinde yakalanan verim ve etkinlik, geçmiş yıllara göre daha fazla proje yürütülmesi ve var olan projelerin etkinliğinin artırılması madde bağlantılı ölümlere düşüş olarak yansımıştır.

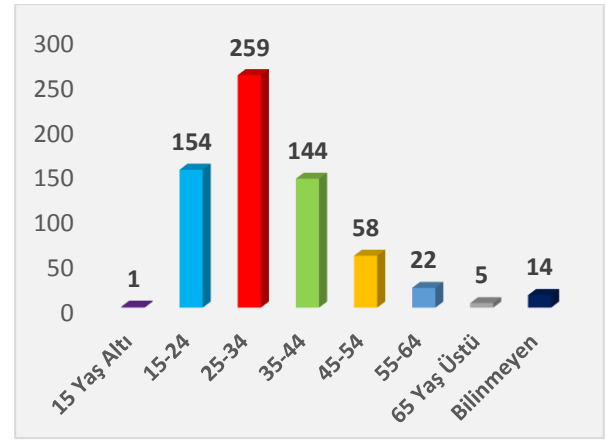
Grafik 5.2 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Cinsiyete Göre Dağılımı (Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2019).

Ölenlerin %96,8'i (636) erkek, %3,2'si (21) kadındır. Bu oran, 2017 yılında erkeklerde %96,6 (909), kadınlarda ise %3,4 (32) idi.

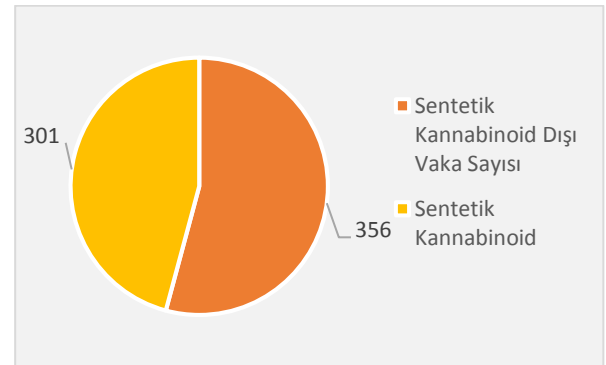
Grafik 5.3 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün En Yüksek ve En Düşük Yaş Dağılımı (Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2019).

2018 yılında doğrudan madde bağlantılı ölümlerin en yaşlısının 71 yaşında olduğu ve bu ölümün sentetik kannabinoid kullanımına bağlı gerçekleştiği görülmüştür. Ölümünün yaş ortalaması ise 32,6'dır. 2017 yılında ölüm yaş ortalaması 32 idi. En yoğun ölüm gerçekleşen yaş grubu 25-34 yaş aralığıdır (%39,4). 15 yaş altı ölümler %0,15, 15-24 yaş arası ölümler %23,44, 35-44 yaş arası ölümler %21,92 ve 45-64 yaş arası ölümler ise %12,18 oranındadır.

Grafik 5.4 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2019).

Ölümlerin 20'si 15-64 yaş aralığının dışındadır. Dolayısıyla 2020 Avrupa Uyuşturucu Raporuna yansıtacak Türkiye MBÖ sayısı 637 olacaktır.

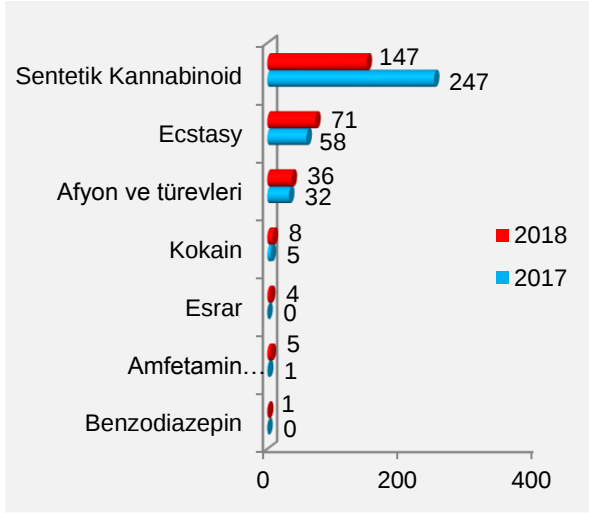

Grafik 5.5 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümünün Sentetik Kannabinoid Sayısı Dağılımı (Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2019).

2018 yılında 657 madde bağlantılı ölüm olayının %45,8'inde (301) sentetik kannabinoid mevcuttur. 2017 yılında ise 941 madde bağlantılı ölüm olayının %59,9'unda (564) sentetik kannabinoid mevcuttur.

Sentetik kannabinoid (bonzai) görülen 301 ölümünün 147'sinde (%48,8) ölüm tek başına bu maddeden kaynaklanmıştır. 2017 yılında ise sentetik kannabinoid (bonzai) görülen 564

ölümün 247'sinde (%43,8) ölüm tek başına bu maddeden kaynaklanmıştır.

Grafik 5.6 2018 Yılı Madde Bağlantılı Ölümün Tekil Maddelere Göre Dağılımı (Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2019).

2018 yılında gerçekleşen MBÖ profiline bakıldığında, sentetik kannabinoid maddesine ayrı bir başlık açmak gerekmektedir.

2018 yılında 657 madde bağlantılı ölüm olayının %45,8'inde (301) sentetik kannabinoid mevcuttur. 2017 yılında ise 941 madde bağlantılı ölüm olayının %59,9'unda (564) sentetik kannabinoid mevcuttur.

Resim 1 Sentetik Kannabinoid Hammaddesi (Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019).

Yeni nesil uyuşturucular kategorisinde olan sentetik kannabinoid maddesi, uyuşturucu ve hayal gösterici etkileri olan, tamamen sentetik narkotik bir maddedir. 300'e yakın kimyasal çeşidi bilinmektedir. Ülkemize yasadışı yollarla başta Çin'den getirilen ham maddenin çözülmesi oldukça kolaydır. Çoğaltılması için profesyonel laboratuvar gerekmemektedir. İçine haşere ve tarım ilacı gibi zehir katkıları eklenmektedir. Çoğu kullanıcı bu katkıların neden olduğu zehirlenme etkisini, narkotik madde etkisi sanmaktadır. Ada çayı, damiana çayı, yavşan otu, kekik, kalitesiz esrar, kına, hint kınası, kimyon gibi bitkisel ürünlere spreyleme yoluyla emdirildiği gibi, kağıt üzerine de spreylenecek şekilde ele geçirilmiş örnekleri mevcuttur. Bitkisel ürünler ve bazen de esrar üzerine spreylenecek şekilde, kullanıcılarda sentetik (kimyasal) olmadığı yönünde güçlü ve fakat yanlış bir kanaat oluşturmaktadır.

Tüm bunlar kullanıcılar için ölüm riskini artırmaktadır.

2018 yılında meydana gelen Madde Bağlantılı Ölüm vakalarının bir kısmına, çoklu (karışık) madde kullanımı sebep olmuştur.¹⁹ Çoklu

¹⁹ 2018 yılında meydana gelen 657 ölümün 385'i (%58,6) çoklu madde kullanımından kaynaklanmıştır.

2017 yılında ise 575 ölüm (%61,1) çoklu madde kullanımından meydana gelmiştir.

madde kullanımı, aynı anda farklı uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin bir arada veya uyuşturucu maddenin alkolle birlikte alınmasını ifade etmektedir. Özellikle bazı narkotik maddelerin alkolle veya bazı farklı narkotiklerle birlikte alınması, ölüm riskini oldukça artırmaktadır. Geçmiş yıllara dönük olarak yapılan Madde Bağlantılı Ölümünün değerlendirilmesinde de bu durum açıkça görölmektedir.

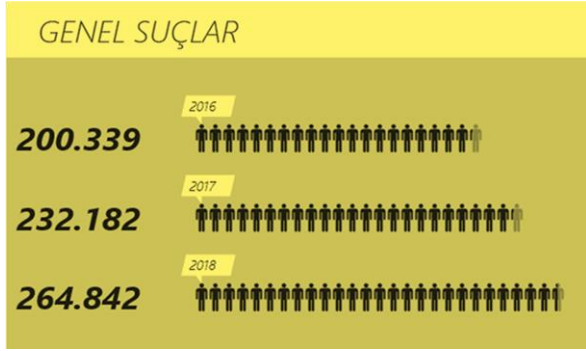
6. BÖLÜM

CEZA, İNFAZ VE DENETİMLİ SERBESTLİK

İnsanlığın varoluşundan bugüne kadar, suç ve cezaların bölgesel hatta yerel düzeyde farklılık gösterdiği bilinmekle birlikte; her suçun bir cezası olduğu gerçeği tarihin hiçbir döneminde değişmemiştir.

6.1. Cezaevi

Adalet Bakanlığı verilerine göre Türkiye genelinde 2018 yılı itibariyle 389 ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlarda bulunan toplam hükümlü-tutuklu sayısı 264.842'dir.

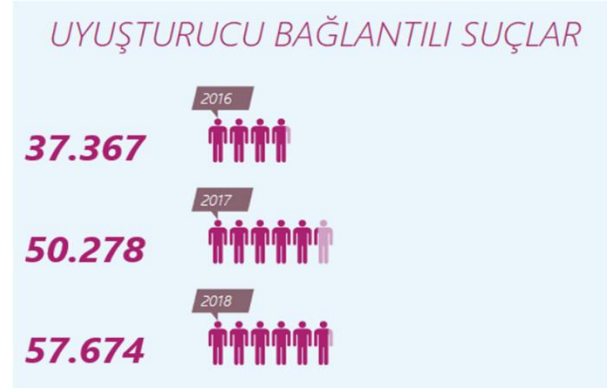

Grafik 6.1 Ceza infaz kurumlarında bulunanların sayısının yıllara göre dağılımı (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2019).

İstatistiki verilere göre, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü - tutuklu sayılarında artış olduğu gözlenmektedir. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklu sayısında bir önceki yıla göre %14,07 oranında artış gerçekleşmiştir (Grafik 6.1).

Ceza infaz kurumlarında 2018 yılı itibariyle uyuşturucu madde bağlantılı suçlardan dolayı 57.674 hükümlü-tutuklu bulunmaktadır.

2017 yılında Türkiye’de uyuşturucu madde bağlantılı suçlardan dolayı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular oranı %21,65 iken 2018 yılında bu oran %21,78’e çıkmıştır (Grafik 6.2).

Grafik 6.2 Ceza infaz kurumlarında bulunanların toplam sayısı ile uyuşturucu madde bağlantılı suçlardan ceza infaz kurumlarında bulunanların sayısının yıllara göre dağılımı (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2019).

6.1.1. Uyuşturucu Kullanımına Bağlı Mahkûmlar Arası Problemler

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Ceza infaz kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'te, ceza infaz kurumlarında bulunan sağlık ve psiko-sosyal yardım servislerinin görevleri tanımlanmış olup, bağımlılık tedavi hizmetleri bu servisler tarafından yürütülmektedir.

Bu tanımlar doğrultusunda ceza infaz kurumlarında yürütülen psiko-sosyal yardım ve sağlık hizmetleri; hükümlü - tutuklular ile birlikte, personelin de ruh ve beden sağlığını koruyan, geliştiren ve tedavi eden yaklaşımlar halinde sürdürülmektedir.

Genel olarak ceza infaz kurumlarındaki psiko-sosyal yardım servisi ve sağlık hizmetlerine bakıldığında; kurumların fiziki yapıları ile çalışma, yaşam ve ortak alanlarının sağlık şartlarına uygunluğu kadar, iyileştirici ortamın oluşturulması da önemli bir kriterdir. Kurum içi iyileştirici ortam yaratmak; yaşam düzeni, hükümlü ve kurum çalışanlarının ilişkisi ve

iyileştirici etkinliklerin düzenlenme biçimi bileşenlerinden oluşmaktadır. İyileştirici ortamın oluşturulması sunulan psiko-sosyal yardım ve sağlık hizmetlerinin kalitesini ve dolayısıyla kurum yönetimini etkilemektedir. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda ruh sağlığına olumlu etki eden unsurların kurum personeli tarafından bilinmesi, personel-hükümlü ilişkisinin iyi olmasına ve ortaya çıkabilecek sorunların önceden kestirilmesine yardımcı olmaktadır. Günün büyük kısmını koğu dışında geçirebilme, dengeli beslenme, mesleki eğitim, spor imkânları, akraba ve arkadaşlar tarafından ziyaret edilme, telefon ile görüşme, psiko-sosyal destek alma gibi faktörler, ruh sağlığına olumlu etki eden unsurlar olarak sıralanabilir. Tüm mahkûmların psiko-sosyal durumları önemli olmakla birlikte, bazı yüksek riskli ve sağlık hizmetlerine özellikle ihtiyacı olan gruplar da vardır.

İyileştirici ortamı oluşturan bu hizmetlerin sunulmasında öncelikli risk grupları olarak tanımlanan bağımlılara yönelik hizmetler önem kazanmaktadır. Ceza infaz kurumlarında bulunan madde bağımlılarına yönelik yapılan çalışmalarda belirlenen sağlık politikaları doğrultusunda tedavi hizmetleri verilmekte, madde bağımlılığının önlenmesi, tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları üzerinde durulmaktadır.

Hükümlü-tutukluların ceza infaz kurumuna kabulü ile değerlendirme aşaması başlamakta, her bir hükümlü-tutuklu için ceza infaz kurumunda görevli sağlık personeli ve psiko-sosyal servis uzmanları tarafından sağlık sorunlarının belirlenmesi, hükümlü-tutukluların bilgilendirilmesi ve gerektiğinde acil tedavi yapılması sağlanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında ruh sağlığı problemi olan hükümlü - tutukluların erken dönemde tanınması, psiko-sosyal yardım ve sağlık servisi personelinin eğitimi amacıyla **“Ceza İnfaz Kurumlarında Ruh Sağlığı ve Bağımlılık Hizmetlerinin İyileştirilmesi Projesi”** geliştirilmiş ve bu proje kapsamında 2015 yılında Araştırma ve Değerlendirme Formu (ARDEF) ile Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programları (YARDM) oluşturulmuştur. Bu programların amacı;

- Ruhsal sorunları olan hükümlülerin hızlı, standart ve doğru şekilde değerlendirilmesini ve tanı almasını sağlamak,
- Etkin müdahale programlarının oluşturulmasını ve uygulanmasını sağlamak,
- Ceza infaz kurumlarında ruh sağlığını destekleyici bir ortam geliştirmek için gerekli düzenlemeleri yapmak,
- Ceza infaz kurumları çalışanlarının ruh sağlığını korumak ve ruh sağlığı konusunda çalışanların farkındalığını arttırmaktır.

Proje kapsamında, madde bağımlılığı ve ruh sağlığı problemleri olan hükümlü - tutukluların tedavileri ve bunlarla doğrudan iletişimi bulunan personelin eğitimi için yeni yaklaşım modelleri geliştirilmiştir. Personelin ruh hastalığına sahip hükümlü - tutuklulara yönelik tutumlarını değiştirmek, kendi ruh sağlıklarını desteklemek, aynı zamanda ruh sağlığı problemleri hakkında farkındalıklarını artırmak amacıyla sürdürülebilir bir model oluşturulmuştur.

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kuruma kabul edildiği andan salıverilme sürecine kadar risk – ihtiyaç -

uygunluk modeli doğrultusunda değerlendirilmesi ve ruh sağlığı hizmetlerinin etkin - kanıta dayalı - standart uygulamaları içermesine ilişkin olarak Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF) doldurulmakta, çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutukluların ihtiyaçlarına uygun, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programları (YARDM) uygulanmaktadır. Müdahale programları bireysel ve grup müdahale programları olmak üzere gerçekleştirilmekte, programlar psiko-sosyal yardım servisinde görevli psikolog ve sosyal çalışanlar tarafından yürütülmektedir. Sistem 3 aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle kurum kabul memuru, sonra psiko-sosyal serviste görevli infaz koruma memuru ve en son psiko-sosyal servis uzmanı ARDEF formunu doldurmaktadır. Sonuçta da her hükümlü-tutuklu için risk ve ihtiyaç raporu ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan risk ve ihtiyaç raporunda ekonomik, sosyal, hukuki, psiko-sosyal ve ruhsal ihtiyaçlarına uygun olarak bireysel müdahaleler belirlenmektedir.

Madde bağımlıları ceza infaz kurumuna girdiğinde maddeye ulaşımı olmadığı için bazı yoksunluk semptomları yaşamaktadır. Uykusuzluk, agresyon, vücut ağrıları, istek kaybı gibi durumlar bu semptomlara örnek olarak gösterilebilir. Hükümlülerin madde bağımlılığı konusunda bilgilenebilmesi, yoksunluk ve madde ihtiyacıyla başa çıkma becerilerinin kazandırılması bu alanda yaşanan problemlerin en aza indirgenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra rahatlama tekniklerinin öğretilmesi ve hükümlülerin bu teknikleri kullanması, yoksunluk belirtileriyle başa çıkmada etkili bir yol olmaktadır. Bu şekilde madde kullanımına bağlı sorunların sıklığının azaltılması yolları

YARDM Bireysel Müdahale Programı içerisinde aktarılmaktadır. Ceza infaz kurumlarında en sık karşılaşılan 26 farklı ruhsal ve davranışsal sorun ile ilgili bireysel müdahale programları uygulanmaktadır. Bireysel Müdahale Programlarından biri de Alkol ve Madde Bağımlılığı Bireysel Müdahale Programı'dır. Program kapsamında;

- Alkol veya madde kullanım öyküsü alınır.
- Değişim motivasyonu artırılır.
- Hükümlünün durumuna uygun müdahalede bulunur.
- Madde ve bağımlılık hakkında bilgilendirme yapılır.
- Madde kullanma arzu ve dürtüsü ile başa çıkma yolları öğretilir.
- Rahatlama alıştırmaları öğretilir.
- Tahliye sonrası temiz kalmanın yolları öğretilir.
- Zarar azaltma konusunda bilgilendirilir.

YARDM Bireysel Müdahale Programları dışında ceza infaz kurumlarında bağımlı hükümlü ve tutuklulara uygulanan başlıca grup müdahale programları;

- Öfke Kontrolü Programı,
- İntihar ve Kendine Zarar Vermeyi Önleme Konusunda Personelde Farkındalık Yaratma Programı,
- Saliverilme Öncesi Mahkum Gelişimi Programı,
- Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı (SAMB),
- Önce Düşün Programı,
- Özel Gözetim ve Denetim Programı,
- Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları (DEPAR).

Bu grup müdahale programları arasında özellikle madde bağımlılarına yönelik olarak uygulanan ve Yeşilay katkısıyla hazırlanan

Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı'dır.

Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı (SAMBA)

SAMBA 2015 yılında ceza infaz kurumlarında kalan tutuklu - hükümlüleri sigara, alkol ve madde bağımlılığı hakkında bilgilendirmek ve yaşam becerileri kazandırmak amacıyla hazırlanmış bir programdır. Genel olarak SAMBA, bağımlılık alanında yapılandırılmış bir tedavi programı oluşturabilmek için geliştirilmiştir.

SAMBA'nın amaçları:

- Alkol, madde ve bağımlılık konusunda bilgilendirmek,
- Değişim motivasyonunu artırmak,
- Zarar azaltmak ve bulaşıcı hastalıklardan korunmayı sağlamak,
- Tekrar alkol - madde kullanımı engelleyecek becerileri kazandırmak, (kaymayı önlemek)
- Öfke, stresle başa çıkma, sorun çözme ve iletişim becerilerini artırmak olarak sıralanabilir.

SAMBA geliştirilirken hedeflenenler:

- Farklı bağımlılıklara yönelik olması,
- Kolay uygulanması,
- Yapılandırılmış olması,
- Kolay öğrenilmesi,
- Aktif olması,
- Farklı bağımlılıklarda kullanılabilmesi olarak sıralanabilir.

YARDM Projesi kapsamında geliştirilen SAMBA programına 2018 yılı içerisinde 4.857 tutuklu ve hükümlü katılmıştır (2017:3.082).

Bireysel Görüşmelere katılan tutuklu ve hükümlü sayısı 2018 yılı sonu itibariyle 455.309 (2017:398.833) olmuştur.

Grup çalışmalarına katılan tutuklu ve hükümlü sayısı 2018 yılı sonu itibariyle 15.278 (2017:14.931) olmuştur.²⁰

Madde kullanım öyküsü olan veya madde bağımlısı hükümlülerin ceza infaz kurumlarında mesleki eğitim kurslarına katılımı sağlanmakta olup mesleki kurslara katılan hükümlü-tutuklu bilgilerine ilişkin istatistikler yıllık olarak tutulmaktadır. 2018 yılı sonu itibariyle iş-meslek ve teknik kurslarına toplam 79.220 (2017:64.181) hükümlü ve tutuklu katılmıştır.

Ayrıca, AB Katılım Öncesi Mali Destek Aracı (IPA II) 2016 yılı programlaması kapsamında önerilen ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecek olan *"Bağımlılıkla Mücadelede Yargının ve İnfaz Sisteminin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması Projesi"* AB Komisyonu tarafından kabul edilmiş olup planlanan faaliyetler ve hazırlanacak dokümanlara esas teşkil etmek üzere gerekli çalışmalara başlanılmıştır.

Madde kullanımını kontrol altında tutmak için tüm ceza infaz kurumu personelinin uygulayacağı madde stratejisi aşağıdaki öğeleri içermektedir:

• Madde Arzının Azaltılmasına Yönelik Önlemler

Madde arzının azaltılmasına yönelik olarak uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin ceza infaz kurumunda bulundurulması yasaklanmış olup yapılan aramalar ve iç kontrollerle madde girişine izin verilmemektedir. Bulunması

²⁰ Verilerde mükerrer kayıtlar mevcuttur

halinde gerekli hukuki süreç başlatılmakta ve disiplin cezası verilmektedir. Ayrıca kurum doktorlarının madde bağımlısı hükümlü/tutuklulara yönelik yazdıkları ilaçların kötüye kullanımına yönelik olarak çalışmalar yapılması planlanmakta, kullanılan ilaçların sağlık memuru kontrolünde verilmesine özen gösterilmektedir.

● Madde Talebinin Azaltılmasına Yönelik Önlemler

Alkol ve madde bağımlılığı pek çok sağlık sorunlarının yanı sıra sosyal sorunlara da yol açtığından, tedavi hizmetlerinden yeterince yararlanamayan bu kişilerin ceza infaz kurumunda olmaları tedavi süreci için bir fırsat olarak değerlendirilmekte ve infaz kurumundan çıkışta alkol ve madde bağımlılığı üzerinde çalışan dernekler ve sivil toplum örgütlerine yönlendirilmeleri sağlanmaktadır.

● Madde Bağımlıları İçin Tedavi Programları

Madde bağımlılığı tedavisi özel çaba ve uzmanlık gerektirmekte ve tedavinin başarısı tedavi sürecindeki rehberlik çalışmalarıyla desteklenmektedir. Alkol ve madde bağımlısı hükümlü/tutuklular için psiko-sosyal yardım servisi tarafından bireysel çalışmalar yapılmakta, ceza infaz kurumlarında uygulanan çeşitli grup çalışmalarına katılımları sağlanmaktadır.

● Madde Bağımlıları İçin Zarar Azaltıcı Önlemler

Zararın azaltımı ile ilgili olarak da bulaşıcı hastalıkların kontrolüne ilişkin olarak personel ve gerekli önlemlerin alınması için kurum idaresi bilgilendirilmektedir.

Ayrıca bağımlılık hizmetleriyle ilgili ceza infaz kurumlarında bilimsel araştırmaların

yapılması desteklenmekte, araştırma izinleri Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından değerlendirilerek verilmektedir. Yürütülen araştırmalar arasında hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu personelinin çeşitli konularda bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi, mahkumiyetin kişi üzerindeki etkileri gibi konularda araştırmalar yapılmaktadır (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2019).

6.1.2. Cezaevlerinde Uyuşturucu Bağlantılı Sağlık Müdahaleleri

“Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı” belgesinde ceza ve tevkif evlerinde bulunanlar için *“Kullanıcı ya da bağımlı olanlara yönelik Bilim Kurulunca onaylanmış standart tedavi ve sosyal uyum süreçleri işletilecek”* maddesi yer almaktadır (Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2019).

Cezaevlerinde bulunan bağımlı tutuklu ve hükümlülerin tedavileri ise tıbbi bir konu olup, Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Uyuşturucu madde kullanan kişinin ihtiyacı olan tedavi süresi ve usulü kanunla belirlenmemiştir. Bağımlı hakkında uygulanacak tedavi, tedavi sırasında psiko-sosyal destek ve rehberlik hizmetlerinin Sağlık Bakanlığı görevlilerince ve Bakanlığın 2009/82 sayılı genelgesine göre yerine getirilmektedir. Bu kapsamda cezaevindeki uyuşturucu madde bağımlılarının tedavileri sağlık kuruluşlarına sevk edilerek sağlanmaktadır.

6.2. Denetimli Serbestlik

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 191’inci maddesinde; *“kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya*

bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak” suç olarak belirlenmiştir.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişiler hakkında mahkeme ve Cumhuriyet savcılıklarınca verilen tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri kararları kapsamında tedavilerinin yapılması amacıyla ilgili sağlık kuruluşuna sevk edilerek tedavileri yerine getirilmektedir.

Ayrıca hükümlülerin tedavi sonrası denetim ve takipleri bağlı bulundukları Denetimli Serbestlik Müdürlükleri tarafından yerine getirilmekte olup; uyuşturucu sorunu ile mücadele faaliyetleri kapsamında, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan ya da kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişinin uyuşturucu kullanmasına neden olan veya kullanma isteğine yol açan etkenlerin değerlendirilerek, kişinin maddeye olan ihtiyacını kontrol etmesi, yaşam standardını arttırması, belirlenen ihtiyaçları doğrultusunda kendisine ve topluma yararlı bir birey olabilmesi amacıyla ve rehberlik çalışmaları kapsamında bireysel görüşmeler yapılmaktadır.

Denetimli Serbestlik Müdürlüklerinde görev yapan psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve öğretmen ünvanlı meslek elemanları tarafından Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı, Öfke Kontrolü Programı, Hayat için Değişim Programı, Adım Adım Değişim Programı gibi yapılandırılmış programlar ile hükümlülerin boş zamanlarını değerlendirilmelerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Denetimli serbestlik müdürlüklerine 2018 yılında Türk Ceza Kanunu'nun 191'inci maddesi kapsamında 103.412 karar gelmiştir.

Türk Denetimli Serbestlik Hizmetlerinde Çocuklar için Etkin Bir Risk Değerlendirme Sisteminin Geliştirilmesi Projesi (Denetimli Serbestlik Gençlik Programı-DENGE):

2018 yılında başlatılan proje, Avrupa Birliği'nin, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin ve UNICEF'in eş finansman ve UNICEF'in teknik desteği ile Ceza ve Tevfikeyleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Proje kapsamında daha etkili, önleyici ve rehabilite edici bir müdahale sistemi oluşturularak Türkiye'deki çocuk adaleti sisteminin verimliliğinin ve etkinliğinin artırılması ve denetimli serbestlik hizmetlerinden faydalanan çocukların topluma yeniden kazandırılması amacıyla çocuklara yönelik AB standartlarına uygun, etkili ve ölçülebilir hizmetlerinin geliştirilmesinin yanı sıra risk ve ihtiyaç değerlendirme araçları oluşturulması hedeflenmiştir. Programa TCK 191. Maddeden hakkında tedavi ve denetimli serbestlik kararı verilen çocuklar dahil edilmektedir.

Proje kapsamında, 2018 yılı içerisinde gerçekleştirilen faaliyetler ve elde edilen çıktılar:

Proje çıktılarının ülke çapında etkisini göstermesi arzu edilirken, proje faaliyetlerinden öncelikli olarak istifade etmesi için toplam 21 ilde 25 pilot denetimli serbestlik müdürlüğü belirlenmiştir.

- Proje ile denetimli serbestlik kapsamında bulunan çocuklara yönelik risk değerlendirme araçları geliştirilmiş olup tespit edilen risk ve ihtiyaçlara yönelik iyileştirme programları oluşturulmuştur.
- Proje kapsamında geliştirilen değerlendirme sistemi Uyap'a entegre

edilerek yeni rol ve ekranlar oluşturulmuştur.

- Risk değerlendirme araçları ve müdahale programlarına yönelik proje danışman ekipleri tarafından eğitici eğitimleri gerçekleştirilmiştir.
- 25 pilot denetimli serbestlik müdürlüğünde görevli 270 denetimli serbestlik uzmanına uygulayıcı eğitimi verilmiştir.
- Pilot müdürlüklerde görevli denetimli serbestlik müdürlüğü idarecileri ile infaz ve koruma memurlarından oluşan 240 kişinin katılımıyla bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.
- Pilot uygulamaların yerinde incelenebilmesi için proje danışman ekipleri, UNICEF ve CTEGM temsilcileri tarafından 25 pilot müdürlüğe ziyaretler gerçekleştirilmiştir.
- Suça sürüklenen çocuklarla çalışan denetimli serbestlik uzmanlarının mesleki becerilerinin desteklenmesi için çeşitli konularda rehber kitap çalışmaları ile mevcut müdahale programının güncellenmesi çalışmaları yapılmıştır.
- Proje kapsamında geliştirilen değerlendirme araçlarının ve hizmetlerin ceza hukuku sisteminde, hükümlü rehabilitasyonu ve gözetimindeki rolü ve işlevi hakkında bilgilendirme yapılması amacıyla; vali yardımcılar, hâkimler, savcılar, avukatlar ve Çocuk Koruma İl Koordinasyon Sekreteryası Sorumlularının yanı sıra Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve diğer ilgili kurumların temsilcilerinin katılımıyla (250'şer kişi) Gaziantep, Diyarbakır, İzmir, İstanbul, Trabzon, Ankara, Antalya illerinde toplam

7 tane bölgesel tanıtım semineri düzenlenmiştir.

- 25 pilot denetimli serbestlik müdürlüğünde görevli denetimli serbestlik idarecileri ile infaz koruma memurlarına (120 kişi) danışman ekip tarafından suça sürüklenen çocuğa yaklaşım eğitimi verilmiştir.
- Pilot dışındaki müdürlüklerde görevli 240 denetimli serbestlik uzmanına yaygınlaştırma eğitimi verilmiş ve proje görünürlük çalışmaları gerçekleştirilmiştir.
- Türkiye'de Denetimli Serbestlik Hizmetlerinde Çocuklar İçin Etkili Bir Risk Değerlendirme Sisteminin Geliştirilmesi (DENGİ) Projesi'nin 11 Aralık 2018 tarihinde kapanış töreni Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

25 pilot müdürlükte ilgili proje ile geliştirilen DENGİ programı pilot uygulamaları devam etmektedir. Pilot sürece ilişkin etki değerlendirme çalışmalarına başlanmıştır. Etki değerlendirme sonucu yaygınlaştırma çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Suçta Sürüklenen Çocuğa Yaklaşım Eğitimi

31 Ekim-02 Kasım 2018 tarihleri ve 05-07 Aralık 2018 tarihleri arasında Koç Üniversitesi akademisyenleri tarafından toplam 120 müdür ve memurun katılımı ile "Suçta Sürüklenen Çocuğa Yaklaşım Eğitimi" gerçekleştirilmiştir.

Çocuk Uzmanlarını Desteklemeye Yönelik Eğitim

3-10 Aralık 2018 tarihleri arasında Davranış Bilimleri Enstitüsü tarafından "Bağımlılık, Ergenlerle Terapi, Çözüm Odaklı Terapi ve DBT " konularında eğitim gerçekleştirilmiştir.

Suçta Sürüklenen Çocuklar Özelinde İyileştirme Çalışmalarının Güçlendirilmesine İlişkin Rehber Kitap Çalışması ve Program Revizyonu

Suçta sürüklenen çocuklar özelinde denetimli serbestlik müdürlüklerince gerçekleştirilen eğitim ve iyileştirme çalışmalarının güçlendirilmesi amacıyla Cinsel Suç ile Çalışma El Kitabı, Travma ile Çalışma El Kitabı, Adım Adım Değişim Programının Revizyonu ve Aile ve Grup ile Çalışma El Kitabı oluşturulması planlanmıştır.

Eğitici ve Pilot Denetimli Serbestlik Müdürlükleri İçin Uygulayıcı Eğitimleri

Proje kapsamında geliştirilen müdahale programlarına ilişkin 'Destekleyici Müdahale Programı Eğitici Eğitimi' 02-07 Mayıs 2018 tarihleri arasında 36 denetimli serbestlik uzmanının katılımı ile Koç Üniversitesi Tarabya Kampüsü'nde gerçekleştirilmiştir.

Geliştirilen risk değerlendirme aracına ilişkin 'Risk Belirleme Aracı ile Değerlendirme ve Planlama Sistemi Eğitici Eğitimi' ise 26 Haziran-1 Temmuz 2018 tarihleri arasında 33 denetimli serbestlik uzmanının katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Eğitimler kapsamında fiziki dokümanlar hazırlanmış ve basılmıştır. Yaygınlaştırma eğitimleri ise 09-13 Temmuz 2018, 16-20 Temmuz 2018 ve 23-27 Temmuz 2018 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Bağımlılıkla Mücadelede Aile Eğitimi Projesi

Merkez teşkilatının da proje ortağı olduğu, Kırıkkale Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nün

genel koordinatörlüğünde yürütülen proje, uyuşturucu ile etkin bir şekilde mücadele etmek için madde bağımlısı kişilerin ailelerinin eğitilmesi ve farkındalığının arttırılmasını amaçlamaktadır.

03-05 Ocak 2018 tarihinde tüm proje ortakları ile Ankara İl Sağlık Müdürlüğü'nün misafirliğinde bir toplantı düzenlenmiştir. Bağımlılara yönelik yapılan çalışmalar hakkında bilgi edinmek amacı ile 04 Ocak 2018 tarihinde tüm proje ortaklarının katılımı ile Ankara AMATEM'e çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Bağımlılıkla Mücadelede Aile Eğitimi konulu proje kapsamında, yurt dışı ortaklarının da yer aldığı toplantıya 26-27-28 Mart 2018 tarihlerinde katılım sağlanmıştır. Proje kapsamında Avusturya, Letonya ve Macaristan'a çalışma ziyaretleri düzenlenmiş olup bu çalışma ziyaretlerinde yurt dışı ortakların bağımlılık ile ilgili nasıl çalışmalar yürüttüğüne ilişkin gözlemler yapılmıştır. Bağımlı bireyler ile çalışan kurumlar ziyaret edilmiştir.

Bağımlılıkla Mücadelede Aile Eğitimi konulu proje kapsamında oluşturulmuş olan program kılavuz kitabın hazırlanması çalışmalarına 7-11 Mayıs 2018 tarihlerinde katılım sağlanmıştır.

Eylül 2018'de proje kapanışı gerçekleştirilmiş, kılavuz ve sunumlar Denetimli Serbestlik Müdürlüklerinde uygulanmak üzere düzenlenmiş ve basımları gerçekleştirilmiştir.

7. BÖLÜM

BAĞIMLILIK YAPICI MADDELERE İLİŞKİN KULLANIM YAYGINLIKLARI: ALAN ÇALIŞMALARI

7.1. Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımı Yaygınlığı

Alkol, tütün, ilaç ve madde kullanımı tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli bir sağlık sorunudur. Konuya ilişkin güvenilir ve kıyaslanabilir veriler elde etmek için, Türkiye’de halkın geneli arasında alkol, tütün, ilaç ve narkotik madde kullanımının kapsamı, şekli ve tutum-davranışların bilinmesi önem taşımaktadır. Madde kullanım yaygınlığının belirlenmesi, ülke politikasının oluşturulması, uygulanması ve ölçülebilmesi açısından da büyük önem arz etmektedir. Madde kullanım yaygınlığı, ülkedeki bağımlılık eğilimlerinin belirlenmesi ve madde kullanımına yönelik risk algısının ölçülmesi, sağlıktan eğitime, maliyeden güvenliğe kadar her alanı ilgilendirmekte ve çalışmaları etkilemektedir.

Ülkemizde hane halkında alkol, tütün ve madde kullanımına yönelik tutum ve davranış araştırmasında 2018 yılında Türkiye’yi temsilen kesitsel olarak seçilen bir örneklem üzerinden çalışma yürütülmüştür. TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) Genel Nüfus Araştırması çalışma grubu tarafından belirlenen illerde, TÜİK’ten (Türkiye İstatistik Kurumu) alınan adreslerde yüz yüze görüşme yöntemi ile araştırma gerçekleştirilmiştir. 26 ilde yapılan çalışmada TÜİK’ten temin edilen 100.000 örneklemde, 42.754 kişi ile başarılı görüşme gerçekleştirilmiştir.

Katılımcıların %52’si kadın (22.214 kişi), %48’i erkektir (20.540 kişi).

Katılımcıların %4,9’u (2.099 kişi) okul bitirmemiş (okuryazar değil), %32,4’ü (13.837 kişi) ilköğretim mezunu (eski sistem), %14,5’i (6.201 kişi) ortaokul/ilköğretim mezunu, %18’i

(7.690 kişi) normal lise mezunu, %5,1’i (2.188 kişi) meslek lisesi mezunu, %3,3’ü (1.425 kişi) 2 yıllık meslek yüksekokul mezunu, %10,6’sı (4.527 kişi) 4 yıllık üniversite mezunu, %6’sı (2.566 kişi) üniversite öğrencisi ve %4,5’i de (1.932 kişi) lise öğrencisidir.

7.1.1. Tütün Kullanımına İlişkin Bulgular

Katılımcıların %47’si (20.101 kişi) hayatında en az bir kere sigara, puro, pipo, nargile vb. bir tütün ürününü kullanmıştır (yaşam boyu prevalans Tablo 7.1). Erkeklerde bu oran %61,9 iken kadınlarda %32,2’dir. Tütün ürününü ilk kez deneme yaşı ortalaması 17,85 olarak ölçülmüştür.

Tablo 7.1 Genel Nüfusun Yaşam Boyu, Son 12 Ay ve Son 1 Ay Tütün ve Ürünlerini Kullanma Prevalansları, Türkiye, 2018.

	Tütün ve ürünleri kullanımı prevalansı (%)	Kişi sayısı
Yaşam boyu	47,0	20.101
Son 12 ay	33,3	14.257
Son 1 ay	31,5	13.465

7.1.2. Alkol Kullanımına İlişkin Bulgular

Katılımcıların %22,1’i (9436 kişi) hayatında en az bir kere alkollü içecekleri kullanmıştır (yaşam boyu prevalans Tablo 7.2). Erkeklerde bu oran %34,3 iken kadınlarda %10,7’dir. Alkollü içecekleri ilk kez deneme yaşı ortalaması 19,94 olarak ölçülmüştür.

Tablo 7.2 Genel Nüfusun Yaşam Boyu, Son 12 Ay ve Son 1 Ay Alkollü İçecekleri Kullanma Prevalansları, Türkiye, 2018.

	Alkollü içecek kullanımı prevalansı (%)	Kişi sayısı
Yaşam boyu	22,1	9436
Son 12 ay	12,6	5407
Son 1 ay	8,6	3660

7.1.3. İlaç Kullanımına İlişkin Bulgular (Yatıştırıcı, sakinleştirici, uyku verici, vücut geliştirici, dikkati etkileyici veya arttırıcı vb.)

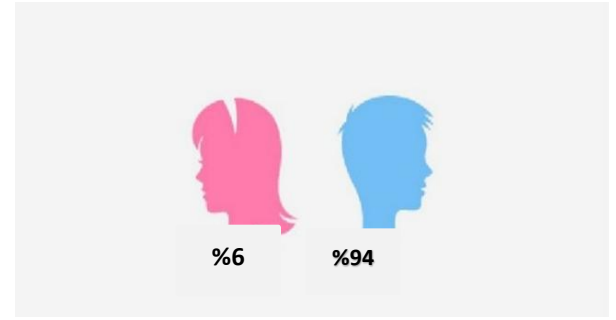
İncelenenlerin %5,8'i (2.498 kişi) hayatında en az bir kere yatıştırıcı/sakinleştirici ilaç kullanmıştır (yaşam boyu prevalans Tablo 7.3). Erkeklerde bu oran %3,9 iken kadınlarda %7,7'dir. Öte yandan ilaçları ilk kez kullanma yaşı ortalaması 32,26 olarak ölçülmüştür.

Tablo 7.3 İncelenenlerin Yaşam Boyu, Son 12 Ay ve Son 1 Ay İlaç Kullanma Prevalansları, Türkiye, 2018.

	İlaç kullanımı prevalansı (%)	Kişi sayısı
Yaşam boyu	5,8	2498
Son 12 ay	2,8	1192
Son 1 ay	2,3	979

7.1.4. Madde Kullanımına İlişkin Bulgular

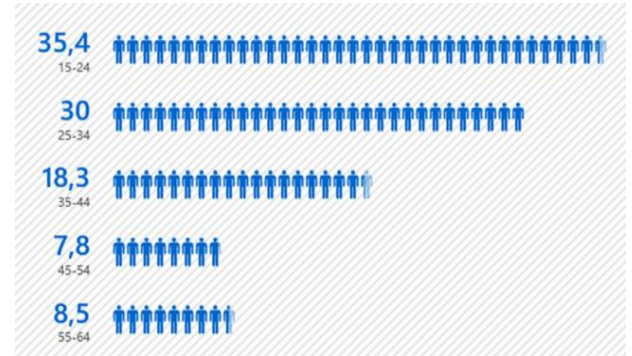
İncelenenlerin %3,1'i (1.338 kişi) hayatında en az bir kere madde kullanmıştır (yaşam boyu prevalans).

Grafik 7.1 Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (%) Türkiye, 2018.

Araştırmada hayatında en az bir kere madde kullananların %94'ü erkek, %6'sı ise kadındır (Grafik 7.1).

Kadınlarda hayatında en az bir kere madde kullanım oranı %0,3 iken erkeklerde bu oran %6,1'dir.

Grafik 7.2 Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (%) Türkiye, 2018.

Hayatında en az bir kere madde kullananların yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

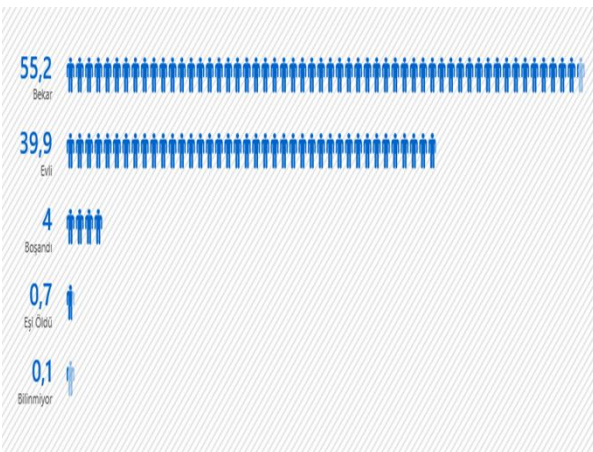
- 15-24 yaş grubu %35,4,
- 25-34 yaş grubu %30,
- 35-44 yaş grubu %18,3,
- 45-54 yaş grubu %7,8,
- 55-64 yaş grubu %8,5 olduğu görülmüştür.

En yoğun yaş grubu 15-34 yaş grubudur (%65). Maddeyi ilk kullanım yaşı ortalaması 19'dur (Grafik 7.2).

Tablo 7.4 Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı Türkiye, 2018.

	Eğitim Durumu	
	Sayı	Yüzde
Okul bitirmemiş (okur yazar/değil)	45	3,4
Okuma Yazma Biliyor	-	-
İlkokul mezunu (Yeni sistemde 4 / Eski sistemde 5 yıl)	267	20,0
Ortaokul / İlköğretim mezunu (8 yıl)	245	18,3
Ortaöğretim Lise öğrencisi (9.-12. Sınıf)	60	4,5
Normal Lise mezunu	310	23,2
Meslek Lisesi mezunu	90	6,7
Üniversite öğrencisi	130	9,7
Meslek Yüksekokul mezunu (2 yıllık)	43	3,2
Üniversite Açıköğretim mezunu (4 yıllık)	22	1,6
Üniversite mezunu (4 yıllık)	119	8,9
Lisansüstü / Doktora	7	,5
Toplam	1.338	100,00

Hayatında en az bir kere madde kullananların %20'si ilkokul mezunu, %18,3'ü ortaokul mezunu, %29,9'u ise lise mezunudur. En yoğun kullanım lise mezunu olan gruptadır. Madde kullanıcılarından halen lise öğrencisi olanların oranı %4,5 iken, halen üniversite öğrencisi olanlar %9,7'dir (Tablo 7.4).

Grafik 7.3 Medeni Durumlarına Göre Dağılımı (%) Türkiye, 2018.

Hayatında en az bir kere madde kullananlar medeni durumlarına göre incelendiğinde %55,2'lik kısmın bekar olduğu görülmektedir (Grafik 7.3).

7.1.5. Algıya İlişkin Bulgular

Tablo 7.5 Genel Nüfusun Madde Kullanma Konusundaki Suç Algısı Durumlarının Dağılımı, Türkiye, 2018.

Uyuşturucu Madde Bağımlısı Algısı	%	Kişi Sayısı
Daha ziyade hasta	42,7	18.272
Hem suçlu hem hasta	30,5	13.038
Daha ziyade suçlu	15,5	6.642
Ne suçlu ne de hasta	6,3	2.704
Bilmiyorum kararsızım	4,9	2.098
Toplam	100,0	42.754

Genel nüfusun %42,7'si uyuşturucu bağımlısını “daha ziyade hasta” görürken, %30,5'i “hem suçlu hem hasta” %15,5'i “daha ziyade suçlu”, %6,3'ü “ne suçlu ne hasta” olarak görmektedir (Tablo 7.5).

Tablo 7.6 Genel Nüfusun Madde Kullanma Konusundaki Hoşgörülerinin Dağılımı, Türkiye, 2018.

	Hiç hoş görmüyorum	Kısmen hoş görüyorum	Hoş görüyorum	Bilmiyorum
	%	%	%	%
Sigara Kullanmak	70,0%	19,5%	8,9%	1,5%
Alkol Kullanmak	81,5%	12,5%	4,8%	1,1%
Uyuşturucu Kullanmak	97,0%	1,6%	,6%	,6%
Hekim önerisi dışında sakinleştirici, uyarıcı kullanmak	93,3%	3,5%	1,5%	1,5%

Genel Nüfusun %70'i sigara kullanmayı hiç hoş görmezken, %81,5'i alkol kullanmayı, %97'si uyuşturucu kullanmayı, %93,3'ü de hekim önerisi dışında sakinleştirici/uyarıcı kullanmayı hiç hoş görmemektedir (Tablo 7.6).

Tablo 7.7 Genel Nüfusun Tütün, Alkol ve Madde Kullanma Konusundaki Risk Algısının Dağılımı, Türkiye, 2018.

	Ağır risk	Orta dereceli risk	Hafif risk	Risk olarak görmüyorum	Bilmiyorum
	%	%	%	%	%
Sigara Kullanmak	75,2%	18,2%	4,2%	1,7%	,7%
Alkol Kullanmak	82,8%	12,7%	2,4%	1,3%	,7%
Uyuşturucu Kullanmak	97,3%	1,6%	,4%	,2%	,5%
Hekim önerisi dışında sakinleştirici, uyarıcı kullanmak	92,1%	4,4%	1,4%	,6%	1,4%

Genel Nüfusun %75,2'si sigara kullanmayı "ağır risk" olarak tanımlarken, %82,8'i alkol kullanmayı, %97,3'ü uyuşturucu kullanmayı, %92,1'i de hekim önerisi dışında sakinleştirici/uyarıcı kullanmayı ağır risk olarak tanımlamıştır (Tablo 7.7).

Sonuç ve Öneriler

- Bu çalışmaya göre ülkemizde tütün ve alkol kullanımında az da olsa düşüş olduğu görülmüştür.
- İlaç suistimali ciddi bir sorun olarak görünmekte ve bu konuya yönelik ayrıntılı çalışmaların yapılması gerekmektedir.
- Yine bu çalışma bize; her ne kadar ülkemizde madde kullanımının batı ülkelerindeki gibi büyük bir sorun olduğunu göstermese de narkotik madde kullanımının,

toplum sağlığı ve güvenliği bakımından önemli bir engel olduğunu ve üzerinde titizlikle durulması gerektiğini fark ettirmektedir (EGM, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2018).

7.2. Narkolog Projesi

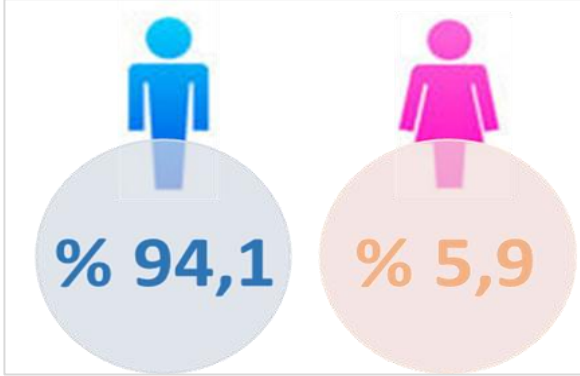
Uyuşturucu madde suçlarının arkasında yatan nedenlerin ve risk faktörlerinin belirlenmesi yoluyla; uyuşturucu maddelerin arzı, madde kullanımı, bağımlılığı, tedavi ve rehabilitasyon alanlarında yaşanan sorunlarla daha güçlü ve etkin bir biçimde mücadele etme amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından, 2018 yılı Haziran ayında NARKOLOG isimli bir proje başlatılmıştır. Proje kapsamında, illerimizde haklarında uyuşturucu suçlarından dolayı işlem yapılan kişilere NARKOFORM adıyla bir anket uygulanmaktadır.

81 ilimizde İl Emniyet Müdürlüklerinin adli birimleri tarafından uyuşturucu suçlarından dolayı soruşturma gören şüpheliler evreni oluşturmaktadır. Türkiye genelinde, polis tarafından 2018 yılının ikinci altı ayında, uyuşturucu suçlarından dolayı 95 bin civarında şüpheliye adli işlem yapılmıştır. Bunların 6143'üne anket uygulanmıştır. NARKOFORM, şüpheliler hakkında yürütülen adli işlemler tamamlandıktan sonra ve tamamıyla gönüllülük esasına göre uygulanmaktadır. Genel anlamda profil çıkarılırken 6143 örneklemin verdiği cevaplar değerlendirilmiştir. Ancak uyuşturucu kullanımı ve bağımlılığıyla ilgili bazı soruların değerlendirilmesi, uyuşturucu kullandığını beyan eden 5198 kişi üzerinden yapılmıştır.

Özellikle önleme/egitim ve tedavi/rehabilitasyon faaliyeti yürüten

kurumlarımızın çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülen analiz rapor sonuçları, ilgili kurumlarla da paylaşılmıştır.

NARKOLOG Analiz Çıktıları

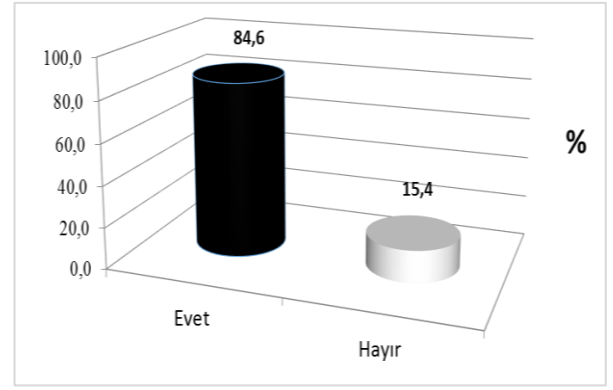
Grafik 7.4 Cinsiyet

Örneklemin %94,1'i erkek, %5,9'u kadındır (Grafik 7.4).

Tablo 7.8 Öğrenim Durumu

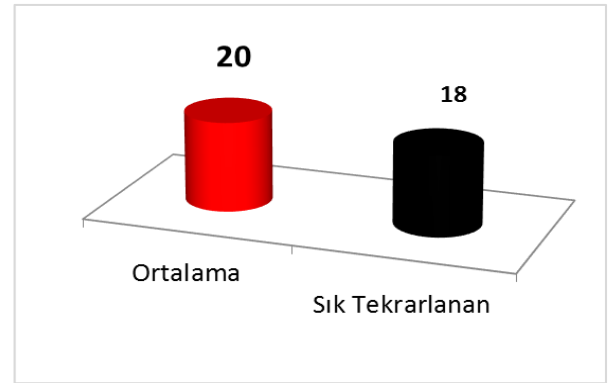
	SAYI	YÜZDE
Toplam	6143	100,0
Ortaokul ve Dengi okul mezunu	2048	33,3
Lise	1900	30,9
İlkokul Mezunlu	1511	24,6
Üniversite-Yüksekokul	401	6,5
Okumaz-yazmaz	143	2,3
Okur-yazar	122	2,0
Yüksek lisans	18	0,3

Örneklemin %33,3'ü ortaokul ve dengi okul, %30,9'u lise, %24,6'sı ilkokul, %6,5'i üniversite mezunu veya sayılan bu okullarda öğrenim görmektedir. Anket uygulanan grubun %2,3'ü okumaz-yazmaz, %2,'si ise okuryazardır (Tablo 7.8).

Grafik 7.5 Uyuşturucu Madde Denedi mi?

Anket uygulanan şüphelilerin %84,6'sı (5198 kişi) uyuşturucu madde dendiğini, %15,4'ü (945) ise hiç madde kullanmadığını beyan etmektedir (Grafik 7.5).

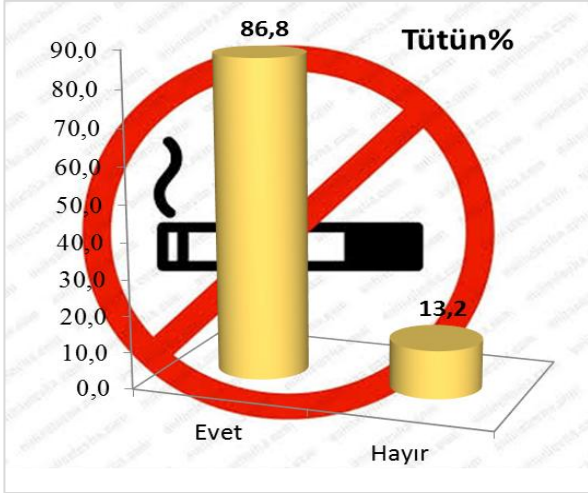

Grafik 7.6 Uyuşturucu Maddeyi Kaç Yaşında Denedi?

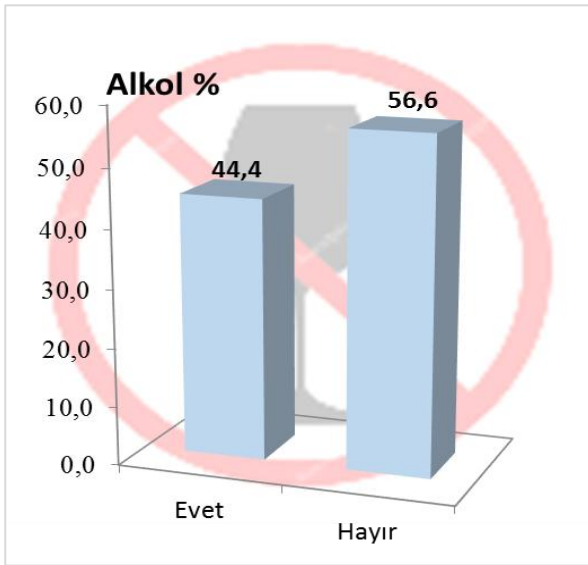
Uyuşturucu madde dendiğini söyleyen 5198 kişiye, kaç yaşında madde dendiği sorusu yöneltilmiştir. Buna göre ortalama yaş 20, sık tekrarlanan başlama yaşı ise 18 olarak ifade edilmiştir (Grafik 7.6).

Literatürde ve tüm dünyada başlama yaşı hesaplaması ortalama değer üzerinden yapılır. 2018 Genel Nüfusta Madde Kullanım Yaygınlığı anketine göre başlama yaşı ortalaması 19,5'tir.

Suçun nevine göre yapılan değerlendirmede ise genel ortalama ile çelişecek belirgin bir fark bulunmamaktadır. Yalnızca TCK 191 kullanım suçlarında sık tekrarlanan başlama yaşı 20 olarak görülmektedir.

Grafik 7.7 Uyuşturucu Öncesi Tütün Kullanımı Var mı?

Grafik 7.8 Uyuşturucu Öncesi Alkol Kullanımı Var mı?

Örneklemin %86,8'i uyuşturucu kullanmaya başlamadan önce tütün, %44,4'ü alkol kullanmış olduğunu söylemiştir (Grafik 7.7) (Grafik 7.8). Tütün kullanmaya başlama

yaşının 15,5, alkol kullanmaya başlama yaşının ise 17,5 ortalama olduğu görülmektedir.

Tablo 7.9 İlk Denenen Uyuşturucu Madde

	SAYI	YÜZDE
Toplam	5198	100,0
Esrar	4447	85,6
Eroin	277	5,3
Ekstazi	159	3,1
Metamfetamin	121	2,3
Bonzai	120	2,3
Sentetik Ecza	39	0,8
Kokain	20	0,4
Kaptopon	8	0,2
Afyon Sakızı	7	0,1

Uyuşturucu kullandığını beyan eden 5198 kişinin %85,6'sı, uyuşturucu kullanmaya esrar maddesi ile başlamıştır. %5,3'ü ilk defasında eroin kullanmıştır (Tablo 7.9).

Tablo 7.10 Uyuşturucuya Başlama Nedeni?

	SAYI	YÜZDE
Toplam	5198	100,00
Merak	1727	33,2
Arkadaş ısrarı	1198	23,0
Özenme	721	13,9
Kişisel sorunlarım nedeniyle	640	12,3
Aile içi sorunlar nedeniyle	589	11,3
Eğlence/Keyif	306	5,9
Başkaca hastalıklar	11	0,2
Ünlü kişilerin kullanması	6	0,1

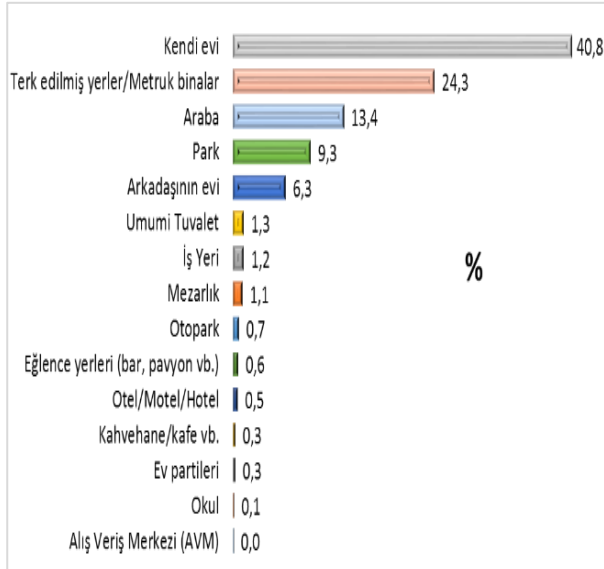
Uyuşturucu kullanmaya başlama nedeni olarak %33,2 oranında merak ilk sıradadır. %23 oranında arkadaş ısrarı peşine gelmektedir. %12,3 kişisel, %11,3 ise aile içi sorunları nedeniyle uyuşturucuya başlamıştır (Tablo 7.10).

Tablo 7.11 Uyuşturucuyu İlk Temin Şekli

	SAYI	YÜZDE
Toplam	5198	100,0
Arkadaş/Arkadaş Çevresi	3736	71,9
Parayla satın aldım	1308	25,2
Aile bireylerinden/akrabalarımın biri verdi	57	1,1
Tanımadığım biri verdi	56	1,1
Eşim/Sevgilim verdi	41	0,8

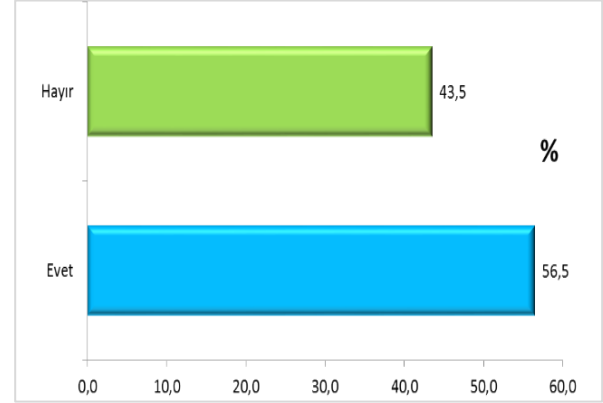
Uyuşturucunun ilk olarak %71,9'luk oranla arkadaş veya arkadaş çevresinden temin edildiği, %25,2'nin parayla satın alındığı söylenmiştir (Tablo 7.11).

Madde kullanıcılarının %71,9'u ilk kez arkadaşından uyuşturucu aldığını beyan etmektedir. Uyuşturucu maddelerle ilgili bilginin de arkadaşlardan alındığı düşünüldüğünde, arkadaş çevresinin ne kadar önemli olduğu bir kez daha görülecektir.

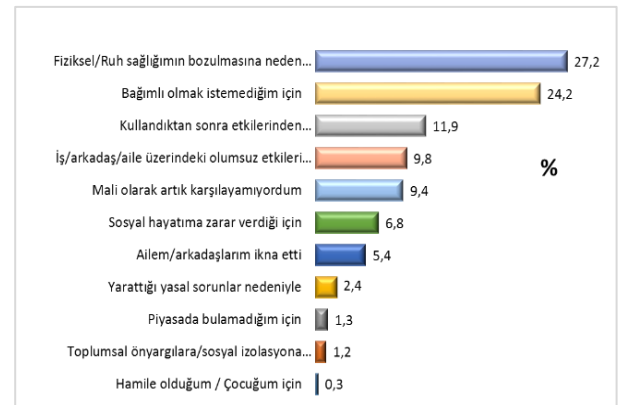
Grafik 7.9 Uyuşturucuyu En Çok Nerede Kullandığı?

5198 örneklem üzerinden uyuşturucu maddelerin kullanıldığı alanlardan sık görülenler sırasıyla; kendi evi (%40,8), metruk binalar (%24,3), taşıt içi (%13,4) ve parklar (%9,3) olduğu beyan edilmektedir (Grafik 7.9).

Uyuşturucu maddeleri kendi evinde tüketenlerin %83'ü aile fertleriyle²¹ birlikte yaşamaktadır.

Grafik 7.10 Kendi İsteğiyle Bırakmayı Denedi mi?

Örneklemin %56,5'inin (2935) kendi isteğiyle bırakmayı denediği belirtilmiştir (Grafik 7.10). Bunlara bırakma nedeni sorulmuştur. Bırakmaya çalışmanın nedenleri arasında %27,2 ile sağlığın bozulması, %24,2 ile bağımlı olmamak, %16,6 ile olumsuz sosyal ilişkiler ön planda gelmektedir (Grafik 7.11).

Grafik 7.11 Bırakmak İstemesinin Nedeni

²¹ Aile fertleri: Eş, Çocuk, Anne, Baba, Kardeşten biri veya birkaçıdır.

Tablo 7.12 Tedavi Olmak İstiyor mu?

	SAYI	YÜZDE
Toplam	5198	100,0
Evet	2021	38,9
Bağımlı değilim	1947	37,4
Kendim bırakırım	616	11,9
Hayır	260	5
Tedavim devam ediyor	219	4,2
İşe yaramaz	106	2
Tedaviye ulaşmak zor	29	0,6

Örnekleme madde bağımlılığı sebebiyle tedavi olmak isteyip istemediği sorulmuştur. %37,4 bağımlı olmadığını beyan etmiştir (Tablo 7.12).

5198 örneklemin 3251'i (%63) bağımlı olduğunu ifade etmektedir. Örneklemin; %38,9'u tedavi olmak istemekte, %4,2'si tedavi görmekte, %2,6'sı tedavi olsa da madde kullanımını bırakamayacağını veya tedaviye ulaşamayacağını düşünmektedir (Tablo 7.12).

Düzenli kullandığını kabul edenlerin oranı %39,5 olmasına rağmen, günde bir kez/birden fazla kullananların oranının %36,2, haftada birden fazla/bir kez kullananların oranının ise 35,6 olduğu görülmektedir.

Tüm bu veriler ışığında, bir kez madde kullandıktan sonra bırakmanın veya tedavi olmanın çok zor olduğu söylenebilir. Burada tedavi/rehabilitasyon çalışmalarından çok daha ucuz maliyeti olan, önleme/egitim faaliyetlerine ağırlık verilmesi ve bu faaliyetlerin hedef profile yönelmesinin daha kıymetli olacağı düşünülmektedir (EGM, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2019).

8. BÖLÜM

NARKOTERÖR

8.1. Terörizme Finans Sağlanması

Terörün ve organize suç örgütlerinin en önemli finans kaynağı uyuşturucu ticareti ve kaçakçılığıdır. Bunun sebebi uyuşturucu madde imal ve ticaretinden elde edilen gelirin yüksek olmasıdır.

Zira uyuşturucu maddelerin üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri arasındaki uyuşturucu fiyatlarında önemli farklar vardır. Bahse konu fiyat farklılığı o denli belirgindir ki uyuşturucu madde kaçakçılığında transit bir ülke olan Türkiye'nin, uyuşturucu maddelerin giriş bölgesi olan doğu bölgeleri ile batı bölgeleri arasında bile bu fark görülmektedir.

8.1.1. PKK/KCK/PYD Terör Örgütünün Uyuşturucu Faaliyetlerine Ayrıntılı Bakış

Terör eylemlerini gerçekleştirmek ve gelir elde etmek için uyuşturucu madde imal ve ticareti yapmayı kolay ve kazançlı bir yol olarak gören PKK/KCK/PYD terör örgütü, uyuşturucu madde ticaretinin her alanında profesyonelce faaliyet göstermektedir. İlk önceleri uyuşturucu organizasyonlarından, faaliyetlerine göz yumma ve sözde güvenliklerini sağlama karşılığı komisyon alan PKK/KCK/PYD terör örgütü, uyuşturucu madde ticaretinin sağladığı kazancın büyüklüğünü anlayınca bizzat bu işin içinde yer almayı tercih eder olmuştur.

Ülkemizde uyuşturucu madde kaçakçılığını önlemeye yönelik olarak yapılan çalışmalar ve gerçekleştirilen yakalamalar, PKK/KCK/PYD terör örgütünün uyuşturucu ile yakından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Yine terörle mücadele birimleri tarafından PKK/KCK/PYD terör örgütü hedeflenerek yapılan birçok operasyonda önemli miktarda uyuşturucu madde ele geçirildiği

görülmektedir. Bu durum terör örgütünün uyuşturucu madde ticareti ile ne denli iç içe olduğunu açıkça göstermektedir.

PKK/KCK/PYD terör örgütünün teşkilatlanması göz önüne alındığında; yurtdışı teşkilatının, Ortadoğu'dan Batı Avrupa ülkelerine kadar uzandığı görülmektedir. Bu geniş alan, Dünyanın en önemli uyuşturucu madde ticareti güzergahlarından birisi olan *"Balkan Rotası"*nın tamamını kapsamaktadır. Yoğun uyuşturucu madde akımının geçtiği bu rota üzerinde teşkilatlanması bulunan PKK/KCK/PYD terör örgütü, ürettiği veya kaynağından temin ettiği uyuşturucu maddeleri bu güzergah üzerinden kolaylıkla nakledebilmektedir.

Eroin Avrupa ülkelerine ulaştığında fiyatının katbekat artmasının yanı sıra, saflık oranı oldukça düşmektedir. PKK/KCK/PYD terör örgütü, uyuşturucu maddelerin üretimi ve nakliyesinin yanı sıra Avrupa pazarında sokak satıcılığını da organize ederek eroinin perakende satışındaki fiyat avantajından yararlanmaktadır. Çünkü sokaklarda gram bazından pazarlanan eroinin fiyatı yükselmekte ve bunun yanı sıra saflık oranları %10'lara kadar düşürüldüğü göz önüne alındığında, çok yüksek boyutlarda maddi kazanç ortaya çıkmaktadır. Bu fiyat farklılığı kolay ve bol kazanç elde etmek isteyen PKK/KCK/PYD terör örgütü için cazip bir unsur olarak kabul edilmekte ve uyuşturucu madde ticareti faaliyetlerini körüklemektedir.

PKK'nın en önemli gelir kaynaklarından bir tanesinin uyuşturucu ticareti olduğuna ilişkin uluslararası kaynaklarda öne çıkan tespitler bulunmaktadır.

8.1.2. Uluslararası Alandaki Tespit ve Raporlar: PKK

Der Spiegel dergisi Aralık 1995 tarihli sayısında, bölücü PKK/KCK/PYD terör örgütünün Almanya'da 8/12 yaş arasındaki çocuklara sokaklarda uyuşturucu sattırarak bu paraları örgüte aktardıkları haberi yer almıştır.

Paris Kriminoloji Enstitüsünün 1996 yılında hazırladığı *“Talim Eylam Özgürlük Kaplanları ve Kürdistan İşçi Partisi”* adlı raporda, terör örgütü PKK/KCK/PYD'nin Avrupa genelinde uyuşturucu nakli ve kaçakçılığını organize ettiği, örgütün sözde üst düzey yöneticilerinin terör örgütü PKK/KCK/PYD'nin uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerine ilişkin Avrupa basınındaki gündemi değiştirmek üzere şiddetli yıldırma taktiklerini uygulamaktan hiç çekinmedikleri belirtilmektedir.

Aynı enstitünün Terörizm ve Politik Şiddet başlıklı raporunda, (farklı ülkelerin polis raporlarını kaynak göstermek suretiyle) *“Avrupa'da uyuşturucu bağlantılı suçlardan yakalanan Türk vatandaşlarının çoğunluğunun PKK/KCK/PYD militanı olduğu veya bu örgütle sıkı bağı bulunduğu”* ifade edilmektedir.

ABD Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları'nın 1995 ve 1996 yıllarında yayınladıkları raporlarda, PKK/KCK/PYD'nin terör eylemlerini finanse etmek amacıyla eroin üretimi ve kaçakçılığı yaptığı belgelenmektedir. Yine ABD Dışişleri Bakanlığının 1998 raporunda, uyuşturucu ticaretinden PKK/KCK/PYD'nin sadece pay almadığı, söz konusu uyuşturucunun Avrupa'ya taşınmasında ve pazarlanmasında da doğrudan rol aldığı vurgulanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı çerçevesinde, 1998 yılında Beyrut'ta

toplanan Orta ve Yakın Doğu'da Yasadışı Uyuşturucu Ticareti ve Bağlantılı Sorunlar Alt Komisyonu'nun nihai raporunda, *“PKK/KCK/PYD, narko-terör örgütlerine örnek olarak gösterilmiş, anılan örgüt ile diğer sınır aşırı suç grupları arasında uyuşturucu trafiğinde açık bağlantılar olduğu”* belirtilmiştir.

03/13/2002 tarihinde ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından Senatonun alt komisyonuna sunulmak üzere hazırlanan dosyanın Avrupa bölümünün alt kısmında, etnik Kürt örgütü PKK'nın uyuşturucu trafiğinde yer aldığı, hücrel olarak eroin trafiğini desteklediği belirtilmiştir.

İki terör uzmanı Yvon Dandurand ve Vivienne Chin tarafından Nisan 2004'te Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) ile Kanada Dışişleri Bakanlığına sunulan *“Terörizm ile Diğer Suç Türleri Arasındaki Bağlantılar”* raporunda şu ifadeler yer verilmiştir; *“Yapılan araştırmalara göre, PKK/KCK/PYD ve Kürt grupları arasındaki işbirliği Sicilya mafya aileleri arasındaki işbirliğine benziyor. PKK uyuşturucu ticaretinin, üretiminden piyasaya satışına kadar her aşamasında yer alan çok katmanlı bir organizasyon gibi çalışıyor. İlk aşama genellikle Pakistan'dan gelen baz morfinden üretim yapıldığı laboratuvar aşaması, son aşama ise örgüt tarafından görevlendirilen satıcılarla Avrupa sokaklarında satışının yapıldığı pazarlama aşaması.”*

NATO'nun 2007 tarihli Takviyeli Ekonomik Komite toplantısındaki raporunda; *“yasadışı narkotik endüstrisinin PKK/KCK/PYD'nin en karlı kriminal faaliyeti olduğu, Pakistan'daki uyuşturucunun ham üretiminden, Irak'ta damıtılmasına, sokaklarda pazarlanmasından PKK/KCK/PYD tarafından sürülmemiş*

uyuşturucunun Avrupa’da vergilendirilmesine kadar, örgütün narkotik ticaretinin her safhasında yer aldığı” ifade edilmiştir.

20 Temmuz 2008 tarihinde DEA’nın Operasyonel Birim Şef’i Micheal Braun tarafından yapılan açıklamalarda yasadışı örgüt olan PKK’nın diğer uluslararası suçlar gibi uyuşturucu trafiği suçunun da içinde olduğu belirtilmiştir.

ABD Hazine Bakanlığı bünyesindeki Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi tarafından “*Yabancı Narkotik Çeteleri Belirleme Yasası*” çerçevesinde “*Özel Olarak Belirlenmiş Uyuşturucu Kaçakçısı*” ilanı yapılmaktadır. Bu kapsamda; 14 Ekim 2009 tarihinde Murat KARAYILAN, Ali Rıza ALTUN ve Zübeyir AYDAR, 20 Nisan 2011 tarihinde Cemil BAYIK, Duran KALKAN, Remzi KARTAL, Sabri OK ve Adem UZUN, 1 Şubat 2012 tarihinde Zeyneddin GELERİ, Ömer GELERİ, Çerkez AKBULUT (Cernit Murat) ve Ömer BOZTEPE bu ofis tarafından “*Özel Olarak Belirlenmiş Uyuşturucu Kaçakçısı*” olarak ilan edilmiştir.

ABD Hazine Bakanlığı’nın yapmış olduğu 2009 yılındaki açıklamadan sonra Benjamin Freedman ve Matthew Levitt tarafından kaleme alınan yazıda, PKK’nın kısaca tarihinden, farklı isimlerle kirli geçmişinden kurtulma mücadelesinden, İran PJAK’ının PKK kontrolü altında olmasından bahsedilirken, PKK/Kongra-Gel uyuşturucu trafiği başlığı altında aşağıdaki tespitlerde bulunulmuştur.

PKK’nın işlenmemiş morfini İran, Afganistan, Pakistan üçgeninden getirerek Türkiye toprakları üzerindeki laboratuvarlarında eroin’e dönüştürerek Avrupa’ya satışa sunduğu, PKK’nın Güney Kıbrıs lideri ve 2 örgüt üyesinin tespitiyle birlikte şüpheli aracın incelenmesi sonucu 10 kg eroin, uzun namlulu

silah ve örgütsel dokümanlar bulunduğu daha sonrasında örgüt liderinin örgütsel dokümanlar, çok sayıda suç unsurları ve 225,000 dolar örgüt parası ile Yunanistan’a kaçtığından bahsedilmiştir.

Aynı yazının devamında ise PKK’nın uyuşturucu bağlantısının yeni olmadığı, INTERPOL raporlarına göre 1992 ve 1994 arasında Avrupa uyuşturucu pazarının yüzde 60 ile 70 arasında PKK kontrolünde olduğu, 2005 yılında ise Avrupa pazarına gelen uyuşturucunun yüzde 80’inde PKK kontrolü bulunduğu vurgulanmıştır.

EUROPOL tarafından 2011 yılında yayımlanan Avrupa Terörizm ve Trendleri Başlıklı raporunda;

“PKK/KCK/PYD ve LTTE (Sri Lanka’da ayrılıkçı terör örgütü) gibi ayrılıkçı terör örgütleri, finansman sağlamak amacıyla uyuşturucu ve insan kaçakçılığı suçlarıyla uğraşmaktadır. Kürt diasporasının yerleştiği birçok Avrupa Birliği ülkesinin, PKK/KCK/PYD terör örgütünün organize suç faaliyetleri (özellikle uyuşturucu kaçakçılığından) ve finansmanına karşı mücadele etmektedir.” ifadeleri yer almaktadır.

Aynı Raporda; PKK/KCK/PYD terör örgütünün üyelerinden “*bağış*” ve “*üyelik ücreti*” adı altında para topladığı, ancak bunun gerçekte haraç ve yasadışı vergi toplama olduğu, organize haraç kampanyalarına ek olarak, PKK/KCK/PYD terör örgütünün karapara aklama, yasa dışı uyuşturucu ticareti ve insan kaçakçılığı ile Avrupa Birliği içerisinde ve dışında yasadışı göç suçlarına aktif olarak karıştığını gösteren bulguların mevcut olduğu, Mart 2010’da Belçika, Fransa, Hollanda ve Türkiye’de PKK/KCK/PYD terör örgütüne karşı eş zamanlı ve ortak bir operasyon

düzenlendiği, PKK/KCK/PYD hakkında İtalya, Romanya ve Slovakya’da da soruşturmalar yürütüldüğü, PKK/KCK/PYD terör örgütünün faaliyetlerine karşı yürütülen bu soruşturmaların örgüte eleman kazandırma, finansman, lojistik destek, propaganda ve eğitim kamplarına yönelik olarak düzenlendiği bilgileri yer almıştır.

BM 2012 Dünya Uyuşturucu Raporuna göre; *“Balkan rotasının bazı bölgelerinde, organize suçların işlendiği yerler ile terörizm faaliyetlerinin yaşandığı yerler örtüşmektedir. Bu duruma örnek olarak İran’dan ve bazı duyumlara göre Irak’tan Türkiye’ye gelen uyuşturucu sevkiyatlarını PKK/KCK/PYD’nin vergilendirdiği bildirilmiştir. PKK/KCK/PYD’nin ayrıca Avrupa’daki Kürt eroin kaçakçılarından vergi topladığı bildirilmektedir. NATO istihbarat analistlerine göre PKK/KCK/PYD sadece eroin kaçakçılığından 50 milyon dolardan 100 milyon dolara kadar gelir elde etmektedir. PKK/KCK/PYD’nin bu ticarete dahil olması, 2008’de bazı üyelerinin Avrupa’da eroin kaçakçılığı suçundan tutuklanmasıyla daha da gözler önüne serilmiştir.”*

EUROPOL tarafından çıkarılan 2013 Terörizm Durumu ve Trend Raporu’na göre; Türk soruşturma raporları PKK/KCK/PYD’nin, terörist faaliyetlerini finanse etmek amacıyla uyuşturucu kaçakçılığına dâhil olduğunu göstermektedir. PKK/KCK/PYD Türk sınırını geçen uyuşturucu kaçakçılarından aldığı vergiler aracılığıyla para toplamaktadır. Ayrıca PKK/KCK/PYD’nin, uyuşturucuların Türkiye üzerinden nakliyatı, AB’ye ulaştırılması ve AB’de dağıtımı ve satışının her aşamasında kârlardan pay almaktadır. Buna karşılık olarak kaçakçılara genellikle PKK’dan koruma ve anlaşmazlıklar için arabuluculuk teklif edilmektedir.

İki ünlü Amerikalı terör uzmanı tarafından kaleme alınan ve Amerikan ve Türk terör uzmanlarının görüşlerine de yer verildiği “THE PKK” adlı kitapta PKK’nın narkotikten elde ettiği yıllık gelirin 500 milyon euro ile 2,5 milyar dolar arasında değiştiği vurgulanmıştır. Aynı kitapta eski bir Alman Başsavcısının ifadesinden yola çıkarak, Avrupa’da yakalanan uyuşturucunun %80’inde PKK/KCK/PYD bağlantısı olduğu ve bu paranın çoğunluğu ile silah alındığından söz edilmektedir.

“THE PKK” adlı kitapta PKK’nın narkotikten elde ettiği yıllık gelirin 500 milyon euro ile 2,5 milyar dolar arasında değiştiği vurgulanmıştır.

Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından Ekim 2015 de yayımlanan raporun 18. sayfasında PKK’nın tıpkı Taliban gibi yasadışı uyuşturucu trafiğinden gelir elde ettiği, uyuşturucunun Türkiye üzerinden Avrupa pazarına ulaştırılmasından vergi aldığı belirtilmiştir.

EUROPOL ve Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi koordinesinde 2016 yılında çıkarılan “Avrupa Uyuşturucu Pazarları Raporu”nda; 2013 yılında Avrupa Birliği’ndeki toplam uyuşturucu pazarı değerinin en az 24 Milyar Avro olduğu, bu pazarın %38’ini esrar (9,3 Milyar Avro), %28’ini eroin (6,8 Milyar Avro), %24’ünü kokain (5,7 Milyar Avro), %8’ini ATS’ler (amfetamin tipi uyarıcılar) (1,8 Milyar Avro) ve %3’ünü ecstasynin (0,7 Milyar Avro) oluşturduğu ifade edilmektedir. Aynı Raporda;

uyuşturucu imal ve ticaretinin maddi kaynak oluşturmak amacıyla terörizm ve diğer suç aktivitelerini finanse etmek için kullanıldığı ve uluslararası alanda faaliyet gösteren organize suç örgütlerinin uyuşturucu suçlarına müdahil olduğu ve terörist aktivitelere dahil oldukları, ayrıca Avrupa genelinde terörist faaliyetlerin gittikçe daha küçük parçalara bölünmüş olan hücrelerce gerçekleştirildiği, bu hücrelerin faaliyetlerini uyuşturucu ticareti ile sağladığı hususlarına dikkat çekilmektedir.

Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Raporu (INCSR) 2016 sayısında ise Afganistan'dan Türkiye'ye uzanan uyuşturucu trafiğinde pek çok Kürt ve İranlının yakalandığı, Bunların PKK/KCK/PYD'ye destek verdikleri 2015 yılında da pek çok Türk şehrinde ve Avrupa'da, uyuşturucu kaçakçısı olan bu örgüt üyelerine operasyonlar düzenlendiği belirtilmiştir.

Başta Şemdin SAKIK olmak üzere, yakalanan birçok PKK/KCK/PYD terör örgütü üyesi ve militanı tarafından PKK/KCK/PYD terör örgütünün başlangıçta Beka Vadisinde devamında ise Kuzey Irak bölgesinde uyuşturucu imal ettiği ve Avrupa'da pazarladığı ifade edilmektedir. SAKIK ifadesinin bir bölümünde özetle, ÖCALAN'ın kendisine "örgütü ayakta tutmak kolay değil, uyuşturucu geliri olmazsa bu kadar insanı nasıl doyuracağız" dediğini itiraf etmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri Dış İşleri Bakanlığı sitesinde yer alan metinlerde PKK/KCK/PYD'nin Afganistan'dan Türkiye'ye eroin trafiğini yönlendirdiği ve bunların genellikle Kürt ve İranlılar olduğu ve destekçilerinin Moldova ve Romanya'da uyuşturucu trafiği bağlamında yasa kapsamına alındıkları belirtilmiştir.

2018 Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu (INCB) Raporunda; *"Irak'ın yasadışı uyuşturucu ekimi (haşhaş ve kenevir) ve eroin imalatı dahil olmak üzere uyuşturucu imalatı kapsamında giderek önem kazandığına dair işaretler mevcuttur. Tramadol istismarı ve kaçakçılığı Orta Doğu'da bir çok ülke tarafından gözlemlenmeye devam etmiş ve bölgede bulunan terör örgütlerinin de tramadol kaçakçılığına dahil olduğuna dair bazı göstergeler mevcuttur"* denmiştir (INCB Raporu, 2018).

- DEA (ABD Uyuşturucu ile Mücadele Dairesi)'nin istihbarat raporuna göre; PKK'nın uyuşturucudan gelir elde etme yöntemi; eroin üretimi, uyuşturucu tacirlerinin sınır ötesi topraklarından geçen mallarından vergi alması ve Avrupa'da eroin piyasalarının önemli bir bölümünü kontrol etmesidir.
- DEA'nın yöneticisi Asa Hutchinson, PKK'nın Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde uyuşturucu sevkiyatının vergilendirmesi ve uyuşturucu kaçakçılarının korunmasında yer aldığını not etmiştir.
- DEA raporlarında; "Terörist örgüt PKK/KCK/PYD, Türk hükümetine karşı terör hareketini desteklemek için eroin üretimi ve kaçakçılığını kullanmaktadır." denilmektedir.
- 1998 yılı raporlarında İtalyan Mali Polisi'ne göre; PKK uluslararası uyuşturucu ticaretine doğrudan dahildir ve yasadışı gelir elde etmektedir.
- UNODC; Orta Asya, Afganistan ve diğer ülkelerden Avrupa'ya yapılan uyuşturucu kaçakçılığından yıllık 5 milyar dolarlık bir kazanç sağladığını tahmin etmektedir.
- Almanya Başsavcılığı, Avrupa'da yakalanan uyuşturucunun %80'inin PKK ile bağlantısı olduğunu öne sürmüştür.

Son yıllarda INTERPOL; Almanya, İtalya, Hollanda ve İspanya’da yer alan çeşitli Kürt grupların uyuşturucu ticaretini takip etmiş ve bu grupların PKK ile ilişkileri olduğunu düşünmektedir. PKK, Türkiye ve Kuzey Irak’ta uyuşturucu laboratuvarlarını işleten grup olarak bilinmektedir. PKK faaliyetlerini desteklemek için hücreleri tarafından yapılan uyuşturucu imal ve ticaretinin yanı sıra, Batı Avrupa’daki Kürt uyuşturucu tacirlerinden de vergi almaktadır.

8.1.3. PKK/KCK/PYD’nin Uyuşturucu Kaçakçılığındaki Rolü

Uyuşturucu ile mücadele eden birimlerimiz tarafından yapılan operasyonlar neticesinde gerçekleştirilen tespitler, yapılan analizleri destekler nitelikte olup, PKK/KCK/PYD’nin sadece uyuşturucu madde ticaretini yapan şahıslardan gelir elde etmekle kalmadığı, uyuşturucu madde ticaretinin tüm aşamalarında rol oynadığı ortaya konulmuştur. PKK/KCK/PYD terör örgütünün;

- Uyuşturucu ticaretini bizzat koordine ettiği,
- Ülkemiz sınırları üzerinden uyuşturucu madde nakliyesi yapan ve illegal giriş yapmaya çalışan, tüm şahıs ve organizasyonlardan vergi adı altında haraç aldığı,
- Avrupa’da uyuşturucu dağıtımında etkin olduğu,
- PKK’ya haber vermeden uyuşturucu madde ticareti yapan şahıs veya organize gruplara ait uyuşturucu maddelere örgüt tarafından el konulduğu,
- Uyuşturucu imalatı yapan organizasyonlara yer temini ve koruma sağladığı,

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgemizdeki yasadışı kenevir ekiminde aktif rol oynadığı ve
- PKK’nın uyuşturucu ticareti ile ilgili operasyonlarını örgüt içerisinde özel hücrelerin yürüttüğü ve diğer teröristlerin bu konuda bilgilendirilmediği tespit edilmiştir.

Uyuşturucu madde imal ve ticareti ile profesyonel düzeyde uğraşan ve iç içe olan PKK/KCK/PYD terör örgütü;

1. Uyuşturucu Ekimi,
2. Uyuşturucunun İmalatı ve Nakliyesi,
3. Uyuşturucunun Dağıtımı ve Sokak Satışları,
4. Uyuşturucu Üreticisi ve Kaçakçılarından Komisyon Alma

safhalarında aktif olarak rol almaktadır. Bu safhalar bizzat kendi örgüt elemanları tarafından organize edilmekte ve yönetilmektedir.

Tablo 8.1. PKK/KCK/PYD Kapsamında Yapılan Yakalamalar

PKK/KCK/PYD (1980-2019)	
Olay/Operasyon Sayısı	448
Şüpheli Sayısı	1.442
Esrar/ Kg	63.790
Eroin/ Kg	5.433
Afyon/ Kg	71,2
Bazmorfin/ Kg	4.315
Kokain/ Kg	9,4
Ecstasy/ Adet	137.447
Asit Anhidrit/ Lt	28.348
Kenevir Bitkisi/ Kök	88.193.887

Eldeki deliller, PKK/KCK/PYD'nin uyuşturucu madde ticaretinin tüm aşamalarında rol aldığını ortaya koymaktadır.

Örgüt, yasadışı kenevir ekimini, bu alanın en kazançlı yöntemi olarak görmektedir. Bilhassa Doğu ve Güneydoğu Anadolu kırsalında kenevirden elde ettiği esrar ticaretinden büyük gelir elde eden örgüt, bu süreci bizzat organize etmenin yanı sıra köylülere ve bölge insanına kenevir ektirmekte veya kenevir ekimine teşvik etmekte, üretilen esrardan komisyon almaktadır.

Bizatihi içerisinde yer aldığı esrar imal ve ticaretinin tamamından, bölge halkının üretim faaliyetinden ise % 50 oranında pay aldığı tespit edilmiştir. Örgütün bu alanda yılda 500 milyon dolar gelir sağladığı değerlendirilmektedir.

Son yıllarda gerçekleştirilen önemli operasyonlardan bazıları ise;

- 2014 yılında Diyarbakır'ın Lice ilçesinde, PKK/KCK/PYD terör örgütü tarafından kenevir ekim ve üretimi yapılan bölgede gerçekleştirilen operasyonda;
 - 4.700 kg toz esrar ile 1 adet uzun namlulu silah ele geçirilmiştir.

Operasyon esnasında, uyuşturucuyu korumaya çalışan teröristler ile yaşanan çatışmada bir güvenlik görevlisi yaralanmıştır. Yaşanan çatışmanın ardından teröristler, arazi

ve hava koşullarının olumsuzluğundan istifade ederek kaçmışlardır.

Bizatihi içerisinde yer aldığı esrar imal ve ticaretinin tamamından, bölge halkının üretim faaliyetinden ise % 50 oranında pay aldığı tespit edilmiştir. Örgütün bu alanda yılda 500 milyon dolar gelir sağladığı değerlendirilmektedir.

- 22 Haziran-3 Temmuz 2016 tarihleri arasında Diyarbakır'ın Lice ilçesinde PKK/KCK/PYD terör örgütünün Lice-Hazro-Kocaköy kırsalında yürüttüğü uyuşturucu faaliyetlerini sonlandırmak üzere güvenlik güçlerimiz tarafından icra edilen Bayrak-14 Şehit Jandarma Teğmen Abdülislam ÖZATAK Operasyonu neticesinde 6'sı ölü olmak üzere 14 terörist etkisiz hale getirilmiştir. Bu operasyonda 3 askerimiz ise şehit olmuştur.

Operasyon kapsamında;

- 67,9 milyon kök kenevir bitkisi,
- 17, 4 ton esrar maddesi,
- 19 adet uzun namlulu silah,
- 6 adet tabanca,
- Bombalı eylemlerde kullanılmak amacıyla çalınan veya gasp edilen 3'ü kamuya ait olmak üzere 22 araç,
- 43 adet el yapımı patlayıcı ele geçirilmiştir.

- 2016 yılında Diyarbakır'ın Lice ilçesinde, PKK/KCK/PYD terör örgütü tarafından ekim ve üretimi yapılan bölgede yapılan aramada;

Operasyon kapsamında;

- 2.2 ton esrar maddesi,
- 10.000 kök kenevir bitkisi,
- 8 adet ruhsatsız tabanca,
- 50 adet fişek ve
- Çok sayıda örgütsel doküman ele geçirilmiş, 5 örgüt üyesi tutuklanmıştır.

8.1.4. Terör Örgütünün Uyuşturucu İmalat ve Ticaretindeki Rolü

Terör örgütü PKK/KCK/PYD bir dönem Lübnan'ın Bekaa Vadisinde bulunan kamp bölgelerinde (Baelbek ve Hermen) kenevir ve haşhaş ekimi yaparak kurduğu laboratuvarlarda uyuşturucu imal etmekteydi. Şimdiler de ise Kuzey Irak kamplarında ve ülkemiz sınırına yakın sınır ülke köylerinde uyuşturucu imal ederek nihai pazara sunduğu bilinmektedir. Bilhassa Afgan afyonunu işleyerek elde ettiği eroinin Avrupa pazarında arzına büyük önem vermektedir.

Güvenlik güçlerimiz tarafından örgütün 1980 yılından günümüze 6 ayrı uyuşturucu imalathanesi ele geçirilmiş, çok sayıda imal malzemesi ve uyuşturucuya el konulmuştur.

- 2002 yılında Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Sarıtaş mezrasında uyuşturucu imal edilen bir ikamette yapılan aramada;
 - 52 kg 360 gr eroin maddesi ile birlikte çok sayıda imal malzemesi ele geçirilmiştir.

Sanıkların PKK/KCK/PYD terör örgütü adına faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

- 2015 yılında Diyarbakır'da sokakta satmak üzere temin edilen uyuşturucuyu nakleden araca yönelik gerçekleştirilen operasyonda;
 - 1 kg 700 gr eroin maddesi ile birlikte 2 adet tabanca ele geçirilmiştir.

Operasyon esnasında yaşanan çatışmada, PKK/ KCK/PYD terör örgütü üyesi bir şahıs ölü olarak ele geçirilmiş, 2'si yaralı olmak üzere 5 örgüt elemanı ise yakalanmıştır. Bir güvenlik görevlimiz ise ağır yaralanmıştır.

- 2018 yılında Adana'da sokak satıcılarına yönelik gerçekleştirilen operasyonda 1,56 gr esrar maddesi ele geçirilmiştir.

Operasyon kapsamında yakalanan uyuşturucu madde satıcısının parmak izi kontrolünde daha önce yakalanan el yapımı patlayıcıda parmak izi olduğu tespit edilmiştir.

- 2018 yılında Batman'da Sokak satıcılarına yönelik gerçekleştirilen operasyonda;
 - 125 gr esrar,
 - 51 adet ecstasy ele geçirilmiştir.

Operasyon kapsamında yakalanan uyuşturucu madde satıcısı hakkında daha önce PKK/KCK/PYD terör örgütüne üye olmak suçundan adli işlem yapıldığı tespit edilmiştir.

- 2015 yılında başlayan ve 2016 yılında da devam eden barikat/çukur eylemleri kapsamında Diyarbakır'da PKK/KCK/PYD terör örgütü üyelerince kurulan barikatların kaldırılması, yollara tuzaklanan el yapımı patlayıcıların etkisiz hale getirilmesi ve vatandaşlarımızın can ve mal emniyetinin sağlanması amacıyla güvenlik güçlerince gerçekleştirilen müşterek operasyonlarda, bu eylemleri gerçekleştiren 34 ayrı örgüt üyesinin aynı zamanda uyuşturucu ticareti faaliyetinde bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu operasyonlarda;

- 50 kg esrar,
- 3 gr eroin,
- 2 gr kokain,
- 5.784 adet ecstasy hap ele geçirilmiştir.

➤ 7 Ağustos 2018 tarihinde İran sınırına yakın Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı mezraların bulunduğu dağlık alanda, PKK/KCK/PYD terör örgütü elemanları tarafından yasadışı uyuşturucu imalatının organize edildiği bilgisi alınması üzerine, başlatılan arama ve tarama faaliyetleri esnasında; terör örgütü tarafından kullanılabileceği değerlendirilen bir sığınak tespit edilmiştir. Sığınakta bulunan terör örgütü üyeleri tarafından güvenlik görevlilerine ateş açılması üzerine başlayan silahlı çatışmada sığınakta bulunan iki terör örgütü mensubu ölü olarak ele geçirilmiştir. Sığınak ve yakınlarında yapılan aramalarda;

- 1 adet roket atar,
- 1 adet piyade tüfeği,
- 2 adet tabanca, bu silahlara ait çok miktarda mühimmat,
- 2 adet telsiz ve yaşam malzemeleri,
- Toprağa gömülmüş 51 adet bidon içinde toplam 1.180 litre asetik anhidrit,
- 1 adet press makinası, elek, tepsi, ocak malzemeleri, tüp (uyuşturucu madde imalatı için) ve örgütsel doküman ele geçirilmiştir.

8.1.5. Terör Örgütü PKK/KCK/PYD'nin Uyuşturucu Üretici ve Kaçakçılarından Komisyon ve Haraç Alması

Örgütün haraç toplama faaliyetinin başında, ülkemiz doğu sınırından uyuşturucu tacirleri tarafından getirilen uyuşturucudan kilo başına belirlenen fiyatlarda vergi adı altında haraç alması ve uyuşturucu madde ticareti yapan şahıslardan tehdit, şantaj ve silahlı zor

kullanma ve rehin alma yoluyla para alması gelmektedir.

Güvenlik güçlerimizin gerçekleştirdiği birçok operasyon ve istihbarat raporları, örgütün bilhassa uyuşturucunun Kuzey Irak sınırlarından geçişi ve Avrupa'daki uyuşturucu faaliyetleri üzerinden komisyon aldığını göstermektedir.

Nitekim EUROPOL'ün 2013 Terörizm Durumu ve Trend Raporu'nda yer alan ifade şu şekildedir; *"Türk soruşturma raporları PKK/KCK/PYD'nin, terörist faaliyetlerini finanse etmek amacıyla uyuşturucu kaçakçılığına dâhil olduğunu göstermektedir. PKK/KCK/PYD Türk sınırını geçen uyuşturucu kaçakçılarından aldığı vergiler aracılığıyla para toplamaktadır. Ayrıca PKK/KCK/PYD'nin, uyuşturucuların Türkiye üzerinden nakliyatı, AB'ne ulaştırılması ve AB'de dağıtımı ve satışının her aşamasında kârlardan pay almaktadır. Buna karşılık olarak kaçakçılara genellikle PKK'dan koruma ve anlaşmazlıklar için arabuluculuk teklif edilmektedir."*

8.1.6. PKK Terör Örgütünün Dünya'daki Narkoterör Faaliyetleri

PKK/KCK/PYD terör örgütü uyuşturucu faaliyetlerine tacir ve üreticilerden komisyon alarak başlamış olsa da son zamanlarda uyuşturucunun Avrupa Sokak piyasasını kontrol etmeye kadar ilerlemiştir. PKK/KCK/PYD Avrupa'da uyuşturucu maddenin dağıtımını bizzat organize etmekte ve yönetmektedir. Uyuşturucu fiyatlarındaki yüksek kâr oranları örgütün sokak dağıtımına yönelmesinin en önemli nedenidir. Bu durum birçok uluslararası raporda yer almıştır.

1970'li yıllardan itibaren Kürt diasporası Avrupa'da geniş bir alana yayılmıştır. Örgüt,

Türkiye ve Avrupa'nın genelinde üslenme fırsatı bulmuş olsa da terör eylemlerini Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgelerinde yürütmüştür. PKK/KCK/PYD'nin geniş alanlara yayılımı örgütün terör kampanyasının yanı sıra diğer kriminal faaliyetlerine de avantaj sağlamaktadır. Örgüt üyeleri arasında hiyerarşik bir yapının bulunması, iletişim ağı ve kurye sisteminin verimli bir şekilde işlemesi, uyuşturucu organizasyonlarının korku ve tedirginlikten dolayı örgütle rekabetten çekinmesi, PKK/KCK/PYD'ye uyuşturucu dağıtımında uygun bir atmosfer sağlamaktadır.

Güney Amerika'daki uyuşturucu kartellerinin dağıtımında uyguladığı yöntemleri, PKK/KCK/PYD terör örgütü Avrupa ülkelerinde rahatlıkla uygulamaktadır. Güney Amerika'daki kartellerin kullandıkları paravan şirketleri ile maaşlı dağıtım elemanlarının yerine, PKK/KCK/PYD terör örgütü siyasi amaçlı dernekleri ve deşifre olmamış militanlarını kullanmaktadır.

- 07.09.1999 tarihinde Almanya'da Hamburg ve Hannover'de gerçekleştirilen yaklaşık 700 polisin katıldığı operasyonlar sonrasında Hannover Emniyet Müdürü Hans Dieter KLOŞA Almanya'nın yüksek tirajlı ciddi dergileri arasında yer alan FOCUS dergisine verdiği demeçte;

"PKK'nın organize suç şebekeleri ile ilişkisi olduğu uzun zamandan beri tahmin ediliyordu. Ancak geçen hafta çökertilen bir uyuşturucu şebekesiyle bu durum ilk kez ortaya çıktı. Şebekenin faaliyetlerinden haberi olan PKK'nın elde edilen paranın önemli bir bölümünü aldığını belirledik. Hannover ve Hamburg'ta örgütlenen ve tüm Almanya'ya eroin dağıtan şebekenin, dokuz aydan beri PKK'ya haftada 1 Milyon Mark aktardığı

vurgulandı. Tamamı Bingöl doğumlu vatandaşlardan oluşan çetenin uyuşturucu kaçakçılığından yılda 250 Milyon Mark gelir elde ettiği ve bu geliri kendilerine ait çok sayıdaki işyerinde akladıkları anlaşıldı. Şebekenin eroin ticaretinden elde edilen paraların bir bölümü ile de Hannover'in Hinden semtinde konut ve arsa aldığı ortaya çıktı" şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

Alman SAT-1 televizyonunda 06.01.1993 tarihinde yayınlanan "24 Saat" isimli uyuşturucu madde ticareti yapan PKK/KCK/PYD terör örgütü sempatizanı Kürt kökenli bir şahısla yapılan programda; *"Polisin gerçekleştirdiği mutat aramalar sırasında, eroin bağımlısı bir Alman ile Kürt asıllı satıcının tutuklandığı, satıcının üzerinden **Kürt sığınmacıların** kaldığı bir lojmana ait anahtarlar çıktığı, bu lojmanda daha önceden de uyuşturucu yakalandığı belirtilerek, bu sefer yapılan aramada; odaların PKK/KCK/PYD terör örgütü ve Abdullah ÖCALAN'ın afişleriyle dolu olduğu belirtilerek, PKK'nın mücadelesini eroin ticaretinden finanse ettiği, küçük yaşlardaki çocukları bile uyuşturucu işine sokmaktan çekinmedikleri, çünkü 14 yaşına kadar çocuklar için cezai yaptırımın bulunmadığı"* ifade edilmiştir.

PKK/KCK/PYD terör örgütünün başta Avrupa ülkeleri olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde aktif olarak uyuşturucu simsarlığı yaptığını gösteren birçok örnek mevcuttur. Uluslararası raporlarda gösterildiği üzere uyuşturucu ile adı yan yana rahatlıkla anılabilecek olan bu örgütün; 1987-2008 yılları arasında Avusturya, Bulgaristan, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada, Moldova, Norveç, Portekiz, Polonya, Slovenya, Venezuela, Yunanistan ve dağılmadan önce Yugoslavya ülkelerinde

gerçekleştirilen toplam 38 olayda PKK/KCK/PYD terör örgütüne üye 109 şahıs ile birlikte,

- 871 kg eroin,
- 3,5 kg kokain,
- 10.000 adet amfetamin tablet ele geçirilmiştir.

➤ 02.09.2017 tarihinde Belçika haber ajansı Belga'nın yaptığı "PKK uyuşturucu sevkiyatını Belçika'dan yapıyor" başlıklı makaleye göre, Avusturya ve Belçika'da düzenlenen operasyonlarla PKK'nın Avrupada'daki uyuşturucu ağlarından birinin çökertildiği belirtilmiştir. Ayrıca makalede merkezi Flaman Bölgesi'ndeki Hasselt kenti olan şebekenin, uyuşturucuları Avrupa'ya Belçika'nın Anvers ve Hollanda'nın Rotterdam limanlarından soktuğu ve limanlardan alınan uyuşturucuları Hasselt'teki bir evde 5'er kiloluk paketlere bölerek arabaların gizli bölmelerine yerleştiren şebeke üyelerinin, bunları Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda ve İsviçre dahil Avrupa'nın yarısında piyasaya soktuğu söylenmiştir.

Soruşturma kapsamında yapılan ve tarihi açıklanmayan bir baskında Hasselt'teki evde;

- 30 kg kokain,
- 12 kg eroin,
- Çok sayıda sentetik uyuşturucu hap, silah ve
- 800 bin Euro para ele geçirilmiştir.

Ayrıca Avusturya'da 4 kişi toplam 21,5 yıl hapse mahkum edilirken, kaçan beşinci kişi hakkında yakalama kararı çıkarılmıştır. Belçika'da ise aralarında ismi açıklanmayan şebekenin lideri dahil 10 kişi gözaltına alınmıştır.

Flamanca yayın yapan Het Belang van Limburg gazetesinin haberinde ise şebekenin sadece eroinden yılda milyonlarca Euro elde ettiği ve bunu terör örgütü PKK'ya aktardığının öngörüldüğü belirtilmiştir.

8.1.7. PKK/KCK/PYD Terör Örgütünün Suriye'deki Uyuşturucu Faaliyetleri

Suriye Görev Gücü kapsamında görevlendirilen personel, terörden arındırılan bölgeleri uyuşturucudan temizlemeye devam etmektedir.

17 Temmuz'da Suriye/Azez görev gücünde görevli personel tarafından, danışmanlık görevi kapsamında yürütülen planlı operasyon ile Menbiç istikametinden Azez bölgesine uyuşturucu madde taşıdığı tespit edilen araca operasyon düzenlenmiş ve araçta yapılan aramada gizlenmiş vaziyette 41 kilo 540 gram Captagon hap ele geçirilmiştir.

Ayrıca Suriye/Afrin görev gücünde görevli personelimiz tarafından da Raco Bölgesinde bir deterjan fabrikasında terör örgütü mensuplarınca uyuşturucu captagon ham maddesi imalatının yapıldığı bilgisi alınması üzerine, 18.07.2018 günü operasyon gerçekleştirilmiş ve 1 ton captagon ham maddesi (amfetamin) ve captagon imalatında kullanılan çeşitli kimyasallara ve makinalara el konulmuştur.

8.2. Diğer Terör Örgütleri

Türkiye aleyhinde faaliyet gösteren DHKP/C, TKP/ML ve FETÖ terör örgütlerinin de uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı, uluslararası raporların yanı sıra Türkiye'de gerçekleştirilen suçüstü operasyonlarından, uyuşturucu madde operasyonlarında yakalanan şahıs ifadelerinden, terör örgütleri

ile bağlantılı suç kayıtlarından, örgüt ve hücre evlerinde ele geçirilen uyuşturucu maddelerden ve dokümanlardaki uyuşturucu alışveriş kayıtlarından anlaşılmaktadır.

Tablo 8.2. DHKP/C, TİKKO vb. Kapsamında Yapılan Yakalamalar

DHKP/C, TİKKO, VB. (1980-2019)	
Olay/Operasyon Sayısı	8
Şüpheli Sayısı	33
Esrar/ Kg	38,5
Eroin/ Kg	38,6
Kokain/ Kg	690

Tablo 8.3. FETÖ Kapsamında Yapılan Yakalamalar

FETÖ (1980-2019)	
Olay/Operasyon Sayısı	5
Şüpheli Sayısı	18
Kokain/ Kg	252
Captagon/ Adet	800.000
Ecstasy/ Adet	30
Metamfetamin/ Kg	0,01
Kenevir Bitkisi/ Kök	252

Sonuç Yerine

Demokratik hakları kullanma bahanesiyle, içtimai hayatı zehirleyen bu tür uluslararası terör örgütleri ile mücadelenin yolu beynelmilel raporlara riayet etmektir. Globalleşme ile ülke sınırlarının ortadan kalktığı dünyanın küçük bir köye döndüğü kabul edilmektedir. Her bireyin bir dünya kadar değerli olduğu bir ortamda, uyuşturucu bataklığına kaptırılacak tek bir insanın bile büyük bir kayıp olacağı değerlendirildiğinde; demokrasinin ve toplumsal hayatın zaaflarını

kullanan bu tür örgütlere imkân tanınmamalıdır. Zira kimsenin sözde özgürlük adına yaptığı terör, madde bağımlılığı ile yitip giden bir gençlik demek değildir. Tüm insanlığı tehdit eden uyuşturucu ile mücadele hem toplumsal sağlık ve huzurun devamlılığı için hem de güven içinde yaşayacak nesiller için büyük önem taşımaktadır.

Dünya ülkeleri için büyük bir tehdit unsuru olan terörizm, gelişen teknolojik imkânlarla birlikte varlığını giderek can yakıcı bir şekilde hissettirmektedir. Terörizm olgusuyla mücadele aynı zamanda bu fiilleri işlenebilir kılan mali kaynakların kurutulmasıyla mümkündür. Birçok suç türü terör eylemlerine gelir sağlamak için kullanılırken, uyuşturucu imal ve ticareti suçları da bu gelir kalemleri arasında büyük bir yer tutmaktadır.

@ narkotikdb@egm.gov.tr

f /narkotiksmdb

tw /narkotiksmdb

ig /narkotiksmdb

www.narkotik.pol.tr